

วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา

Suan Sunandha Academic Journal of Education
ปีที่ 10 (ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน พ.ศ. 2569)

บทความวิจัย

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและเจตคติต่อการเรียน
วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

- ชูติวรรณ จันทรสมบัติ และ สุรทิพย์ จามนิล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

- ไพบูลย์ ปุ่มคำข้าว, บุญมี ก่อบุญ และ วันเพ็ญ นันทะศรี

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก

- ณะชัย จันทรสุข และ พุกตนิพ พุกตนิกุล

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

- ณัฐกานต์ พึ่งกุล, พงศธร กองคำ และ วรณนิศา หลิน

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

- กัญญ์จิรัตน์ นนทิกาน และ วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรารณ

ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และทักษะกระบวนการ
ทางวิทยาศาสตร์ สำหรับวิชาชีพฝึกส์ เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย และคลื่นกล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร

- ณัฐพล เตชะพันธ์งาม, ทวีศักดิ์ จินดาบุรุษ และ ขำนาญ เขวฑ์ศิริพงศ์

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

- พนิดา ทองน้ำ และ วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรารณ

แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
นครราชสีมา

- พนิษฐ์ ไชยบุตร และ ปทุมพร เปี้ยถอม

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

- กานุพงศ์ ต้นสุข และ กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์

การหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และบอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เรื่องภูมิศาสตร์
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

- ภัสจิรา ครูเจริญ และ กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่องตัวแปรสุ่ม
ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

- ธนวัฒน์ ศรีศิริวัฒน์, สมเกียรติ กอบัวแก้ว และ ปุณยพล จันทร้อย

แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก

- รพีรัตน์ มงคลจุฑาเศรษฐ และ พุกตนิพ พุกตนิกุล

วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริม เผยแพร่ และตีพิมพ์บทความวิจัยที่มีคุณภาพด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการจัดการความรู้ การวัดและประเมินผลทางการศึกษาและประเด็นอื่นที่เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา
2. เพื่อประชาสัมพันธ์และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ความคิดเห็นทางด้านวิจัยและวิชาการระหว่างนักวิจัย นักวิชาการ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และผู้ที่สนใจ

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินาฏจน์ ศรีวิบูลย์	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.รจนา จันทราสา	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มรกต วรชัยรุ่งเรือง	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์	คณบดีคณะครุศาสตร์

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.ดวงกมล จงเจริญ	รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ
---------------------------	-----------------------------------

เลขานุการกองบรรณาธิการ

นางสาวมณีเนตร รวมภักดี	นักวิชาการศึกษาฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ
------------------------	--

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ทับทิมทอง กอบัวแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงศ์ บุญผดุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร. อธิปตย์ บุญเหมาะ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธน์ เนืองเฉลิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษดา ผ่องพิทยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุราษฎร์ พรหมจันทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (เกษียณ)
รองศาสตราจารย์ ดร.กานต์ อัมพานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
อาจารย์ ดร.สิทธิพร เอี่ยมแสน	สถาบันสารสนเทศเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ

กองการจัดการ

นางสาวจิรัตน์สิริ จันทร์เพ็ญ
นางสาวกัลยา สายประสิทธิ์
นางสาวภาณุมาศ ดั่งเมือง

กำหนดการเผยแพร่

วารสารวิชาการครุศาสตร์ สวสนันนทา มีกำหนดการเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ดังนี้
ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน
ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

เจ้าของวารสาร

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวสนันนทา

สำนักงาน

สำนักงานคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวสนันนทา เลขที่ 1 ถนนอุทองนอก แขวงวชิรพยาบาล
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 โทรศัพท์ 0-2160-1061-2, โทรสาร 0-21601057

ออกแบบปก

นางสาวภูสุตา บุชบง

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม เผยแพร่ และตีพิมพ์บทความวิจัยที่มีคุณภาพในด้านการศึกษากฎที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการจัดการความรู้ การวัดและประเมินทางด้านการศึกษาและประเด็นอื่นที่น่าสนใจต่อการพัฒนาการศึกษา และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ความคิดเห็นทางด้านการวิจัยและวิชาการระหว่างนักวิจัย นักวิชาการ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และผู้ที่สนใจ

วารสารฉบับนี้มีบทความนำเสนอทั้งหมด 12 บทความ เป็นบทความที่นำเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน การพัฒนาวิชาชีพครู และการพัฒนาผู้บริหารทางการศึกษา ซึ่งบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ จะได้รับการประเมินคุณภาพจากกองบรรณาธิการ และพิจารณากลับกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการ สำหรับนิสิต นักศึกษา นักวิจัย นักวิชาการและผู้สนใจทั่วไป ในการนำองค์ความรู้จากการวิจัยไปพัฒนาทางด้านการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน รวมถึงใช้เป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงต่อไป

อาจารย์ ดร.ดวงกมล จงเจริญ
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย	หน้า
ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีที่มีต่อความสามารถ ในการอ่านจับใจความและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จิตติวรรณ จันทร์สมบัติ และ สุธาทิพย์ งามนิล	1
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ ไพวัลย์ ปึงคำข้าว, บุญมี ก่อบุญ และ วันเพ็ญ นันทะศรี	13
แนวทางพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก ธนะชัย จันทร์สุข และ พงศพัฒน์ พล พงศพัฒน์กุล	23
การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ณัฐกานต์ พึ่งกุศล, พงศธร กองกำ และ วรรณนิศา หลิน	34
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กัญญ์จิรัตน์ นนทิการ และ วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรารมณ์	45
ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับวิชาฟิสิกส์ เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิก อย่างง่าย และคลื่นกล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร ณัฐพล เตชะพันธ์งาม, ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ และ ชำนาญ เขาวงกิตพิงค์	56
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พนิดา ทองนำ และ วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรารมณ์	66

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย	หน้า
แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พนิษฐ ไชยบุตร และ ปทุมพร เปี้ยถนอม	76
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ภาณุพงศ์ ตันสุข และ กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์	89
การหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และบอร์ดเกมเพื่อพัฒนา ทักษะการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย รัชจิรา ครูเจริญ และ กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์	102
ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความน่าจะเป็น และสถิติ เรื่องตัวแปรสุ่ม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ธนวัฒน์ ศรีศิริวัฒน์, สมเกียรติ กอบัวแก้ว และ ปุณยพล จันทร์ฝอย	112
แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก รพีรัตน์ มงคลจุฑาเศรษฐ และ พงศกมล พลพวง	123

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีที่มีต่อความสามารถ
ในการอ่านจับใจความและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

The Effects of Cooperative Learning Management by the STAD Technique
on the Reading Comprehension Ability and Attitude towards
Thai Language Subject of Prathomsuksa 2 Students

จิตติวรรณ จันทร์สมบัติ^{1*} และ สุธาธิพย์ งามนิล²

Thitiwan Chansombat^{1*} and Suthathip Ngamnin²

Received: October 19, 2024; Revised: March 27, 2026; Accepted: April 3, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอที และ 2) เปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอที กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอที จำนวน 6 แผน ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.07) 2) แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.67 - 1.00 ค่าความยากระหว่าง 0.50 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 - 0.72 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.79 และ 3) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย จำนวน 12 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.67 - 1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 1.78 - 7.13 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีที่กรณีกกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระแก่กัน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีมีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีมีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ, เทคนิคเอสทีเอที, ความสามารถในการอ่านจับใจความ, เจตคติต่อการเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) compare students' reading comprehension ability students before and after received cooperative learning management by STAD technique and 2) compare students' attitudes towards Thai language subject before and after received cooperative learning management by STAD technique. The sample was 30 Prathomsuksa 2 students at Nakhon Sawan Rajabhat University Demonstration School, which obtained by cluster random sampling. The research instruments were 1) the most appropriate six lesson plans regarding the cooperative learning management by STAD technique, 2) the 20 items of reading comprehension ability test with the validity between 0.67-1.00, the difficulty between 0.50 - 0.80, the discrimination between 0.20-0.72, and the reliability as 0.79, and 3) the questionnaire regarding the attitude toward Thai language subject with the validity equals 1.00 of all items, the discrimination between 1.78 - 7.13, and the reliability as 0.86. Data were analyzed by using mean, standard deviation and t-test for dependent sample. The research findings were as follows: 1) After learning, the students who received cooperative learning management with the STAD technique had the reading comprehension ability after learning higher than before learning with statistically significant at the .05 level. 2) After learning, the students who received the cooperative learning management with the STAD technique had the attitudes towards learning Thai language after learning higher than before learning with statistically significant at the .05 level.

Keywords: Cooperative Learning Management, STAD Technique, Reading Comprehension Ability, Learning Attitude

¹*นักศึกษานิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์,
E-mail: thitiwan.ch@nsru.ac.th (*Corresponding author)

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์,
E-mail: ngamnin@gmail.com

¹*Master's Degree Student in Education, Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University, E-mail: thitiwan.ch@nsru.ac.th (*Corresponding author)

²Assistant Professor Dr., Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University,
E-mail: ngamnin@gmail.com

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ให้ความสำคัญกับการอ่าน เพราะการอ่านเป็นกระบวนการสร้างความรู้ความคิดเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 51) กล่าวว่า ในด้านการอ่านนั้นได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนไว้ว่า เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้น ๆ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว เข้าใจ ความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้งคำถามเชิงเหตุผล ลำดับเหตุการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ สรุปความรู้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ปฏิบัติตามคำสั่ง คำอธิบายจากเรื่องที่อ่านได้ เข้าใจความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ อ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ และมีมารยาทในการอ่าน และยังคงกล่าวเพิ่มเติมไว้ว่าประเทศที่พัฒนาได้ต้องอาศัยการอ่าน ทักษะการอ่านที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การอ่านจับใจความเป็นทักษะสำคัญที่จำเป็นและทุกคนควรฝึกฝน เพราะทักษะนี้ต้องใช้กระบวนการคิดอย่างมีขั้นตอน เรียนรู้วิธีการอ่านให้เกิดสติปัญญาในการไตร่ตรองข้อมูลข่าวสารอย่างเข้าใจ ทำให้เป็นผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่าน อีกทั้งยังสามารถเรียบเรียง และถ่ายทอดออกมาทางความคิดที่เป็นประโยชน์ การอ่านจับใจความช่วยให้คิดอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับ บันลือ พลกษะวัน (2556) ที่กล่าวถึงการอ่านจับใจความว่า เมื่อได้อ่านเรื่องราวแล้วสามารถเก็บใจความสำคัญได้ ย่อเรื่องได้เป็นความรู้ใหม่ ผู้เรียนจะนำมาประสาน ประโยชน์กับความรู้เดิมแล้วหลอมรวมเป็นประสบการณ์ของตน และใช้ประโยชน์ต่อ ๆ ไป ซึ่งผู้เรียน ย่อมจะนำความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการไปใช้ได้ทั้งปัจจุบันและอนาคต ดังที่ จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และวีรวัฒน์ อินทรพร (2556) กล่าวว่า การฝึกการอ่านเพื่อความเข้าใจจะฝึกอ่านสารที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการอ่าน นอกจากนี้ ผู้ที่มีความสามารถด้านการอ่านจับใจความยังสามารถนำ ความรู้ที่ได้จากการอ่านมาพัฒนาความรู้ใช้แก้ปัญหา และพัฒนาบุคลิกภาพตลอดจนสามารถสร้าง ความเพลิดเพลินให้แก่ตนเองได้ด้วย

ถึงแม้ว่าการอ่านจับใจความจะมีความสำคัญดังกล่าวแล้ว แต่จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (NT) ปีการศึกษา 2565 (2566) พบว่า ความสามารถด้านภาษาไทยของโรงเรียนในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 61.30 คะแนน เมื่อพิจารณาตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านการอ่านจับใจความ พบว่ามีคะแนนเฉลี่ย 58.48 คะแนน ซึ่งมีผลการทดสอบยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ และจากการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเรียนการสอนภาษาไทยของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปัจจุบันการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ควรที่จะได้รับการฝึกฝน ให้มีทักษะในการอ่านจับใจความสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ และมีความเข้าใจในเรื่องราวที่อ่านได้ถูกต้อง และสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้ในเวลาที่รวดเร็ว ดังนั้นครูจึงต้องแสวงหาสื่อที่ทันสมัย หรือบทอ่านที่น่าสนใจและเป็นปัจจุบัน เพื่อจูงใจให้นักเรียนฝึกอ่านจับใจความได้ ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนรู้วิชาอื่น ๆ มีประสิทธิภาพขึ้น ในทางกลับกันหากเด็กมี ปัญหาในการใช้ภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นด้านการอ่านไม่คล่อง อ่านจับใจความไม่ได้ แบ่งวรรคตอนไม่ถูกต้อง ใช้ภาษาไม่สื่อความหมาย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้วิชาอื่นๆ ไปด้วย

จากที่กล่าวมาจึงเห็นว่าการปรับรูปแบบการสอน ปรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นวิธีที่จะช่วยพัฒนา ทักษะการอ่านจับใจความและมีส่วนช่วยที่สำคัญในการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคเอสทีเอทีเป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกันโดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม คนที่เรียนเก่งกว่า ช่วยคนที่อ่อนกว่าสมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น แต่ต้องร่วมรับผิดชอบการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่มความสำเร็จของแต่ละบุคคล คือ ความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่ง Slavin (1995) ได้กล่าวว่า เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียน เรียนเป็นกลุ่มเล็ก โดยทั่วไปสมาชิกกลุ่มมี 4 คน และมีความสามารถต่างกันประกอบด้วยนักเรียนที่เก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และเรียนอ่อน 1 คน นักเรียนแต่ละคนจะต้องช่วยเหลือเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันในเรื่องการเรียน หรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ สมาชิกกลุ่มจะได้รับรางวัล ถ้ากลุ่มทำคะแนนเฉลี่ยถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยจะทำงานร่วมกันในกลุ่ม กล่าวคือ เป็นการช่วยลดการทำงานเพื่อตนเอง แต่มีการร่วมมือในการทำงานเพื่อส่วนรวมมากขึ้น เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักการสื่อสารในการสร้างสัมพันธ์ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น การจัดการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนาด้านสติปัญญาและความคิดของนักเรียน (จินตรา ญาณสมบัติ, 2551) ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอที มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การนำเสนอข้อมูล (Class Presentation) 2) การ

ทำงานร่วมกัน (Teams) 3) การทดสอบ (Quizzes) 4) การปรับปรุงคะแนน (Individual Improvement Scores) 5) การตัดสินผลงานของกลุ่ม (Team Recognition) (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2559) จากการที่กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอดี สามารถช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนหลายประการทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันร่วมมือกันทำงานโดยกำหนดบทบาทหน้าที่สมาชิก ตลอดจนกฎเกณฑ์การทำงานร่วมกันอย่างชัดเจนของสมาชิกทุกคนช่วยเหลือเกื้อกูลสนับสนุนความสำเร็จซึ่งกันและกันนักเรียนเก่งมีหน้าที่คอยช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อนกว่าเพื่อทำให้การทำงานของกลุ่มเข้มแข็งขึ้น ขณะเดียวกันนักเรียนทุกคนต้องพัฒนาและช่วยเหลือตนเองโดยใช้ศักยภาพของตนเองให้มากที่สุด เพราะทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมทำงานให้ประสบผลสำเร็จได้และนักเรียนแต่ละคนต้องมีทักษะทางสังคมเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข (จิราภรณ์ ศิริทวี, 2541)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดี มาทำให้ความสามารถในการอ่านจับใจความของผู้เรียนดีขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้จักรับฟังและยอมรับความคิดเห็นผู้อื่นได้ และนอกจากนี้ยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้สื่อสารกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างถูกต้องตามหลักการ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดี
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดี

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีมีความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีมีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพบูลสงคราม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 15 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 562 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) มีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 1) สุ่มโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ทั้งหมด 5 โรงเรียน จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่าง 1 โรงเรียน จาก 5 โรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มได้โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- 2) หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้วิธีการจับสลากเลือกห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ผลปรากฏว่าได้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 นักเรียนทั้งหมด 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง ซึ่งประกอบไปด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-2 เรื่อง การอ่านจับใจความนิทาน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3-4 เรื่อง การอ่านจับใจความเรื่องเล่าสั้นๆ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5-6 เรื่อง การอ่านจับใจความบทเพลง และร้อยกรอง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาแนว คิดทฤษฎี หลักการ แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้วิชาภาษาไทย สารการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และนำสาระการเรียนรู้มาแบ่งเนื้อหาย่อย และกำหนดเวลาเรียนที่เหมาะสมกับเนื้อหา แล้วจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามกำหนดการสอนที่ได้ออกแบบให้สอดคล้องกับการสอนด้วยเทคนิคเอสทีเอตี มีองค์ประกอบดังนี้คือ 1) ส่วนนำซึ่งประกอบไปด้วยชื่อรายวิชา ระดับชั้น ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ชื่อหน่วยย่อยชั่วโมงที่สอน 2) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) สารสำคัญ 5) สารการเรียนรู้ 6) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การนำเสนอข้อมูล ขั้นที่ 2 การทำงานร่วมกัน ขั้นที่ 3 การทดสอบ ขั้นที่ 4 การปรับปรุงคะแนน ขั้นที่ 5 การตัดสินผลงานของกลุ่ม 8) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ 8) การวัดและการประเมินผล

1.3 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบที่กำหนดแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องคุณภาพและความเหมาะสมของจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน และการวัดผล ประเมินผลในแต่ละแผนการเรียนรู้ แล้วนำมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้และให้ข้อเสนอแนะโดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนนดังนี้ (อนุวัติ คุณแก้ว, 2565)

ให้คะแนน 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ให้คะแนน 4 หมายถึง เหมาะสมมาก

ให้คะแนน 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ให้คะแนน 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ให้คะแนน 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

เมื่อผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ แล้ว ผู้วิจัยนำผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 แผน ในแต่ละข้อมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมาย โดยกำหนดค่าเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (อนุวัติ คุณแก้ว, 2565)

คะแนน 4.51 - 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

คะแนน 3.51 - 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

คะแนน 2.51 - 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

คะแนน 1.51 - 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

คะแนน 1.00 - 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

1.5 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตีทั้ง 6 แผน พบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.07) โดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 และ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 มีคะแนนความเหมาะสมสูงสุด ($\bar{X} = 4.98$, S.D. = 0.02) รองลงมาคือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ($\bar{X} = 4.97$, S.D. = 0.04) และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 มีคะแนนความเหมาะสมน้อยสุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.13)

2. แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ

แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ เป็นดังนี้

ถ้าตอบถูก	ให้ข้อละ 1 คะแนน
ถ้าตอบผิดหรือไม่ตอบ	ให้ข้อละ 0 คะแนน

โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2.2 สร้างข้อสอบให้สอดคล้อง ครอบคลุมเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัดในด้านการตั้งคำถาม การตอบคำถาม ลำดับเหตุการณ์และสรุปความรู้จากเรื่องที่อ่าน

2.3 สร้างข้อสอบในแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ให้สอดคล้องกับตารางวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ และจำนวน 30 ข้อ โดยหลังจากที่นำไปทดลองใช้และวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัดความสามารถรายข้อหาความตรงเชิงเนื้อหา ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกแล้ว จึงจะตัดข้อที่คุณภาพไม่ถึงเกณฑ์ออกจนเหลือแบบวัดความสามารถที่จะนำไปใช้จริงจำนวน 20 ข้อ

2.4 การหาความตรงเชิงเนื้อหาของข้อสอบในแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความโดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับระดับจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยกำหนดเกณฑ์พิจารณา ดังนี้ (อนูวัติ คุณแก้ว, 2565)

ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์	ให้คะแนนเท่ากับ +1
ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่ตรงจุดประสงค์	ให้คะแนนเท่ากับ -1
ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์หรือไม่	ให้คะแนนเท่ากับ 0

2.4 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งข้อสอบแต่ละข้อ ควรมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะเป็นข้อสอบที่มีความตรงเชิงเนื้อหา ส่วนข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหรือตัดทิ้ง (อนูวัติ คุณแก้ว, 2565) จากการคำนวณพบว่าข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมดจำนวน 23 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67 - 1.00

2.5 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คน นำกระดาษคำตอบของนักเรียนมาตรวจให้คะแนน เพื่อหาค่าความยาก (P) โดยแต่ละข้อต้องมีค่า P อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 หาค่าอำนาจจำแนก (R) โดยแต่ละข้อต้องมีค่า R อยู่ระหว่าง 0.20-1.00 (ไพศาล วรคำ, 2564) ซึ่งพบว่าข้อสอบในแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความมีค่าความยาก (P) ระหว่าง 0.50 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (R) ระหว่าง 0.20-0.72

2.6 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 ข้อ ไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดิม เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) (ไพศาล วรคำ, 2564) โดยวิธีของโลเวทท์ พบว่ามีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.79

3. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย

แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎี วิธีการสร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย โดยสร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อโดยมีการกำหนดน้ำหนักในการตอบแบบวัดเจตคติตามเกณฑ์ดังนี้

ข้อความเป็นไปในเชิงบวก (Positive) การให้คะแนนจะเป็นดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 หมายถึง เห็นด้วย
- 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อความเป็นไปในเชิงลบ (Negative) การให้คะแนนจะเป็นดังนี้

- 1 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 2 หมายถึง เห็นด้วย
- 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 4 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 5 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3.2 การหาคุณภาพของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย โดยนำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของภาษาและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยการวัดความสอดคล้องระหว่างข้อความกับจุดประสงค์การเรียนรู้ นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence : IOC) จากนั้นทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป เป็นข้อคำถามที่ใช้ได้ เพราะถือว่ามีความเที่ยงตรง ซึ่งพบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

3.3 นำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยไปปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดพิมพ์แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยฉบับสมบูรณ์ จำนวน 12 ข้อ แล้วไปทดลองกับนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ไม่ใช่อีกกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้เรื่อง การอ่านจับใจความ แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยคำนวณจากสูตร t-test ต้องมีค่าตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป และความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีการของครอนบาค (อนูวัติ คุณแก้ว. 2565) จากผลการวิเคราะห์พบว่า แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 1.78 - 7.13 และความเที่ยงเท่ากับ 0.86

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบการทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนทดลองและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design)

การสุ่ม	กลุ่ม	ทดสอบก่อน	สิ่งทดลอง	ทดสอบหลัง
-	E	O ₁	X	O ₂

ที่มา : ไพศาล วรคำ (2564)

- E หมายถึง กลุ่มทดลอง
- O₁ หมายถึง การวัดความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนเรียนด้วยเทคนิคเอสทีเอทีวิชาภาษาไทย
- O₂ หมายถึง การวัดความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนด้วยเทคนิคเอสทีเอทีวิชาภาษาไทย
- X หมายถึง การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอที วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ชี้แจงการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
2. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย

3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาใช้เวลาในการทดลอง ทั้งสิ้น 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง ระหว่างวันที่ 15-28 กุมภาพันธ์ 2567

4. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ทำการทดสอบ หลังเรียน (Post-Test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเดิมด้วยแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย

5. ทำการตรวจคะแนนแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย แล้วนำคะแนนแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนเรียนและ หลังเรียนมาเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเพื่อทดสอบสมมติฐาน แล้วสรุปผลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอที ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 นำคะแนนก่อนและหลังเรียนบันทึกลงในตารางค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนตามสมมติฐานข้อ 1 โดยการใช้ สูตรการหาค่าที กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Samples)

1.3 แปลความหมายของผลการทดสอบสมมติฐานตามข้อ 1

2. การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการ จัดการการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอที ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 นำคะแนนก่อนและหลังเรียนบันทึกลงในตารางค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนตามสมมติฐานข้อ 1 โดยการใช้ สูตรการหาค่าทีกรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Samples)

1.3 แปลความหมายของผลการทดสอบสมมติฐานตามข้อ 2

ผลการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้นำคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอที มาคำนวณเพื่อวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบทีกรณีกลุ่มตัวอย่างไม่ เป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent Samples) ได้ผลดังตาราง 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอที

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
ก่อนเรียน	30	20	7.87	2.74	8.980*	0.000
หลังเรียน	30	20	16.20	1.50		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอที มีคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 7.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.74 และมี คะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 16.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.50 และเมื่อ เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ความสามารถในการ อ่านจับใจความวิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด ไว้ข้อที่ 1

2. ผู้วิจัยได้นำคะแนนเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตี มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตี จำแนกเป็นรายด้าน

ข้อ	รายการประเมิน	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	ด้านความรู้สึกรักต่อวิชาภาษาไทย	4.11	0.87	4.91	0.29
2	ด้านความรู้ต่อวิชาภาษาไทย	4.00	0.85	4.91	0.29
3	ด้านพฤติกรรมต่อวิชาภาษาไทย	3.88	0.90	4.90	0.30
เฉลี่ยรวม		3.99	0.87	4.91	0.29

จากตารางที่ 2 เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตี มีคะแนนเฉลี่ย 3.99 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยด้านความรู้สึกรักต่อวิชาภาษาไทยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.87) รองลงมา คือ ด้านความรู้ต่อวิชาภาษาไทย ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.85) และด้านพฤติกรรมต่อวิชาภาษาไทยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.90) และหลังได้รับการจัดการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ย 4.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.29 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พบว่า เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยด้านความรู้สึกรักต่อวิชาภาษาไทยและด้านความรู้ต่อวิชาภาษาไทยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.29) และด้านพฤติกรรมต่อวิชาภาษาไทยค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.30)

3. ผู้วิจัยได้นำคะแนนเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตี มาคำนวณเพื่อวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบทีกรณีกกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent Samples) ได้ผลดังตาราง 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตี

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
ก่อนเรียน	30	5	3.99	0.71	7.079*	0.000
หลังเรียน	30	5	4.91	0.13		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตี มีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนเรียนเฉลี่ย 3.99 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71 และหลังเรียนเฉลี่ย 4.91 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.13 ผลการทดสอบค่า t ที่คำนวณได้ 7.079 แสดงว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตี มีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

สรุปผลและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตี มีความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอตี มีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีมีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอทีมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การนำเสนอข้อมูล (Class Presentation) ครูเป็นผู้นำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการสอนโดยตรงอาจเป็นการใช้เอกสารหรือการบรรยาย เพื่อให้ให้นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนและแจ้งกำหนดการทดสอบหลังจากจบบทเรียน ขั้นที่ 2 การทำงานร่วมกัน (Teams) นักเรียนจะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มหนึ่งมี 4-5 คน ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์และเพศละกัน หน้าที่สำคัญของกลุ่ม คือ การช่วยเหลือกันเรียนร่วมกันเตรียมสมาชิกเพื่อการทดสอบหลังจากครูสอนเนื้อหาจบแล้วสมาชิกจะเข้ากลุ่มเรียนรู้และทำงานจากใบงาน อภิปรายปัญหาร่วมกันรวมทั้งการตรวจสอบการแก้ไขคำตอบ หัวใจสำคัญอยู่ที่สมาชิกแต่ละคน ทุกคนจึงต้องทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด และเรียนรู้เพื่อให้กำลังใจและเข้าใจร่วมกัน ขั้นที่ 3 การทดสอบ (Quizzes) เมื่อครูสอนไปประมาณ 1-2 ครั้ง นักเรียนจะเข้าทำการทดสอบในสาระที่เรียน โดยต่างคนต่างสอบและจะช่วยเหลือกันไม่ได้ ขั้นที่ 4 การปรับปรุงคะแนน (Individual Improvement Scores) จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองที่นักเรียนสามารถปรับปรุงคะแนนของตนเองให้สูงขึ้น ขั้นที่ 5 การตัดสินผลงานของกลุ่ม (Team Recognition) จะพิจารณาผลรวมของการปรับคะแนนของสมาชิกในกลุ่ม กำหนดระดับผลความสำเร็จตามคะแนนที่ได้ของกลุ่ม อาจเป็นคำชมของรางวัลใบประกาศนียบัตร เป็นต้น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ซึ่งเป็นการเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็น เหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นแนวคิดไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ตลอดจนเพื่อจะเรียนรู้และรับผิดชอบงานของผู้อื่นเสมือนงานของตน โดยมุ่งเน้นประโยชน์และความสำเร็จของกลุ่ม (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอที เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนทำงานกันเป็นกลุ่มโดยทุกคนในกลุ่มต้องแน่ใจว่าสมาชิกในกลุ่มของตนเรียนรู้บทเรียนได้อย่างเข้าใจ มีการประเมินการเรียนรู้เป็นรายบุคคลและนำคะแนนของทุกคนในกลุ่มมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีขั้นตอนวิธีการคิดที่เป็นระบบ มีความสามัคคี เกิดความรับผิดชอบ จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรางคณา จันทร์มณี (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD และวิธีการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีมีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยวิธีเรียนแบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอที ทำให้นักเรียนพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความคิด ระเบียบวินัย ความเชื่อมั่น การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี การช่วยเหลือกัน และความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของกลุ่ม นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การที่นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ทำให้มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการทำงาน ทั้งนี้องค์ประกอบของเจตคติที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้มีลักษณะเป็นลูกโซ่ คือ ตั้งแต่ความรู้ ความคิดความรู้สึกและ พฤติกรรม ถ้ามีความรู้ความเข้าใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ย่อมเกิดความรู้สึกที่ดีและมีปฏิกิริยาตอบโต้ต่อสิ่งนั้นในทางที่ดีในด้านการเรียนการสอน ถ้าผู้เรียนเข้าใจบทเรียนย่อมมีความรู้สึกที่ดีตั้งใจเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอที ยังเป็นการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างจากที่นักเรียนเคยเรียนมา เนื่องจากการเรียนการสอนในลักษณะนี้จะเป็นการช่วยเหลือกัน ผ่านกิจกรรมการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการสะท้อน ให้ออกาสนักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างองค์ความรู้ และฝึกทักษะต่าง ๆ ครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำ ทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่าย ไม่ง่วงนอน ไม่เล่นและคุยกับเพื่อนเสียงดัง ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุดที่จะสร้างเจตคติที่ดีหรือไม่ดีแก่นักเรียน หากนักเรียนเรียนรู้อย่างสนุกสนาน เพลิดเพลิน และเกิดการยอมรับในสิ่งที่เรียนรู้ จะส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนด้วยสอดคล้องกับจันทร์ดา ตันติพงศานุรักษ์ (2556) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอที จะสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกเพราะทุก ๆ คนร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ทุกคนมีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน ทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่นเด็กเก่งช่วยเด็กที่ไม่เก่งทำให้เด็กเก่งภาคภูมิใจ ส่วนเด็กอ่อนเกิดความซาบซึ้งในน้ำใจ

ของเพื่อนสมาชิกด้วยกันสามารถส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิตารีย์ เกิดสมกาล (2555) ที่ทำการศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและเจตคติต่อวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD พบว่า เจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัด การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การจัดนักเรียนเข้ากลุ่มทำงาน นักเรียนในแต่ละกลุ่มอาจจะไม่พอใจกับสมาชิกในกลุ่มของตนเอง ไม่ยอมรับเพื่อนในกลุ่มทำให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่สำเร็จ ครูจึงควรสร้างความตระหนักให้นักเรียนรู้ถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกัน และรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง

2. นักเรียนแต่ละคนมีศักยภาพในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ครูจึงต้องมีการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากขึ้น

3. ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คุณครูควรจะมีการเตรียมรับกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการ อาจมีการปรับ-ลด-ขยายเวลา ในแต่ละขั้นของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ความพร้อมของนักเรียนได้ตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอตีไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อศึกษาว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอตีทำให้ผลแตกต่างกันหรือไม่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กับเนื้อหาอื่น ๆ และประยุกต์ใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้และมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

2. ควรมีการศึกษาดูผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอตีที่มีผลต่อตัวแปรด้านอื่น ๆ เช่น การอ่านเพื่อความเข้าใจ เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอ่านจับใจความ ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเอสทีเอตีกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคอื่น ๆ เช่น ที.จี.ที. (T.G.T.) ที.เอ.ไอ (T.A.I) เพื่อส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: การศึกษาธิการแห่งประเทศไทย.
- จิราภรณ์ ศิริทวี. (2541). เทคนิคการจัดกิจกรรมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ (Constructivism). *วารสารวิชาการ*, 1(9), 38-40.
- จันทร์ดา ตันติพิงสานุรักษ์. (2556). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ. *วารสารวิชาการ*, 36(45), 38-39.
- จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ, และ วีรวัฒน์ อินทรพร. (2556). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). *80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). พิ บาลานซ์ดีไซด์ แอนพริ้นติง.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). *80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทร์ดา ตันติพิงสานุรักษ์. (2556). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ. *วารสารวิชาการ*, 36(45), 38-39.
- ฐิตารีย์ เกิดสมกาล. (2555). *ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและเจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

- บันลือ พฤษะวัน. (2556). *แนวพัฒนาการ อ่านเร็ว-อ่านเป็น*. ธรรมดาเพรส.
- ไพศาล วรคำ. (2564). *การวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 12). วัฒนาพานิช.
- วรางคณา จันทรมณี. (2560). *การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่าง การเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือ เทคนิค STAD และวิธีการสอนแบบปกติ* [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2565). *การทดสอบการวัดผลและประเมินผลการศึกษาแนวใหม่*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Slavin, E. R. (1995). *Cooperative Learning: Theory, Research and Practices*. Allyn & Bacon.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
Factors Affecting Leadership of Teachers in Small Sized Schools Bueng Kan
Primary Educational Service Area Office

ไพวัลย์ ปึงคำข้าว¹ บุญมี ก่อบุญ² และ วันเพ็ญ นันทะศรี^{3*}

Phiwan pungkamkao¹ Boonme Koboon² and Wanphen Nanthasri^{3*}

Received: November 22, 2024; Revised: April 30, 2026; Accepted: May 7, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) องค์ประกอบของภาวะผู้นำครู 2) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก 3) ระดับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก 4) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูกับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก และ 5) เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูที่มีต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 211 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 68 คน และครู 143 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีความเที่ยงตรง เท่ากับ 1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.42-0.93 และมีความเชื่อมั่น 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการเป็นแบบอย่างในการสอน 3) ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู และ 4) ด้านการมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 1 ด้านแรงจูงใจภายใน และอันดับที่ 2 ด้านความรู้เชิงลึก 3. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 1 ด้านการเป็นแบบอย่างในการสอน อันดับที่ 2 การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน อันดับที่ 3 ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู อันดับที่ 4 ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง 4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูกับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูง อันดับที่ 1 ด้านความรู้เชิงลึกกับ แรงจูงใจภายใน 5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูด้านที่มีอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ แรงจูงใจภายใน (X_1) และความรู้เชิงลึก (X_2) โดยตัวแปรทั้ง 2 ตัว สามารถพยากรณ์ภาวะผู้นำครู ได้เท่ากับ .857 หรือร้อยละ 85.70 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Standard Error) 0.188

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครู, ภาวะผู้นำครู, โรงเรียนขนาดเล็ก

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) identify the components of teachers' leadership, 2) examine the level of factors affecting teachers' leadership, 3) examine the level of teachers' leadership, 4) study the relationship between factors affecting teachers' leadership and teachers' leadership, 5) study a predictive power of factors on teachers' leadership. The samples of this study were using multi-stage random sampling including 211 participants which comprised 68 school administrators and 143 teachers. The instruments used in data collection were a 5-rating scale questionnaire, which has validity index at 1.00. The discrimination ranged between 0.42-0.93 and the overall reliability index at 0.98 The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient and stepwise regression analysis.

The findings were as follows. 1. The components of teachers' leadership were 4 components as follows: 1) being a change agent 2) In terms of self-development and fellow teachers 3) being a teaching model and 4) Focusing on the development of learners' achievements. 2. The factors affecting teachers' leadership overall were at a high level. 3. The teachers' leadership overall was at a high level. 4. The relationship between factors affecting teacher leadership and teacher leadership in small sized schools showed high level of positive correlation with statistical significance at .01 level. 5. The factors affecting teachers' leadership, internal motivation (X_1) and in-depth knowledge (X_2) were able to predict the teacher leadership in small sized schools (Y) with statistical significance at .01 level, and obtained a predictive power at 85.70 percent.

Keywords: Factors Affecting Teachers' Leadership, Teacher Leadership, Small School

¹ครู, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี, โรงเรียนบ้านสร้างคำ, E-mail: Phaiwan.keng@gmail.com

²อาจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, E-mail: boonmeej72017@gmail.com

³รองศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, E-mail: wanphen48@gmail.com (*Corresponding author)

¹Teacher, Bueng Kan Primary Educational Service Area Office, Ban Srang Kam School, E-mail: Phaiwan.keng@gmail.com

²Lecturer, Faculty of Education, Sakonnakon Rajabhat University, E-mail: boonmeej72017@gmail.com

³Associate Professor, Faculty of Education, Sakonnakon Rajabhat University, E-mail: wanphen48@gmail.com

(*Corresponding author)

บทนำ

การพัฒนาครูให้เป็นครูผู้นำและใช้ภาวะผู้นำเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนก่อให้เกิดประโยชน์ที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) การเปิดโอกาสให้ครูผู้นำได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา ภาวะผู้นำจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการนำวิสัยทัศน์และนโยบายของโรงเรียนไปสู่การปฏิบัติ 2) การเพิ่มศักยภาพเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ ให้ครูผู้นำซึ่งเชี่ยวชาญด้านการสอนให้คำชี้แนะและให้คำปรึกษาครูคนอื่น ตลอดจนร่วมคิดร่วมปฏิบัติภารกิจแบบกลยุธยมิตรระหว่างครูผู้นำและครู ช่วยสลายบรรยากาศและวิธีการทำงาน แบบต่างคนต่างอยู่ของครูและช่วยเสริมสร้างบรรยากาศ การทำงานร่วมกัน เพื่อไปสู่ความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศด้านการสอน 3) การประกาศเกียรติคุณเป็นการสร้างโอกาสของความก้าวหน้าในวิชาชีพและรางวัลสำหรับครูที่มีภาวะผู้นำครูผู้นำ และ 4) ครูผู้นำแบบประชาธิปไตยให้กับผู้เรียน ถ้าโรงเรียนใช้ภาวะผู้นำครูเป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการการศึกษา ย่อมทำให้ผู้เรียนได้เห็นเป็นต้นแบบของสังคมประชาธิปไตย ในโรงเรียนที่เน้นการมีส่วนร่วมและการสื่อสารแบบเปิด เพื่อการปฏิบัติภารกิจไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ไชยา ภาวะบุตร (2555: 347) ได้สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูไว้ว่าควรประกอบด้วย วุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ ที่เหมาะสมกับความเป็นครู การสนทนอย่างสร้างสรรค์ การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติงานอย่างไต่ตรอง และการมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน ฐปณีย์ นาธี (2561 : 8) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการศึกษ ประกอบด้วย ความเป็นครูมืออาชีพ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ การพัฒนาดตนเองและเพื่อนร่วมงาน และการเป็นแบบอย่างที่ดี(รังสรรค์ สุทาร์มย์, 2565 : ออนไลน์) นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบภาวะผู้นำครูไว้หลายรูปแบบ เช่น รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูของ จากที่กล่าวมา นอกจากภาวะผู้นำครูจะมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาให้มีใน ครูผู้สอนแล้ว ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูยังเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องศึกษาเรียนรู้เช่นกัน เพราะว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูเป็นตัวแปรที่มีผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียน เช่น แรงจูงใจภายใน สิ่งแวดล้อมแบบเปิด และความรู้เชิงลึก ทั้งนี้ปัจจัยดังกล่าวยังสามารถส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน และส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้อีกด้วยซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ปัจจัยภายนอกเป็นปัจจัยเดิมของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยการให้สิ่งเร้าพร้อมกับให้ผู้เรียนตอบสนองในสิ่งที่ต้องการ การทำซ้ำคือการให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยใช้สิ่งเร้าแล้วตอบสนองหลาย ๆ ครั้ง จนสามารถเรียนรู้ได้ การให้การเสริมแรง คือการเสริมกำลังใจให้เกิดความพอใจในการเรียนรู้ และ 2) ปัจจัยภายในเป็นสิ่งที่ภายในที่ผู้เรียนต้องมีเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ข้อเท็จจริงขณะเรียน หรือระลึกจากที่เคยเรียนมาแล้ว หรือเรียกอีกอย่างว่าเป็นทักษะทางปัญญาซึ่งหมายถึงความสามารถในการใช้ สมองเพื่อการเรียนรู้จากประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านมา (พัชรสดา กัลป์ยามวุฒิ, 2558 : 11)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ (2565 : 35) มีบทบาทหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงและมีคุณภาพให้กับผู้เรียนในเขตรับผิดชอบ ซึ่งปัจจุบันมีโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด จำนวน 212 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 84 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 121 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 5 โรงเรียน จากรายงานผลการจัดการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาในการบริหารจัดการศึกษาหลายอย่าง เช่น ขาดแคลนอัตรากำลังครู มีครูไม่ครบชั้นและไม่ครบสาระวิชา ขาดแคลนงบประมาณล้วนเป็นอุปสรรคในด้านการบริหารจัดการ และส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน ครูผู้สอนขาดขวัญและกำลังใจ ผู้ปกครองขาดความมั่นใจในคุณภาพการศึกษาของบุตรหลาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำลงในระยะปี 2562 - 2564 ไม่ว่าจะเป็นการประเมินความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (RT) ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (NT) และผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (O -NET) ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ในห้วงระยะเวลา 3 ปี ที่ผ่านมา ยังพบว่าผลการดำเนินงานในภาพรวมยังไม่น่าพอใจ ยังคงต้องการการพัฒนา อย่างเร่งด่วนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ, 2565 : 17-18) ทั้งนี้อาจเกิดจากปัจจัยหลายอย่างส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งส่งผลให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูขาดประสิทธิภาพ และไม่บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ได้ โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูเป็นสิ่งที่มียุทธศาสตร์ต่อการสร้างคนและการพัฒนาบุคลากรที่สำคัญนั่นคือสิ่งแวดล้อมของความคิดและการทำงาน เพราะมียุทธศาสตร์ต่อการพัฒนาศักยภาพแห่งตนที่ส่งผลต่อคุณภาพโดยรวมในการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาความสามารถในการทำงานที่เชื่อมระหว่างตัวตนของแต่ละคนกับงานที่จะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต (ศิวพร โปทยานนท์, 2554 : 3) สอดคล้องกับ ผกาพลี เกียรติไก่อวล (2562 : 11) ที่ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผล

ต่อภาวะผู้นำครูเป็นเหตุให้เกิดภาวะผู้นำครู ซึ่งปัจจัยดังกล่าว ได้แก่ แรงจูงใจภายใน สภาพแวดล้อมแบบเปิด และความรู้เชิงลึก

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูจะส่งผลต่อคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กเป็นอย่างมาก เพราะเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา และร่วมรับผิดชอบในการกิจต่างๆ โดยเฉพาะครูที่มีภาวะผู้นำจะเป็นปัจจัยเกื้อหนุนทำให้เกิดทีม ครูมีความผูกพันและเต็มใจในการปฏิบัติการสอนแบบมีอาชีพ และเป็นเครือข่ายในการช่วยเหลือและส่งเสริมครูคนอื่น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เข้าใจสภาพปัญหาและบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กเป็นอย่างดี จึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็กในระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายของการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครู ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
2. เพื่อวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
3. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูกับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
5. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูที่มีต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูกับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬมีความสัมพันธ์กันทางบวก
4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูมีอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระยะดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครู

ระยะที่ 2 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ระยะที่ 3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 211 คน โดยเปิดตาราง

สำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan 1970 อ้างถึงใน วาโร เฟิงส์วส์, 2551 : 191) ได้จำนวน 210 คน ซึ่งเป็นขนาดเกณฑ์ขั้นต่ำ ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่พอเพียงผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 211 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 68 คน และครู 143 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเที่ยงตรง เท่ากับ 1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.42-0.93 และมีความเชื่อมั่น 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ประเภทของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 ฉบับ (Questionnaires) แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เกี่ยวกับเพศ อายุ ราชการ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนประยุกต์ตามแนวทางของ Likert (Likert Five's Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 121) โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนน 5 ระดับมากที่สุด 4 ระดับมาก 3 ระดับปานกลาง 2 ระดับน้อย 1 ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนประยุกต์ตามแนวทางของ Likert (Likert Five's Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 121) โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนน 5 ระดับมากที่สุด 4 ระดับมาก 3 ระดับปานกลาง 2 ระดับน้อย 1 ระดับน้อยที่สุด

2.2 การสร้างเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูและภาวะผู้นำครู เพื่อกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะและเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล กำหนดขอบเขตของเนื้อหาเพื่อดำเนินการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหาและกรอบแนวคิดของการวิจัย

2.2.3 นำเครื่องมือที่สร้างตรวจสอบคุณภาพ โดยการหาค่า IOC การทดลองใช้เครื่องมือ และการหาความเชื่อมั่น

2.2.4 วิเคราะห์ข้อคำถามเพื่อสร้างแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

2.2.5 เสนอแบบสอบถามฉบับร่างต่ออาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์เพื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือต่อไป

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.3.1 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ

2.3.2 การพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ + 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจในคำถามนั้นมีความตรงตามเนื้อหา 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจในคำถามนั้นมีความตรงตามเนื้อหา -1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจในคำถามนั้นไม่มีความตรงตามเนื้อหา เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกข้อคำถาม พิจารณาจากข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไป ถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 ผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ก่อนที่จะนำไปใช้ทดลอง (Try Out) เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.3.3 นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง

2.3.4 นำผลการวิเคราะห์มาประกอบการพิจารณาดำเนินการแก้ไขเพื่อให้ได้เครื่องมือในการวิจัยที่มีความสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขออนุญาตการจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

3.2 ผู้วิจัยส่งและเก็บข้อมูลในบางส่วนด้วยตนเอง และบางส่วนผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ลงทะเบียนไปที่ต้นสังกัดของโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมทั้งจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Google Form) และสร้างแบบสอบถามเป็น QR Code เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความสะดวกและประหยัดค่าใช้จ่าย และรับแบบสอบถามกลับคืนร้อยละ 90

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมแบบสอบถาม 211 ชุด เก็บข้อมูลแบบสอบถามได้ทั้งหมดร้อยละ 100 มาดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

4.1.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับและลงรหัส เพื่อนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลและคำนวณค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามขั้นตอน ดังนี้

4.1.2.1 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

4.1.2.2 นำแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มาตรวจให้คะแนนตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2560 : 83) แสดงระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. แรงจูงใจภายใน	4.38	0.59	มาก
2. ความรู้เชิงลึก	4.36	0.51	มาก
3. สภาพแวดล้อมแบบเปิด	4.35	0.58	มาก
รวม	4.36	0.56	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$ S.D. = 0.56) โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ แรงจูงใจภายใน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.59) ความรู้เชิงลึก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.51) และสภาพแวดล้อมแบบเปิด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.58) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ

ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง	4.30	0.67	มาก
2. การเป็นแบบอย่างในการสอน	4.53	0.43	มาก
3. การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู	4.40	0.55	มาก
4. การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	4.48	0.47	มาก
รวม	4.42	0.53	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D.=0.53) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การเป็นแบบอย่างในการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D.=0.43) การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D.=0.47) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D.=0.55) และการเป็น บุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D.=0.67) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูกับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ตัวแปร	X	X ₁	X ₂	X ₃	Y	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄
X	1.00								
X ₁	.956**	1.00							
X ₂	.964**	.905**	1.00						
X ₃	.937**	.841**	.834**	1.00					
Y	.917**	.906**	.902**	.814**	1.00				
Y ₁	.896**	.874**	.883**	.803**	.946**	1.00			
Y ₂	.839**	.837**	.813**	.752**	.945**	.861**	1.00		
Y ₃	.899**	.881**	.886**	.801**	.962**	.869**	.898**	1.00	
Y ₄	.804**	.812**	.799**	.689**	.913**	.804**	.816**	.851**	1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูกับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_{xy} = .917$) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูกับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ รายด้าน พบว่า คู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุดคือ ความรู้เชิงลึก (X₂) กับ การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู (Y₃) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .886 และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดคือ สภาพแวดล้อม แบบเปิด (X₃) กับ การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (Y₄) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .689

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูที่มีอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	sig
Regression	2	44.698	22.349	629.338**	.000
Residual	208	7.387	.036		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครู	R	R ²	Adj R ²	b	β	t	Sig.
1.แรงจูงใจภายใน (X ₁)	.906 ^a	.821	.820	.417	.496	8.066**	.000
2.ความรู้เชิงลึก (X ₂)	.926 ^b	.858	.857	.441	.453	7.360**	.000

ค่าคงที่ = .684

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าคงที่ = .684

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation Coefficient) .926

สัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (R Square) .858

สัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) .820, .857

ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Standard Error) .188

ตัวแปรพยากรณ์ที่นำมาวิเคราะห์ 4 ตัวแปร พบว่า มี 2 ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ แรงจูงใจภายใน (X₁) และความรู้เชิงลึก (X₂) โดยตัวแปรทั้ง 2 ตัว สามารถพยากรณ์ภาวะผู้นำครู ได้เท่ากับ .857 หรือ ร้อยละ 85.70 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Standard Error) 0.188 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$Y' = 0.684 + 0.417 (X_1) + 0.441 (X_2)$$

และสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$Z'_y = 0.496 (Z_1) + 0.453 (Z_2)$$

สรุปผลและอภิปรายผล

จากผลสรุปการวิจัย ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง 2) การเป็นแบบอย่างในการสอน 3) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู และ 4) การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะการเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญมากเพราะโลกกำลังอยู่ในยุคของเทคโนโลยีและข่าวสาร ความรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่งความสอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการ ดังนี้ ไชยา ภาวะบุตร (2555 : 347) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำครู ประกอบด้วย ภาวะภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู การสนทนาอย่างสร้างสรรค์ การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง และการมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน 2) ด้านการพัฒนาตนเอง และเพื่อนครู ที่องค์ประกอบนี้มีความสำคัญก็อาจจะเนื่องจากว่าคนที่จะเป็นครูต้องมีการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ พัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน ซึ่งความสอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการ คือ กิตติพัฒน์ คำแพง (2557 : 5-8) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู หมายถึง ความสามารถในการวางแผนชีวิตและการทำงานเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่ชัดเจน วิเคราะห์และเรียนรู้ในสิ่งที่กระทำจากประสบการณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย 3) ด้านการเป็นแบบอย่างการสอน ที่องค์ประกอบนี้ได้รับการคัดเลือกก็อาจจะเพราะว่า การที่ครูมีวิธีการสอนที่หลากหลาย มีการส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และการส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ ประภาดา คนคล่อง (2560 : 78) ได้กล่าวไว้ว่า การเป็นแบบอย่างทางการสอน ประกอบด้วย ปรับปรุงการสอนโดยเรียนรู้วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ของการสอน เลือกวิธีสอนที่ตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการสอน 4) ด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าหน้าที่หลักของครูคือการสอนการจัดการเรียนรู้เป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดเป้าหมายหนึ่งคือการทำให้คนเป็นคนเก่งหรือมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นของผู้เรียนนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับ

แนวคิดของ ฮิวารินท์ เอี่ยมสุวรรณ (2562 : 11-14) ที่กล่าวว่า การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน คือการมุ่งผลการเรียนที่ได้จากการสอนที่มุ่งให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์ ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ สามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปน้อยดังนี้ 1) แรงจูงใจภายใน 2) ความรู้เชิงลึก และ 3) สภาพแวดล้อมแบบเปิด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สาเหตุที่ส่งผลให้ครูเกิดภาวะผู้นำครูขึ้นในตัวเองได้นั้นต้องเกิดจากแรงจูงใจภายในตนเองเพื่อสร้างแรงขับ และเมื่อมีแรงขับภายในตนเองสิ่งที่จะทำให้เกิดภาวะผู้นำครูอีกก็คือการที่มีองค์ความรู้เชิงลึกในศาสตร์ของตนเอง ซึ่งทั้ง 2 ด้านที่กล่าวมาคือ ต้องเกิดจากภายในตัวครูเองก่อน ส่วนอีกด้านที่สำคัญคือสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ต้องมีสภาพแวดล้อมแบบเปิด เพื่อส่งเสริมให้ครูได้ใช้ความรู้ความสามารถ และส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และได้ฝึกใช้กระบวนการความคิดของตนเอง เพื่อเสริมสร้างให้เกิดภาวะผู้นำครู

3. ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปน้อยดังนี้ 1) การเป็นแบบอย่างในการสอน 2) การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 3) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู และ 4) การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูนั้นมีหน้าที่หลักคือการสอน และการจัดการเรียนรู้หากครูคนใดที่มีความรู้ความสามารถในการสอนจนเป็นแบบอย่างให้กับครูคนอื่นได้ก็จะเกิดภาวะผู้นำครูในตนเอง ครูท่านอื่น ๆ ก็จะเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวครูคนนั้นได้ และหากสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการสอนได้สิ่งที่ตามมาคือ เกิดการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และครูจะทำเช่นนั้นได้ก็ต้องมีการพัฒนาตนเอง และพัฒนาเพื่อครูผ่านการ PLC 4.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูกับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .917$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครู ทั้ง 3 ด้าน คือ แรงจูงใจภายใน ความรู้เชิงลึก และสภาพแวดล้อมแบบเปิด นั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างแรงขับของครูให้ตนเองมีภาวะผู้นำ แม้จะไม่ได้เป็นผู้นำตามตำแหน่งก็ตาม ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุดก็คือ แรงจูงใจภายในตนเองของครู การมีความรู้เชิงลึกในศาสตร์ที่ตนเองสอน และการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และสุดท้ายคือ สภาพแวดล้อมแบบเปิด โดยผู้บริหารเปิดโอกาส และส่งเสริมให้ครูได้ใช้ความรู้ความสามารถ ได้กล้าแสดงออก กล้าทำงานเกิดการเปลี่ยนแปลง และครูก็จะมีความมั่นใจส่งผลให้ครูเกิดภาวะผู้นำครูขึ้นมาในตนเอง

5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูด้านที่มีอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ แรงจูงใจภายใน (X_1) และความรู้เชิงลึก (X_2) โดยตัวแปรทั้ง 2 ตัว สามารถพยากรณ์ภาวะผู้นำครู ได้เท่ากับ .857 หรือร้อยละ 85.70 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Standard Error) 0.188 ทั้งนี้อาจจะเป็นเนื่องจากว่า หากครูมีแรงจูงใจภายใน ในงานวิจัยของ นิราวัลย์ ศรีทอง (2566:5-6) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เขตพื้นที่บางพระ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติด้านนโยบาย/แผนและการบริหารงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความมั่นคงในงาน ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าใน ตำแหน่งงาน และด้านค่าตอบแทน และสวัสดิการก็เปรียบเสมือนแรงขับภายในตัวของบุคคล หากสามารถสร้างแรงจูงใจภายในของตนเองให้เกิดขึ้นได้ ก็จะสามารถเปลี่ยนเป็นพลังกาย พลังใจในการขับเคลื่อนงานต่าง ๆ และส่งผลให้เกิดความมั่นใจในตนเอง และก่อให้เกิดภาวะผู้นำครูได้อย่างอัตโนมัติในด้านความรู้เชิงลึก ก็ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูกับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูง ดังนั้นในการเตรียมและพัฒนาบุคลากรเพื่อเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา ควรนำองค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูผู้ช่วยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

2. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูที่มีอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ได้ ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา และครูควรให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูด้านที่มีอำนาจพยากรณ์ 2 ลำดับ ดังนี้

2.1 ด้านแรงจูงใจภายใน หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ต้องส่งเสริม และพัฒนาให้ครู หรือพัฒนาตนเองให้สามารถสร้างแรงจูงใจภายในตนเองได้อยู่เสมอ เป็นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ และกระหายมุ่งมั่นในการ สร้างแรงบันดาลใจให้กับครู และให้เกิดกับตนเองได้

2.2 ด้านความรู้เชิงลึก หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ต้องส่งเสริม และพัฒนาให้ครู หรือพัฒนาตนเองให้มียุทธศาสตร์ มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะในศาสตร์ที่เกี่ยวกับการสอนในวิชาเอก ของตนเอง ตลอดจนการปฏิบัติงานในหน้าที่อื่น ๆ ของครู เพื่อให้สามารถสร้างองค์ความรู้เชิงลึกให้เกิดขึ้นกับครู

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรนำปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ได้แก่ 1) แรงจูงใจภายใน 2) ความรู้เชิงลึก และ 3) สภาพแวดล้อมแบบเปิด ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อ พัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครู ซึ่งจะส่งผลต่อภาวะผู้นำครู ในโรงเรียนขนาดเล็ก และนำมาซึ่งคุณภาพการจัดการเรียน การสอนของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูเพื่อให้ได้สารสนเทศที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในขนาดต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพัฒน์ คำแพง. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของครูกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2555). ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รูปณีย์ นารี. (2561). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร.
- ธีวรินทร์ เอี่ยมสุวรรณ. (2562). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น เรื่อง พันธุกรรมและความหลากหลาย ของสิ่งมีชีวิต. *CMU Journal of Education*, 2, 14-15.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- ประภาดา คนคลอง. (2560). การพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 : กรณีโรงเรียนอนุบาลคำชะอี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พัชสุดา กัลป์ยานวุฒิ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับ ปวช. และระดับ ปวส. ของวิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพ และบริหารธุรกิจ. สถาบันเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ.
- ผกาวัลย์ เกียรติไกร. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำครูในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสกลนคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นิราวัลย์ ศรีทอง. (2563). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ตะวันออก เขตพื้นที่บางพระ สกลนคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รังสรรค์ สุทาร์มย์. (2565). ภาวะผู้นำครู. <https://www.gotoknow.org/posts/478744>.
- วาโร เฟื่องสวัสดิ์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. สุวีริยาสาส์น.
- ศิวพร โปรยานนท์. (2554). พฤติกรรมของผู้นำและสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์ในงานของ บุคลากร: กรณีศึกษา องค์การธุรกิจไทยที่มีนวัตกรรมยอดเยี่ยม ปี 2552 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตไม่ได้ ตีพิมพ์]. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปี2565. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ.

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก

Guidelines for Developing the Operation of Student Sleepovers in Secondary School under Tak Secondary Educational Service Area Office

ธนชัย จันทรสุข^{1*} และ พฤตทิพย์ พฤตทิกุล²

Tanachai Junsuk^{1*} and Pruettipol Pruettikul²

Received: December 3, 2024; Revised: April 26, 2026; Accepted: May 5, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และหาแนวทางการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก จำนวน 317 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 37 คน ครูหอพักจำนวน 40 คน และนักเรียนพักนอนจำนวน 240 คน และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษา จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้านคุณภาพนักเรียนตามหลักสูตร และปัญหาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมที่พบมากที่สุดคือ สถานศึกษาไม่มีการปรับปรุงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (2) แนวทางการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ ดังนี้ 1) โรงเรียนควรมีการจัดประชุม วางกรอบโครงสร้าง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพักนอน 2) สถานศึกษาควรจัดทำแผนและเครื่องมือกำกับ ติดตาม นิเทศ และการประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนในการอยู่หอพัก 3) สถานศึกษาควรทำข้อตกลง (MOU) มีการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกหรือหน่วยงานข้างเคียง เพื่อฝึกทักษะทางอาชีพให้กับนักเรียนพักนอน 4) ผู้บริหารร่วมกับคณะครูนำข้อมูลที่ได้จากผลการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพักนอนของโรงเรียนมาจัดทำแผนช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 5) สถานศึกษาควรส่งเสริมและจัดหาแบบประเมินทักษะ ความสามารถ ให้ครูผู้ดูแลนักเรียนพักนอนสำรวจความสามารถ ความถนัด หรือความสนใจของนักเรียนพักนอน 6) สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดหาอาหารของนักเรียนพักนอน โดยให้นักเรียนพักนอนเป็นคณะกรรมการดำเนินงานร่วมด้วย

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, การดำเนินงานนักเรียนพักนอน, สถานศึกษาระดับมัธยม, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the conditions, the problems and find the guideline for the development of boarding student management of secondary schools under Tak Secondary Educational Service Area Office. The samples consisted of 317 persons namely 37 school administrators 40 teachers who lived in the dormitory and 240 boarding students and 17 experts. The research instruments were a questionnaire and an interview. The data were analyzed using frequency distribution (f), percentage (%), mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.).

The results revealed that (1) in general, the condition of boarding student management of secondary schools was at the high level. The highest mean was student quality. The highest level of problem of boarding student management of secondary schools was found that the school did not improve the operation of student support system. (2) The guidelines for the development of boarding student management of secondary schools under Tak Secondary Educational Service Area Office were: 1) the school should set the administrative structure. The committee for boarding student management should be set. 2) The school should set the plan and the evaluation tools for student behavior assessment. 3) The memorandum of understanding (MOU) of schools and related organization for training vocational skill should be set. 4) The results of boarding student support system should be considered for setting the plan of helping risk students. 5) The tools of skill evaluation should be provided. 6) The school should appoint the committee for the provision of students' food and also allow the students be the committee.

Keywords: Development Guidelines, Boarding Student Management, Secondary Schools, Tak Secondary Educational Service Area Office

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร,
E-mail: tanachaibio@gmail.com (*Corresponding author)

²อาจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, E-mail: pruettipol.thesis@gmail.com

¹ Master's Degree Student in Education, Educational Administration Program, Kamphaeng Phet Rajabhat University,
E-mail: tanachaibio@gmail.com (*Corresponding author)

²Lecturer, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University, E-mail: pruettipol.thesis@gmail.com

บทนำ

เด็กและเยาวชนคือทรัพยากรสำคัญของประเทศชาติที่จะเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต หากทรัพยากรมีคุณภาพก็จะมีสามารถในการพัฒนาประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนเหล่านี้ให้สามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542, 5) และอุดมการณ์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นต้องเป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนโดยรัฐต้องจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองของโลก เพื่อเป็นรากฐานที่พอเพียงสำหรับการใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิตรวมทั้งเพื่อการพัฒนาหน้าที่การงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนตนและครอบครัว และเพื่อสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการสร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนในอนาคต กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566 -2570) ที่เตรียมพร้อมกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากร ในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำให้มีความสำคัญกับการ จัดบริการของรัฐที่มีคุณภาพทั้งด้านการศึกษา ให้กับผู้ที่ด้อยโอกาสและผู้ที่ยากไร้ในพื้นที่ห่างไกล

กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการภารกิจหลักตามยุทธศาสตร์ชาติ ร่างแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2580) ฉบับปรับปรุง ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อน ประเด็น 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ในแผนย่อยที่ 3.3 การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้ และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) โดยเฉพาะหมวดหมู่ที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมทั้งนโยบายและแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ จึงได้กำหนดจุดเน้นเกี่ยวกับนักเรียนพักนอนไว้ ดังนี้ จุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 จุดเน้นที่จะใช้เป็นแนวทางในการจัดระบบประมาณ พ.ศ.2566 1 ใน 9 จุดเน้น ให้มีความสำคัญเรื่องการยกระดับคุณภาพของนักเรียนประจำพักนอน สำหรับโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่สูง ห่างไกล และถิ่นทุรกันดาร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นนโยบายของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ให้กับสถานศึกษาในสังกัด ต้องดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากคุณครูอย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ดังนั้น สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างให้มีกระบวนการในการปฏิบัติงานที่เป็นขั้นตอน มีหลักฐานในการดำเนินการ เข้าใจปัญหา สาเหตุและให้ความร่วมมือกันอย่างเต็มระบบทุกภาคส่วน โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม ตามที่สังคมมุ่งหวังไว้ ทั้งนี้บทบาทของคุณครูนั้นจึงมีความสำคัญอย่างมากที่จะต้องใส่ใจนักเรียนอย่างใกล้ชิด รวมไปถึงการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาให้แก่เด็กนักเรียน (พรเพ็ญ จิระณัฐวิระกุล, 2561)

จากรายงานวิกฤตการณ์ด้านเด็กและเยาวชนในปัจจุบันของเอกสารองค์ความรู้สำหรับการพัฒนาทีมงานขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า เด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบันจำนวนไม่น้อยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคมทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างไปจากเด็กและเยาวชนในอดีต แม้ว่าผู้ปกครอง ครู อาจารย์ จะใช้ความรักความปรารถนาดีอย่างมากเพียงใดก็ไม่อาจปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ปลอดภัยหรือมีพฤติกรรมตามที่สังคมคาดหวังได้ และนอกจากนี้เด็กและเยาวชนยังมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสังคม อาทิ เช่น ติดการพนัน การเสี่ยงโชค การมั่วสุมในหอพัก หนีเรียน ทำร้ายรังแกกันเอง หมกมุ่นกับสื่อที่มอมเมาชั่วร้าย และยังมีปัจจัยเสี่ยงจากเพื่อนและบุคลิกภาพหรือตัวนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 8)

จากปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนดังที่ได้กล่าวถึงข้างต้น จะเห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนนั้นสถานศึกษา กระทรวงการศึกษา และหน่วยงานข้างเคียงที่เกี่ยวข้องก็ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน กล่าวคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้มีนโยบายให้สถานศึกษาใช้การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน โดยที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการในการให้ความช่วยเหลือนักเรียน ต้องมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพทั้งในด้านร่างกายและด้านจิตใจ เพราะในบางครั้งปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากที่สภาพจิตใจของนักเรียนประสบปัญหาแต่ไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้อง ทำให้ส่งผลกระทบต่อสังคมมากมายและที่สำคัญยังให้มีการส่งเสริมให้นักเรียนมีที่เจตคติที่ดีต่อการเรียน ต่อครู ผู้ปกครอง และให้ความสำคัญกับการศึกษา ปัญหาข้างต้นรวมถึงนักเรียนพักนอนด้วย กล่าวคือ นักเรียนยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาในด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกรณีนักเรียนประจำพักนอนอย่างเต็มที่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก มีโรงเรียนในสังกัด ทั้งหมด 21 แห่ง และมีโรงเรียนปกติที่จัดการศึกษา สำหรับนักเรียนพักนอนให้แก่เด็กนักเรียนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ห่างไกล เดินทางไม่สะดวกไม่สามารถเดินทางไป - กลับได้ และเป็น โรงเรียนที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและประกาศให้เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนพักนอน จำนวน 15 แห่ง การดำเนินงานนักเรียนพักนอนในโรงเรียนยังมีปัญหาในด้านความสะดวก ขนาดพื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดระเบียบหอพักที่ยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาความเป็นอยู่ของนักเรียน ครูหอพักมีความรู้และทักษะไม่มากพอในการจัดการหอพัก อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่ได้นำบริบทของท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารจัดการในเรื่องความรู้ทางโภชนาการ สุขอนามัย จิตวิทยา ความรู้ความเข้าใจปัญหาของเด็กวัยรุ่น สังคมในเมือง ซึ่งจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา และจุดเน้นในการบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญเรื่องการยกระดับคุณภาพของ นักเรียนประจำพักนอน สำหรับโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่สูง ห่างไกล และถิ่นทุรกันดาร สอดคล้องกับการขับเคลื่อนกระบวนการ ดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาให้เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของ สถานศึกษา ให้เกิดการรวมพลังความร่วมมือการทำงานของครูและผู้บริหารสถานศึกษา เกิดวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมแรง ร่วมใจกัน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมแก้ปัญหาการเรียนของนักเรียนอย่างมีความสุข ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนสูงขึ้น สามารถพัฒนาระบบการบริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการ ดำเนินงานนักเรียนพักนอนและสภาพของแนวทางการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับ มัธยมศึกษาในปัจจุบันยังไม่มีแนวทางการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก จึงเป็นคำตอบที่ชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงาน นักเรียนพักนอนของสถานศึกษา และหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับ มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก เพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นข้อมูลและเป็นแนวทางซึ่งเป็นที่ยอมรับ เหมาะสมและเป็นไปได้ ในการสร้างแนวทางการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับ มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก สำหรับผู้บริหารสถานศึกษานำไปปรับใช้ เพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาทางการพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอน และนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก จำนวน 1,787 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 37 คน ครูผู้สอน จำนวน 251 คน และนักเรียน จำนวน 1,499 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอน และนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก จำนวน 317 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 37 คน ครูผู้สอนจำนวน 40 คน และนักเรียนจำนวน 240 คน ซึ่งได้มาโดยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

โดยแบบสอบถามมี 2 ฉบับ ประกอบไปด้วย แบบสอบถามตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู และตามความคิดเห็นของนักเรียน แต่ละฉบับแบ่งออกเป็น 3 ตอน ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แนวทางการดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณ งบเงินอุดหนุน นักเรียนประจำพักนอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วย ด้านโอกาส และการเข้าถึง ด้านคุณภาพนักเรียนตามหลักสูตร และด้านคุณภาพชีวิต แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choice)

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านโอกาส และการเข้าถึง ด้านคุณภาพนักเรียนตามหลักสูตร และด้านคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) พบว่ามีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.971 และ 0.956 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัญหาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านโอกาส และการเข้าถึง ด้านคุณภาพนักเรียนตามหลักสูตร และด้านคุณภาพชีวิต โดยใช้คำถามเป็นแบบเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ (Multiple Response) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ทำการตอบแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และจัดทำเป็นเครื่องมือเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลในการหาแนวทางการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตากต่อไป

3. วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามด้วยตัวเอง ซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูลได้ทั้งหมด จำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (f) ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก

1. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน นักวิชาการศึกษา จำนวน 6 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน ครูผู้สอน จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์การหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ - นามสกุล อาชีพ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษาสูงสุด และสถานที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก มีทั้งหมด 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านโอกาส และการเข้าถึง 2) ด้านคุณภาพนักเรียนตามหลักสูตร 3) ด้านคุณภาพชีวิตด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน จำนวน 21 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การประเมินสภาพด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ และการประเมินปัญหาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่นๆ มาเป็นแนวทางในการสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์

3. วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และจดบันทึกด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ได้ทั้งหมด จำนวน 17 ท่าน และวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงความถี่ (f) และจัดลำดับ

ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก โดยภาพรวม ของผู้บริหาร และครู

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านโอกาส และการเข้าถึง	3.91	0.36	มาก
2	ด้านคุณภาพนักเรียนตามหลักสูตร	4.16	0.22	มาก
3	มิติด้านคุณภาพชีวิต	4.11	0.15	มาก
รวมเฉลี่ย		4.06	0.15	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก โดยภาพรวมของผู้บริหารและครูมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติจากสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้ดังนี้ ด้านคุณภาพนักเรียนตามหลักสูตร รองลงมา ได้แก่ มิติด้านคุณภาพชีวิต และด้านโอกาส และการเข้าถึง ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านโอกาส และการเข้าถึง

ตอนที่ 2 ปัญหาการพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก โดยภาพรวมของนักเรียน

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านโอกาส และการเข้าถึง	3.50	0.13	มาก
2	ด้านคุณภาพนักเรียนตามหลักสูตร	4.14	0.18	มาก
3	มิติด้านคุณภาพชีวิต	4.13	0.10	มาก
รวมเฉลี่ย		3.92	0.10	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก โดยภาพรวมของนักเรียนหอพักมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติจากสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้ดังนี้ ด้านคุณภาพนักเรียนตามหลักสูตร รองลงมา ได้แก่ ด้านโอกาส และการเข้าถึง ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านโอกาส และการเข้าถึง

ตารางที่ 3 แสดงความถี่และร้อยละของปัญหาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก โดยภาพรวม

ลำดับที่	รายการ	ความถี่ (f)	ร้อยละ (%)
1	สถานศึกษาไม่มีการปรับปรุงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	62	80.52
2	สถานศึกษาไม่มีการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในการอยู่หอพัก	76	98.70
3	สถานศึกษาไม่ได้ร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อฝึกทักษะอาชีพ	83	94.81
4	ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองขาดการร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน	215	89.58
5	สถานศึกษาไม่มีการสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของนักเรียน	219	91.25
6	นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอาหารของนักเรียน	216	90.38

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก โดยภาพรวม โดยเรียงข้อที่มีปัญหาสูงสุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาไม่มีการสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของนักเรียน (ร้อยละ 91.25) รองลงมา คือ นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอาหารของนักเรียน (ร้อยละ 90.38) และครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองขาดการร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน (ร้อยละ 89.58) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 แนวทางพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก

ตารางที่ 4 แสดงความถี่และจัดลำดับของแนวทางพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก โดยผู้ให้ข้อมูล 17 คน

ลำดับที่	รายการ	ความถี่ (f)
1	โรงเรียนควรมีการจัดประชุม วางกรอบโครงสร้าง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพักนอน	17
2	สถานศึกษาควรจัดทำแผนและเครื่องมือกำกับ ติดตาม นิเทศ และการประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนในการอยู่หอพัก	17
3	สถานศึกษาควรทำข้อตกลง (MOU) มีการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก หรือหน่วยงานข้างเคียง เพื่อฝึกทักษะทางอาชีพให้กับนักเรียนพักนอน	16
4	ผู้บริหารร่วมกับคณะครูนำข้อมูลที่ได้จากผลการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพักนอนของโรงเรียนมาจัดทำแผนช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	17
5	สถานศึกษาควรส่งเสริมและจัดหาแบบประเมินทักษะ ความสามารถ ให้ครูผู้ดูแลนักเรียนพักนอนสำรวจความสามารถ ความถนัด หรือความสนใจของนักเรียนพักนอน	17
6	สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดหาอาหารของนักเรียนพักนอน โดยให้นักเรียนพักนอนเป็นคณะกรรมการดำเนินงานร่วมด้วย	17

จากตารางที่ 4 พบว่า แนวทางพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก โดยภาพรวม โดยเรียงข้อที่มีความถี่สูงสุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรกตามแนวคิดของผู้บริหาร และคุณครูหอพัก ได้แก่ โรงเรียนควรมีการจัดประชุม วางกรอบโครงสร้าง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพักนอน รองลงมา คือ สถานศึกษาควรจัดทำแผนและเครื่องมือกำกับ ติดตาม นิเทศ และการประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนในการอยู่หอพัก และสถานศึกษาควรทำข้อตกลง (MOU) มีการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก หรือหน่วยงานข้างเคียง เพื่อฝึกทักษะทางอาชีพให้กับนักเรียนพักนอน ตามลำดับ ข้อที่มีความถี่สูงสุดโดยเรียงจาก 3

ลำดับแรกตามแนวคิดของนักเรียน ได้แก่ ผู้บริหารร่วมกับคณะครูนำข้อมูลที่ได้จากผลการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนพักนอนของโรงเรียนมาจัดทำแผนช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง รองลงมา คือ สถานศึกษาควรส่งเสริมและจัดหาแบบ ประเมินทักษะ ความสามารถ ให้ครูผู้ดูแลนักเรียนพักนอนสำรวจความสามารถ ความถนัด หรือความสนใจของนักเรียนพัก นอน และสถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดหาอาหารของนักเรียนพักนอน โดยให้นักเรียน พักนอนเป็นคณะกรรมการดำเนินงานร่วมด้วย ตามลำดับ

สรุปผลและอภิปรายผล

1. สภาพการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ตาก โดยภาพรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาได้ให้ความสำคัญในการ ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาด้านการสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก มีโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนประจำพักนอนให้แก่ นักเรียนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ห่างไกล เดินทางไม่สะดวก ไม่สามารถเดินทางไป-กลับได้ รวมทั้งนักเรียนสุ่มเสี่ยงต่อการหลุด ออกจากระบบการศึกษา สถานศึกษายังมีการวางแผนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับนักเรียนพักนอน และนำ ข้อสรุปทั้งหมดมา ปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลี ทองงาม (2555, หน้า 14) ได้กล่าวถึงแนวคิดการบริหารจัดการไว้ว่า การบริหารจัดการ มีความสำคัญแก่คนทุกกลุ่มเพราะการ บริหาร เจริญเติบโตควบคู่ มากับการดำรงชีวิตของมนุษย์และเป็นสิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนดำรงชีวิตอยู่ ร่วมกันได้อย่างมีความสุข การบริหารทำให้การทำงานของ องค์การสำเร็จก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ แม้ว่านักบริหารจะไม่ได้เป็นผู้ลงมือทำงานเองต้องอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำงาน ต่าง ๆ ก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ หมายความว่าผู้บริหารไม่ต้องทำอะไรเลย ตรงกันข้ามนักบริหารกลับต้องหันมาบริหารหรือการจัดการ ที่เป็นงานของกลุ่มทั้งกลุ่ม เพื่อให้องค์การสามารถดำเนินไปได้อย่างเป็นระบบ โดยที่ทุกฝ่ายต่าง ทำงานโดยได้ประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ

2. ปัญหาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ตาก โดยภาพรวม ปัญหาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก โดยภาพรวม โดยเรียงข้อที่มีปัญหาสูงสุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาไม่มีการสำรวจ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจของนักเรียน (ร้อยละ 91.25) รองลงมา คือ นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ อาหารของนักเรียน (ร้อยละ 90.38) และครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองขาดการร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน (ร้อยละ 89.58) ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาไม่มีการกำหนดและวางแผนนโยบายสำหรับระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานกระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่มีการ ประชุมชี้แจงให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อรับทราบแนวทางการดำเนินงานในการคัดกรองนักเรียน ขาดเครื่องมือในการคัด กรองนักเรียน ขาดการประสานกับหน่วยงานข้างเคียง หน่วยงานภายนอก ขาดความร่วมมือจากนักเรียนในให้ข้อมูลเพื่อคัด กรองและการแก้ไขปัญหานักเรียน เพราะในบางครั้งนักเรียนไม่ได้ข้อมูลตามความเป็นจริงเพื่อหลบซ่อนข้อมูลหรือป้องกัน ตัวเอง ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการเข้าประชุมและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากภาระ ทางการเงิน สถานศึกษาขาดการนิเทศ กำกับ ติดตามงานอย่างต่อเนื่อง ขาดการสรุปผลและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันนภา เ็นมนัส (2557) ที่ทำการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผลการศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน 3 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการ ทำงานเป็นทีม และด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล โดยทุกปัจจัยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ อรรพรรณ แสนเีย (2556) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ปัจจัยด้านการปฏิบัติหน้าที่ของครูที่ปรึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และด้านการ ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

3. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก โดยภาพรวม โดยเรียงข้อที่มีความถี่สูงสุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรกตามแนวคิดของผู้บริหารและคุณครูหอพัก

ได้แก่ โรงเรียนควรมีการจัดประชุม วางกรอบโครงสร้าง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนพักนอน รองลงมา คือ สถานศึกษาควรจัดทำแผนและเครื่องมือกำกับ ติดตาม นิเทศ และการประเมินผลพฤติกรรม ของนักเรียนในการอยู่หอพัก และสถานศึกษาควรทำข้อตกลง (MOU) มีการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก หรือหน่วยงาน ข้างเคียง เพื่อฝึกทักษะทางอาชีพให้กับนักเรียนพักนอน ตามลำดับ ข้อที่มีความถี่สูงสุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรกตามแนวคิด ของนักเรียน ได้แก่ ผู้บริหารร่วมกับคณะครูนำข้อมูลที่ได้จากผลการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพักนอนของ โรงเรียนมาจัดทำแผนช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง รองลงมา คือ สถานศึกษาควรส่งเสริมและจัดหาแบบประเมินทักษะ ความสามารถ ให้ครูผู้ดูแลนักเรียนพักนอนสำรวจความสามารถ ความถนัด หรือความสนใจของนักเรียนพักนอน และสถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดหาอาหารของนักเรียนพักนอน โดยให้นักเรียนพัก นอนเป็นคณะกรรมการดำเนินงานร่วมด้วย ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของอรรณพ แสนเีย (2558) ได้ศึกษาปัจจัย ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องกันโดยมีคำสั่ง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบกิจกรรม โครงการ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร จัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการรายงานผลการบริหารจัดการที่ชัดเจนสามารถ ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. (2555: ก) ได้กำหนดให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง ผู้บริหารและครูทุกคน มีวิธีการ และเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับการวิจัยของสุมาลี ทองงาม (2555) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน วัดโคกนอน มีการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม จากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบกิจกรรม/ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการรายงานผลการบริหาร จัดการที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวัฒน์ ฉัตรวุฒิรัตน์ (2566:328-339) ผลการวิจัย พบว่าผลการทดลองใช้รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยหลักการมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านบะแค องค์การบริหารส่วน จังหวัดขอนแก่นการทดลองใช้รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้วยหลักการมีส่วนร่วม: กลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรในการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพบว่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีค่าเฉลี่ยความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาทุกข้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การทดลองใช้รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้วยหลักการมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านบะแค องค์การบริหารส่วนจังหวัด ขอนแก่น โดยหลักการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน พบว่า โดยรวม มีระดับการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาด้านนโยบาย ดังนี้

1.1 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ควรนำแนวทางพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษา ระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก มาปรับใช้ในการกำหนดนโยบายของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในด้านการจัดทำแผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานนักเรียนพักนอน ขั้นตอนการดำเนินงานนักเรียนพักนอนสู่สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา พัฒนาวิสัยทัศน์ และพัฒนาระเบียบและวิธีการปฏิบัติงานให้ชัดเจนครอบคลุมภารกิจ เดินตามกรอบและ สนับสนุนนโยบายของทางราชการต้นสังกัด และให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำแนวทางพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก มาใช้ในด้านจัดทำแผนการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานนักเรียนพักนอน ขั้นตอนการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานนักเรียนพักนอนสู่สถานศึกษา โดยมาปรับใช้ในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยการมอบเกียรติบัตรหรือรางวัลให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานในด้านของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพักนอนที่อยู่ในระดับดีเด่นและดีมาก ตามการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

2. นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาองค์กร ดังนี้

2.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก ควรนำแนวทางพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตากมาประยุกต์ใช้ในการสร้างความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ ผู้นำเชิงนวัตกรรม และผู้นำเชิงวิชาการ เพื่อนำมาพัฒนางาน พัฒนาบุคลากร และพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

2.2 สถานศึกษาขนาดกลาง ควรนำแนวทางพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตากมาประยุกต์ใช้ในการสร้างความเป็นผู้นำในด้านการดำเนินงานนักเรียนพักนอน ความเป็นผู้นำในด้านการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพักนอน ผู้นำเชิงกลยุทธ์ ผู้นำเชิงนวัตกรรม และผู้นำเชิงวิชาการ เพื่อนำมาพัฒนางาน พัฒนาบุคลากร และพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐาน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ

2.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ ควรนำแนวทางพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก ในด้านการให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกคน รวมไปถึงผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ในการมีบทบาทในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพักนอน มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและถูกต้องตรวจสอบได้ ปรับปรุง สื่อ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ให้มีสภาพพร้อมใช้งาน และเพียงพอต่อจำนวนนักเรียนพักนอนทุกคน เพื่อเกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด และพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากล

3. นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาบุคลากร ดังนี้

3.1 คณะกรรมการสถานศึกษา สามารถนำแนวทางพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตากมาส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานให้กับผู้บริหาร ครู และบุคลากร ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำแนวทางพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตากมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง ในด้านภาวะผู้นำทางการเป็นต้นแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพักนอนซึ่งเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานนักเรียนพักนอนให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมมือกันปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองในการปฏิบัติงานหรือการเป็นผู้นำในสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรักความศรัทธาในตัวผู้บริหารเอง นอกจากนี้ยังเป็นความสามารถในการบริหารบุคคลในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ให้กระทำหรือจัดกิจกรรมด้านวิชาการ และกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จ ทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ อีกทั้งลักษณะการเป็นผู้นำต้นแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพักนอน ยังเป็นลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอีกด้วย

3.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรนำแนวทางพัฒนาการดำเนินงานนักเรียนพักนอนของสถานศึกษาระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก ไปประยุกต์ใช้ในการคัดกรองเด็กนักเรียน เพื่อจะได้ให้การช่วยเหลืออย่างถูกต้องและทันเวลา จัดการเรียนรู้และให้ความสำคัญไปที่คุณภาพผู้เรียนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุด และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในโครงการให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการทำงานร่วมกัน การทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศในการทำงานและมีผลงานที่มีคุณภาพ รวมถึงการก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะไม่ว่าเหตุการณ์ปัจจุบันจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการนักเรียนพักนอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
2. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานนักเรียนพักนอน
3. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการลงทุนสำหรับโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนพักนอน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *เอกสารองค์ความรู้สำหรับการพัฒนาทีมงานขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560*. <https://moe360.blog/2017/01/04/policy-and-focus-moe-fiscal-year-2017/>
- ธัญวัฒน์ ฉัตรวิริยะศรี. (2566). การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยหลักการมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านบะแค องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 9(2), 228–239.
- พรเพ็ญ จิระณัฐวิระกุล. (2561). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย* [สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วันภา เย็นมนัส. (2557). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า*, 1(1), 84–90.
- สุมาลี ทองงาม. (2555). *การศึกษากาการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนวัดโคกนอ สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. (2555). *คู่มือการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียน*. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อรรณพ แสนเีย. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล
สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
The Development of Online Lessons on Computer Programs for
Data Analysis for Third Year Students at The Faculty of Education,
Phetchabun Rajabhat University

ณัฐกานต์ พึ่งกุล^{1*} พงศธร กองกำ² และ วรณนิศา หลิน³

Nattakarn Phurungkuson^{1*} Phongsathon Kongkam² and Wannisa Lin³

Received: July 11, 2024; Revised: April 20, 2026; Accepted: April 27, 2026

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่มีประสิทธิภาพ 70/70 2) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล กับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่ใช้บทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 144 คน ได้จากการเลือกตัวอย่างแบบชั้นภูมิ โดยใช้สาขาวิชาเป็นชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) บทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ 2) แบบทดสอบผลการเรียนรู้เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อ การใช้บทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลงานวิจัย พบว่า 1) บทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จำนวน 4 บทเรียน ที่มีประสิทธิภาพ 76.39/76.22 2) ผลการเรียนรู้ หลังศึกษาบทเรียนออนไลน์เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจ ของนักศึกษาที่ใช้บทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: บทเรียนออนไลน์, โปรแกรมคอมพิวเตอร์, การวิเคราะห์ข้อมูล

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to develop and evaluate the efficiency of online lessons on Computer Programs for Data Analysis for third-year students in the Faculty of Education at Phetchabun Rajabhat University, based on the 70/70 efficiency criterion; 2) to compare students' learning outcomes with the 70% achievement threshold; and 3) to investigate student satisfaction regarding the use of these online lessons. The sample consisted of 144 third-year undergraduate students from the Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University, enrolled in the 2023 academic year. The sample was obtained through stratified random sampling, using academic majors as strata. The research instruments included: 1) the online lessons on Computer Programs for Data Analysis; 2) a learning achievement test; and 3) a satisfaction questionnaire. The research findings were as follows: The four online lessons on Computer Programs for Data Analysis achieved an efficiency of 76.39/76.22, which exceeded the set 70/70 criterion. The students' learning outcomes after completing the online lessons were significantly higher than the 70% threshold at a .05 level of statistical significance. The overall satisfaction of the students towards the online lessons was at a high level.

Keywords: Online Lessons, Computer Program, Data Analysis

¹*อาจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, E-mail: nattakarn.phu@pcru.ac.th (*Corresponding author)

²นักศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, E-mail: st641102022103@pcru.ac.th

³นักศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, E-mail: st641102022129@pcru.ac.th

¹*Lecturer, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University, E-mail: nattakarn.phu@pcru.ac.th (*Corresponding author)

²Student, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University, E-mail: st641102022103@pcru.ac.th

³Student, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University, E-mail: st641102022129@pcru.ac.th

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา มาตรา 30 กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา แสดงให้เห็นว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้มิใช่เพียงภารกิจประกอบการสอน แต่เป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถด้านการออกแบบการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นิศารัตน์ ชื่นใจ, 2564)

โดยในกระบวนการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล นับเป็นขั้นตอนสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อค้นพบ เนื่องจากการเลือกใช้สถิติจำเป็นต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ลักษณะของตัวแปร ระดับการวัด และรูปแบบของข้อมูล หากผู้วิจัยเลือกใช้สถิติไม่เหมาะสม แม้งานวิจัยจะมีการออกแบบในองค์ประกอบอื่นอย่างรอบคอบก็อาจส่งผลให้ผลการวิจัยคลาดเคลื่อนและลดทอนคุณภาพของงานวิจัยได้ ด้วยเหตุนี้ ความรู้ด้านสถิติวิเคราะห์และความสามารถในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น SPSS, Excel หรือ PPSPP จึงเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้สอนรวมไปถึงนักศึกษาครูซึ่งต้องนำความรู้ด้านการวิจัยไปประยุกต์ใช้ทั้งในการเรียนและการประกอบวิชาชีพ (ณัฐรณนที กานต์วิกุลธนา, 2565)

ภายใต้บริบทการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาปัจจุบัน การพัฒนาทักษะดิจิทัลและทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลได้รับความสำคัญเพิ่มมากขึ้นควบคู่กับการเรียนรู้เนื้อหาวิชา โดยเฉพาะรายวิชาที่มีลักษณะเชิงปฏิบัติซึ่งผู้เรียนต้องเข้าใจทั้งหลักการทางวิชาการนั้นๆ และขั้นตอนการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยการสาธิตในชั้นเรียนเพียงครั้งเดียวอาจไม่เพียงพอสำหรับผู้เรียนทุกคน เนื่องจากผู้เรียนมีความแตกต่างกันทั้งด้านพื้นฐานความรู้ ความเร็วในการเรียนรู้ และความสามารถในการทบทวนขั้นตอนการปฏิบัติ ส่งผลให้ผู้เรียนบางส่วนไม่สามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้ครบถ้วน ขาดโอกาสในการฝึกปฏิบัติซ้ำ และไม่สามารถทบทวนกระบวนการเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ย่อมส่งผลต่อความเข้าใจและผลการเรียนรู้โดยรวม

จากผลการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นว่า คุณภาพของการออกแบบรายวิชาออนไลน์และโอกาสที่ผู้เรียนจะสามารถเข้าถึงและทบทวนเนื้อหาได้หลายครั้ง มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา (เชน ขวนชม, 2561; ชลธิศ ดาราวงษ์, 2563; Martin and Bolliger, 2022) งานวิจัยยังพบว่า การจัดการเรียนออนไลน์ที่มีโครงสร้างชัดเจน เนื้อหาเป็นลำดับขั้น และเอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้และความพึงพอใจของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ (ดรณนภา นาชัยฤทธิ์, 2562; Jiménez-Bucarey et al., 2021; นภาพร บุญศรี, 2565) แม้งานวิจัยดังกล่าวจะให้ข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับคุณภาพการเรียนออนไลน์และปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่ยังไม่พบข้อจำกัดว่า งานวิจัยส่วนใหญ่สนใจศึกษาการจัดการเรียนออนไลน์ในภาพรวม หรือศึกษาในรายวิชาทั่วไป ขณะที่งานวิจัยเฉพาะบริบทค่อนข้างจำกัดเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนออนไลน์สำหรับเนื้อหาที่ต้องอาศัยการสาธิตและการฝึกปฏิบัติซ้ำอย่างเป็นขั้นตอน โดยเฉพาะเนื้อหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับนักศึกษาครู

นอกจากนี้ ในบริบทของการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครูในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การวิจัยในชั้นเรียน ผู้เรียนต้องมีทั้งความเข้าใจเชิงแนวคิดและทักษะเชิงปฏิบัติ แต่ผู้เรียนบางส่วนยังประสบปัญหาในการติดตามขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้โปรแกรมจากการสาธิตในชั้นเรียนเพียงครั้งเดียว และขาดสื่อที่สามารถใช้ทบทวนได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง จึงสะท้อนให้เห็นช่องว่างสำคัญทั้งในเชิงการจัดการเรียนรู้และเชิงการวิจัย กล่าวคือ ขาดบทเรียนออนไลน์ที่สามารถทบทวนได้ทุกที่ทุกเวลาที่ผู้เรียนพร้อมเรียนรู้ และออกแบบอย่างเป็นระบบสำหรับการเรียนรู้เรื่องการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ โดยออกแบบบทเรียนให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองตามลำดับขั้นของเนื้อหา ทบทวนกระบวนการใช้โปรแกรมได้หลายครั้ง และฝึกปฏิบัติซ้ำได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งตอบคำถามสำคัญว่า บทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นจะสามารถยกระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและสร้างความพึงพอใจต่อการเรียนได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในรายวิชาที่เน้น

ทักษะเชิงปฏิบัติ ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับการออกแบบการเรียนการสอนออนไลน์ในสาขาครุศาสตร์และสาขาอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่ใช้บทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สมมติฐานการวิจัย

ผลการเรียนรู้เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 227 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 144 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) การสุ่มเลือกตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มตามสาขาวิชา และดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ภายในแต่ละสาขาวิชาด้วยวิธีการจับสลากตามบัญชีรายชื่อ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนประชากร ดังนี้ สาขาวิชาพลศึกษา 28 คน สาขาวิชาภาษาไทย 16 คน สาขาวิชาคณิตศาสตร์ 29 คน สาขาวิชาภาษาอังกฤษ 17 คน สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย 31 คน และ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป 23 คน

แบบแผนการทดลองมีดังนี้

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างหนึ่งกลุ่ม โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One Shot Case Study ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว มีการวัดผลหลังการทดลอง 1 ครั้ง มีแบบแผนการวิจัย ดังนี้

X O

เมื่อ X คือ การศึกษาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

O คือ การทดสอบผลการเรียนรู้ หลังศึกษาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วย บทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 4 บท แบบทดสอบผลการเรียนรู้ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 25 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้บทเรียนออนไลน์เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 บทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 4 บท (11 ชั่วโมง) แสดงดังภาพที่ 2 และ ภาพที่ 3 มีขั้นตอนในการดำเนินการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นทางสถิติ บทเรียนออนไลน์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) สร้าง บทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 4 บท

บทที่ 1 ความหมายของสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

บทที่ 2 การทดสอบสมมติฐานสถิติเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยของประชากรกรณีประชากรไม่เกิน 2 กลุ่ม

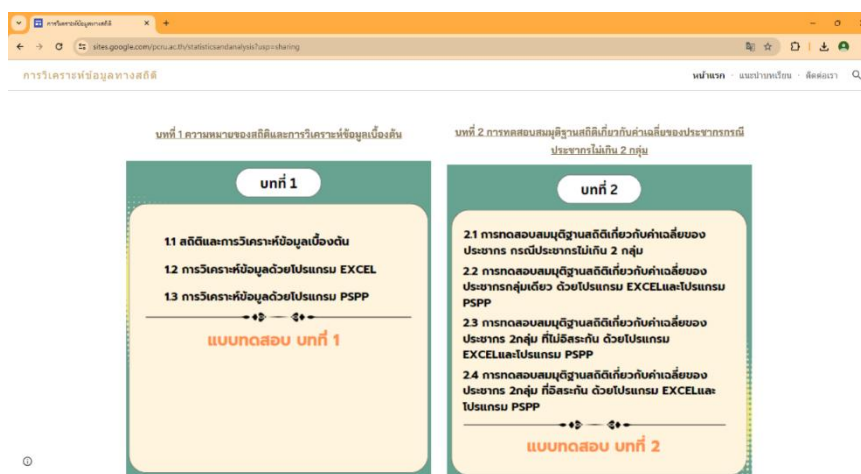
บทที่ 3 การทดสอบสมมติฐานสถิติเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยของประชากรกรณีประชากรมากกว่า 2 กลุ่ม

บทที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยและสหสัมพันธ์อย่างง่าย

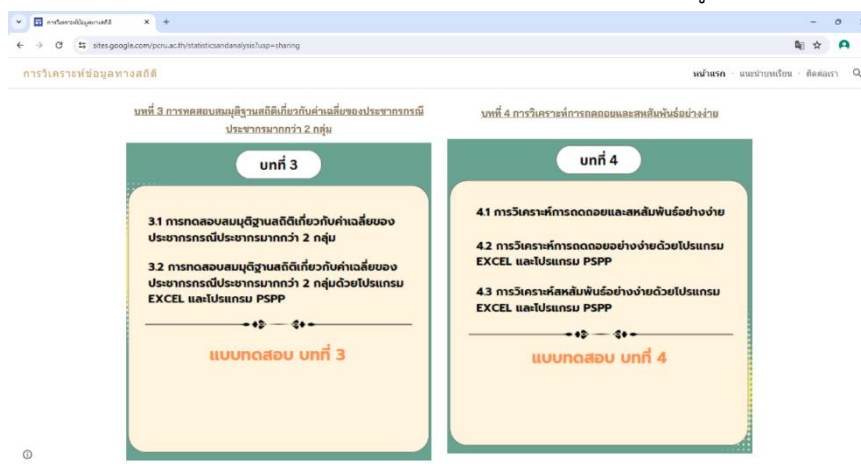
3) นำบทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจากคุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานหรือประสบการณ์ในการวิจัย เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของจุดประสงค์ ความถูกต้องและความเหมาะสมของบทเรียนออนไลน์ฯ โดยใช้แบบประเมินบทเรียนออนไลน์ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$; S.D. = 0.77)

4) นำบทเรียนออนไลน์ฯ ที่ได้รับการแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน ผลการทดลองใช้เบื้องต้น มีประเด็นที่ควรปรับปรุงด้านความชัดเจนของคำอธิบายลำดับการนำเสนอเนื้อหา และความสะดวกในการใช้งาน

5) ปรับปรุงแก้ไข บทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ภาพที่ 2 บทเรียนออนไลน์เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล บทที่ 1 และ บทที่ 2

ภาพที่ 3 บทเรียนออนไลน์เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล บทที่ 3 และ บทที่ 4

2.2 แบบทดสอบผลการเรียนรู้ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 25 ข้อ แสดงดังภาพที่ 4 มีขั้นตอนในการดำเนินการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ค้นคว้า เอกสารเกี่ยวกับกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ที่ใช้บทเรียนออนไลน์ และ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2) สร้างแบบทดสอบผลการเรียนรู้ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลให้ครอบคลุมเนื้อหา เป็นแบบทดสอบปรนัย จำนวน 30 ข้อ เป็นข้อสอบเดียวกับแบบทดสอบระหว่างเรียน

3) นำแบบทดสอบผลการเรียนรู้ เรื่อง การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ เพื่อกำหนด IOC แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 จึงถือว่าใช้ได้

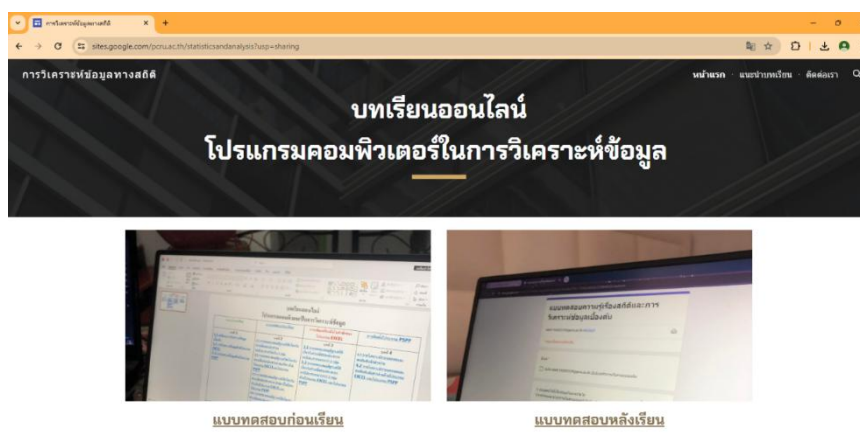
4) ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบผลการเรียนรู้ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5) นำแบบทดสอบผลการเรียนรู้ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ไปใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน ชุดเดิม

6) นำแบบทดสอบผลการเรียนรู้ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง มาหาค่าความยาก (Difficulty: p) กำหนดเกณฑ์ความยากของข้อสอบไว้ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 และหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination: r) กำหนดเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนก ที่มีค่าตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป จากการทดลองพบว่าค่าความยาก (p) ของข้อสอบอยู่ระหว่าง 0.63 - 0.80 และ ค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าตั้งแต่ 0.27 ขึ้นไป

7) นำแบบทดสอบผลการเรียนรู้ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดจากข้อ 6) มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของข้อสอบทั้งฉบับโดยการนำผลการทดลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่า มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.9216

8) เลือกข้อสอบที่ได้ตามเกณฑ์จำนวน 25 ข้อ นำไปใช้ในทดสอบความรู้ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ภาพที่ 4 แบบทดสอบผลการเรียนรู้ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้บทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงดังภาพที่ 5 มีขั้นตอนในการดำเนินการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการประเมินความพึงพอใจ และศึกษาเทคนิคการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

2) ศึกษาวิธีการสร้าง แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 10 ข้อ แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามหลักของลิเคิร์ต (Likert) เพื่อให้ทราบแนวทาง และหลักการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

โดยมี เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

พึงพอใจมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
พึงพอใจมาก	ให้ 4 คะแนน
พึงพอใจปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
พึงพอใจน้อย	ให้ 2 คะแนน
พึงพอใจน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

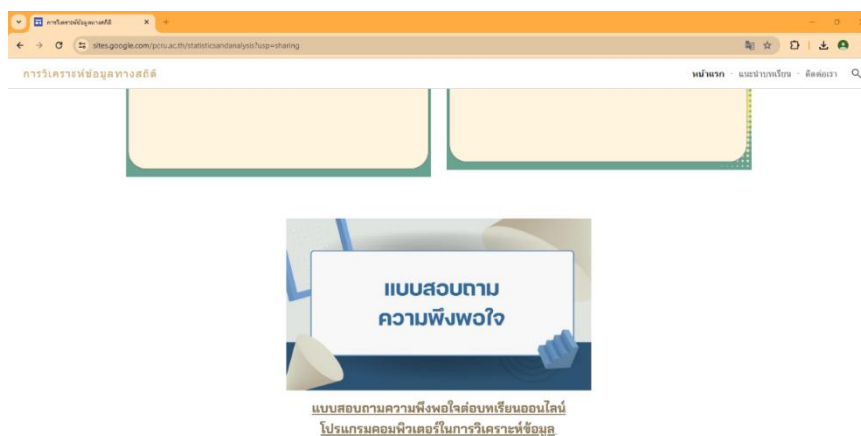
และเกณฑ์การตัดสิน ดังนี้

พึงพอใจมากที่สุด	มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51-5.00
พึงพอใจมาก	มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51-4.50
พึงพอใจปานกลาง	มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51-3.50
พึงพอใจน้อย	มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51-2.50
พึงพอใจน้อยที่สุด	มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.50

3) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตร ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4) นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้บทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล เสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม นำไปวิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องปรากฏว่า มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5) นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้บทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยต่อไป

ภาพที่ 5 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้บทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนแนวทางการวัดและประเมินผลให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจอย่างชัดเจนก่อนดำเนินการทดลอง

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างศึกษบทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ใช้เวลาในการศึกษา รวมทั้งสิ้น 11 ชั่วโมง

3.3 ระหว่างการศึกษบทเรียนออนไลน์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทำกิจกรรมและแบบฝึกหัดระหว่างเรียนของนักศึกษา เพื่อนำไปใช้ประกอบการประเมินประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์

3.4 เมื่อสิ้นสุดการศึกษาค้นคว้าออนไลน์ ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบผลการเรียนรู้ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล กับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.5 ภายหลังการทดสอบผลการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.6 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียน แบบทดสอบผลการเรียนรู้ และแบบประเมินความพึงพอใจ มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติที่เหมาะสม

3.7 ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์และแบบทดสอบ ให้มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) โดยใช้ร้อยละ (Percentage)

4.2 ผลการเรียนรู้ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล หลังศึกษาค้นคว้าออนไลน์ โดยใช้ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติทดสอบแบบ One-Sample t-test

4.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้บทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

คะแนน	คะแนนเต็ม	ร้อยละของคะแนน
ระหว่างศึกษาค้นคว้าออนไลน์ (ประสิทธิภาพของกระบวนการ : E_1)	25	76.39
หลังศึกษาค้นคว้าออนไลน์ (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ : E_2)	25	76.22
ประสิทธิภาพ : $E_1/E_2 = 76.39/76.22$		

จากตารางที่ 1 พบว่าบทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ $76.39/76.22$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

เมื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้หลังการเรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล กับเกณฑ์ร้อยละ 70 รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้หลังการเรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล กับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลการเรียนรู้	จำนวน	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 70	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	t	Sig.
คะแนนหลังการเรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์	144	25	17.50	19.06	5.20	76.22	3.60*	< .001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการเรียนรู้หลังศึกษาค้นคว้าออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีคะแนนเฉลี่ย 19.06 จากคะแนนเต็ม 25 คิดเป็นร้อยละ 76.22 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาที่ใช้บทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความพึงพอใจของนักศึกษาที่ใช้บทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1) การนำเสนอเนื้อหาที่มีความชัดเจนได้ใจความ	4.37	0.67	มาก
2) การแบ่งแยกเนื้อหาแต่ละหัวข้อมีความเหมาะสม	4.39	0.76	มาก
3) การเรียงลำดับเนื้อหา	4.37	0.74	มาก
4) การนำเสนอเนื้อหาทางยาวต่อความเข้าใจไม่ซับซ้อน	4.21	0.80	มาก
5) ความถูกต้องของเนื้อหา	4.46	0.64	มาก
6) การสื่อความหมายชัดเจน	4.44	0.76	มาก
7) ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษรกับหน้าจอ	4.32	0.78	มาก
8) ความชัดเจนของเสียงบรรยาย	4.36	0.70	มาก
9) การเว้นจังหวะในการบรรยาย	4.33	0.68	มาก
10) บทเรียนออนไลน์ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนง่ายขึ้น	4.39	0.72	มาก
รวม	4.36	0.73	มาก

จากตารางที่ 3 นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการใช้บทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$; S.D. = 0.73) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

สรุปผลและอภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า บทเรียนออนไลน์ เรื่องโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับนักศึกษา ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด นักศึกษามีผลการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์ในระดับมาก ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1) บทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงให้เห็นว่าการออกแบบบทเรียนมีความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล เนื่องจากผู้วิจัยได้จัดลำดับเนื้อหาจากพื้นฐานไปสู่ขั้นตอน การปฏิบัติจริงอย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามลำดับขั้น และทำความเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ประกอบกับลักษณะของบทเรียนออนไลน์ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ทบทวนเนื้อหาได้หลายครั้ง และฝึกปฏิบัติซ้ำได้ตามความพร้อมของแต่ละคน จึงช่วยลดข้อจำกัดของการสาคิดในชั้นเรียนที่ผู้เรียนบางส่วนอาจติดตามไม่ทันหรือไม่สามารถจดจำขั้นตอนทั้งหมดได้ในครั้งเดียว สอดคล้องกับการศึกษาของ เซน ขวนชม (2561) ชลธิศ ดาราวงษ์ (2563) และ มัสติกา เรื่องอุดมสกุล (2565) ศึกษาเรื่องของการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์ที่เน้นให้ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหาได้อย่างต่อเนื่องและควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งเอื้อต่อรายวิชาที่ต้องใช้ทักษะเชิงปฏิบัติและการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นสำคัญ

2) นักศึกษามีผลการเรียนรู้ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า บทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้จริง ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า เนื้อหาของบทเรียนได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับลักษณะของรายวิชาที่ผู้เรียนต้องเข้าใจทั้งแนวคิดทางสถิติและกระบวนการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล การที่ผู้เรียนสามารถย้อนกลับไปทบทวนขั้นตอนต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดความเข้าใจที่ต่อเนื่อง และลดปัญหาความแตกต่างระหว่างผู้เรียนในด้านพื้นฐานความรู้และความเร็วในการเรียนรู้ นอกจากนี้ การฝึกปฏิบัติซ้ำผ่าน บทเรียนออนไลน์ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญมากขึ้น จึงส่งผลต่อคะแนนผลการเรียนรู้ในภาพรวม สอดคล้องกับการศึกษาของ ดรณนภา นาชัยฤทธิ์ (2562) ที่พบว่าการจัดการเรียนการสอนบนบทเรียนออนไลน์สามารถส่งเสริมการคิดและ

ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาครูได้ และ นภาพร บุญศรี (2565) ที่พบว่าการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่ออกแบบอย่างเป็นระบบสามารถยกระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Jiménez-Bucarey et al. (2021) ที่ชี้ให้เห็นว่า คุณภาพของการจัดการเรียนออนไลน์มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาอย่างชัดเจน

3) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าบทเรียนที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และความสะดวกในการเรียนรู้ เพราะบทเรียนออนไลน์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ทุกที่ทุกเวลา สามารถทบทวนบทเรียนในส่วนที่ยังไม่เข้าใจได้ตามต้องการ การเรียนรู้ลักษณะดังกล่าวช่วยลดความกดดันในการเรียนรู้เนื้อหาที่มีขั้นตอนค่อนข้างมากและต้องอาศัยความแม่นยำในการปฏิบัติ นอกจากนี้ การนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นอย่างชัดเจนยังช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน ส่งผลให้มีความพึงพอใจในระดับมาก สอดคล้องกับ การศึกษาของ ชลธิศ ดาราวงษ์ (2563) ที่ว่าการใช้เทคโนโลยีมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจและผลการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรออนไลน์ และสอดคล้องกับ Martin และ Bolliger (2022) ที่ว่าความชัดเจนของโครงสร้างรายวิชา การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และความสามารถในการเข้าถึงเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง มีผลต่อความพึงพอใจของผู้เรียนในการเรียนรู้ออนไลน์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ นภาพร บุญศรี (2565) ที่ชี้ให้เห็นว่าการออกแบบการเรียนการสอนออนไลน์อย่างเหมาะสมช่วยส่งเสริมแรงจูงใจและความพึงพอใจของผู้เรียนได้

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม จะเห็นได้ว่าบทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นมีคุณค่าทั้งในด้านคุณภาพของสื่อการเรียนรู้และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน กล่าวคือ นอกจากทำให้บทเรียนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์และช่วยให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ทางการเรียนสูงขึ้นเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีและส่งเสริมความพึงพอใจของผู้เรียนอีกด้วย สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาบทเรียนออนไลน์สำหรับรายวิชาที่มีลักษณะเชิงปฏิบัติ โดยเฉพาะรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะในบริบทของคณะครุศาสตร์ที่มุ่งพัฒนานักศึกษาให้มีทั้งความรู้ ทักษะดิจิทัล และความสามารถในการประยุกต์ใช้การวิจัยในวิชาชีพครู

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สามารถนำบทเรียนออนไลน์ เรื่อง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ได้ เช่น เรื่อง สถิติเบื้องต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

พัฒนาบทเรียนออนไลน์เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลในโปรแกรมอื่น ๆ ที่เข้าถึงได้ง่าย และพัฒนาการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติขั้นสูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เชน ชวนชม. (2561). การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวัน เรื่อง การใช้งานโปรแกรม Microsoft Office สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารวิชาการ สถาบันการพลศึกษา*, 10(3), 195–206. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/TNSUJournal/article/view/248252/168652>.
- ชลธิศ ดาราวงษ์. (2563). ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความพึงพอใจและผลการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรออนไลน์ในสถาบันระดับอุดมศึกษา. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 14(3), 158–166. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RRBR/article/view/248253/168485>.
- ณัฐรณ นนท์ กานต์รวิกุลธนา. (2565). *สถิติการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. <https://bunpod.dusit.ac.th/new2022/wp-content/uploads/2022/05/978-616-590-845-0.pdf>.

- ดรณนภา นาชัยฤทธิ. (2562). การพัฒนาการเรียนการสอนบนบทรียนออนไลน์ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา เพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของนักศึกษาครู [รายงานการวิจัย]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. <https://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2562/M126972/Darunnapa%20Students.pdf>
- นภาพร บุญศรี. (2565). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร. <https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/28181>
- นิศารัตน์ ชื่นใจ. (2564). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครู [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. <http://202.28.34.124/dspace/handle/123456789/2364>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- มัสติกา เรืองอุดมสกุล. (2565). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนออนไลน์บนกูเกิลคลาสรูมในรายวิชาเคมีอินทรีย์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกและทักษะการคิดเชื่อมโยงร่วมกับแผนผังความคิดสำหรับนักศึกษาครูวิทยาศาสตร์ [รายงานการวิจัย]. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=636599
- Jiménez-Bucarey, C., Acevedo-Duque, Á., Müller-Pérez, S., Aguilar-Gallardo, L., Mora-Moscoco, M., & Vargas, E. C. (2021). Student's satisfaction of the quality of online learning in higher education: An empirical study. *Sustainability*, 13(21), 1-14. <https://doi.org/10.3390/su132111960>
- Martin, F., & Bolliger, D. U. (2022). Developing an online learner satisfaction framework in higher education through a systematic review of research. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 19(50), 1-21. <https://doi.org/10.1186/s41239-022-00355-5>.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

The Relationship between Innovative Leadership of School Administrators and Effectiveness of Schools under the Bangkok Metropolitan Administration

กัญญ์จิรัตน์ นนทิการ^{1*} และ วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์²

Kantirat Nonthigarn^{1*} and Wisut Wichitputchraporn²

Received: December 11, 2024; Revised: April 21, 2026; Accepted: April 28, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 370 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ความตรงของเครื่องมือมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีความเชื่อมั่น 0.984 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ดังนี้ 1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งพบว่า การทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก 2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งพบว่า ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก และ 3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .829

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิผลของสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the innovative leadership of school administrators under the Bangkok Metropolitan Administration; 2) study the effectiveness of schools under the Bangkok Metropolitan Administration, and 3) study the relationship between innovative leadership of school administrators and the effectiveness of schools under the Bangkok Metropolitan Administration. The research samples consist of 3 7 0 teachers from schools under the Bangkok Metropolitan Administration. The instrument used to collect the data was a questionnaire. The content validity was verified with the Index of Item-Objective Congruence (IOC) values ranging from 0.80 to 1.00. The reliability was 0.984. The statistics used for the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient. The findings revealed that 1) the innovative leadership of school administrators under the Bangkok Metropolitan Administration, as a whole and individual aspects, were at a high level. The highest mean score was teamwork. 2) the effectiveness of schools under the Bangkok Metropolitan Administration, as a whole and individual aspects, was at the high level. The highest mean score was the ability to change and develop the schools. 3) The relationship between the innovative leadership of school administrators and the effectiveness of schools under the Bangkok Metropolitan Administration as a whole was at .0 1 level of statistical significance, with a correlation coefficient (r) = .829**

Keywords: Innovative Leadership, School Administrator, Effectiveness of Schools

¹นักศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, E-mail: non.kantirat2@gmail.com (*Corresponding author)

²รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, E-mail: wisutwichit1112@gmail.com

¹Student, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, E-mail: non.kantirat2@gmail.com (*Corresponding author)

²Associate Professor Dr., Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, E-mail: wisutwichit1112@gmail.com

บทนำ

ยุคแห่งการเปลี่ยนผ่านสู่ศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาไม่ได้เป็นเพียงสถานที่ถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ต้องเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว (Disruption) ทั้งด้านเทคโนโลยี สังคม และเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา (School Effectiveness) จึงกลายเป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่สะท้อนถึงความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพดังกล่าวคือ "ผู้บริหารสถานศึกษา" ในฐานะผู้นำระดับกลยุทธ์ที่มีบทบาทในการกำหนดทิศทาง สร้างบรรยากาศทางวิชาการ และบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคมยุคใหม่ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะไม่ได้วางแผนแค่ "ทำตามนโยบาย" แต่จะสร้าง วิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม (Innovative Vision) ที่มองเห็นโอกาสในวิกฤต จะส่งผลให้สถานศึกษามีความตื่นตัว ประสิทธิภาพจึงเกิดขึ้นจากการที่เป้าหมายของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของโลกยุคใหม่

สถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศ ในบริบทที่โลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม สถานศึกษาจึงต้องปรับตัวและพัฒนานตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ประสิทธิภาพของสถานศึกษาจึงถือเป็นเป้าหมายหลักของการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งวัดได้จากความสามารถในการผลิตผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนา ตลอดจนความสามารถในการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง (Hoy & Miskel, 2013)

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำขององค์กรเปรียบเสมือนกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวผ่านสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (มัทนา วังนอมศักดิ์ และคณะ, 2564) จึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบของการบริหารสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นการนำนวัตกรรมมาใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะและสมรรถนะของการเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม ดังที่ จิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560) ในงานวิจัยเรื่อง "การพัฒนาแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน" ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ ได้แก่ การคิดสร้างสรรค์ การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพการบริหารงานในโรงเรียนยุคใหม่ นอกจากนี้การมีภาวะผู้นำที่แสดงออกถึงความสามารถในการสร้างและสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรม นำไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา เป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสำคัญในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ดังที่ ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคุณลักษณะของผู้นำขององค์กรทางการศึกษาที่แสดงออกถึงพฤติกรรมในการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการองค์การ ทั้งนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการและด้านการปฏิบัติงาน โดยส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรในองค์กรให้สามารถนำความรู้ ความสามารถ หรือวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการในองค์กร

จากงานวิจัยที่แสดงถึงความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังที่ ปิยโชติ รอดหลง (2565) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ วรณวิสา ศรีสุข (2564) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสูง ส่งผลให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์และประสิทธิภาพการสอนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถทำให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาดีขึ้นได้ การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการหรือความเต็มใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้สอน หรือขวัญกำลังใจของสมาชิกในสถานศึกษา โดยพิจารณาต่าง ๆ ได้แก่ ความสามารถในการผลิตผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง การสร้างผู้เรียนให้มีทัศนคติเชิงบวก การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา (Hoy & Miskel, 1991 อ้างอิงใน สาวิตรี บุญญกุล, 2562)

ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ประยุกต์ใช้เป็นข้อมูลเพื่อการพัฒนาและยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 จำนวน 12,654 คน (สำนักการศึกษา, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของโคเฮน (Cohen et.al, 2018) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษา เป็นชั้นของการสุ่ม ได้แก่ ขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีจับสลากตามสัดส่วนของจำนวนประชากร เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 คน โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 203 คน ขนาดกลางได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 85 คน และขนาดเล็กได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 82 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของครูผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งและระดับการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 4 ด้าน มีข้อคำถาม จำนวน 22 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน มีข้อคำถาม จำนวน 25 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท

2.2 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดขอบเขตของเนื้อหา ด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แนวคิด รุติรัตน์ นันทะศรี (2562) วรรณธร บุญแก้ว (2563) แพรลภา พจนารถ (2563) บริพัฒน์ สารผล (2565) Hender (2003) Horth (2014) Alharbi (2021) ได้องค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1. ทักษะการคิด 2. การจัดการองค์การแห่งนวัตกรรม 3. การทำงานเป็นทีม 4. การสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม และด้านประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดของ นพรัตน์ ศรีสุวรรณ (2561) Mott (1972) Hoy & Miskel (2008) Lunenburg and Ornstein (2012) Marzano (2012) Mondal (2020) ได้องค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา 3. ความทุ่มเทและใส่ใจงาน และ 4. สภาพแวดล้อมเป็นระเบียบและปลอดภัย

2.2.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2.3.3 สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา และนิยามศัพท์เฉพาะ

2.2.4 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา รับฟังข้อเสนอแนะ ข้อที่ควรแก้ไขปรับปรุง

2.2.5 นำแบบสอบถามไปหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruency: IOC)

2.2.6 นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC = 0.5 ขึ้นไป ซึ่งผลการหาคุณภาพความตรงของเครื่องมือได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 จากนั้นนำไปสร้างแบบสอบถาม และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา

2.2.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับครูที่เป็นกลุ่มประชากรที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.984

2.2.8 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแล้ว ไปเก็บข้อมูลกับครู จำนวน 370 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.1 ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ผู้วิจัยกำหนด

3.2 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล ส่งไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเก็บข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 370 คน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลผ่าน Google Form และได้ข้อมูลตอบกลับมา 370 คน คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 นำข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการตรวจสอบและเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

4.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา ซึ่งนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) โดยมีรายละเอียดตำแหน่งครูผู้ช่วย จำนวน 123 คน ร้อยละ 33.24 ครู รับเงินเดือนอันดับ คศ.1 จำนวน 108 คน ร้อยละ 29.19 ครูวิทยฐานะครูชำนาญการ จำนวน 91 คน ร้อยละ 24.60 ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 48 คน ร้อยละ 12.97

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) มีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ถือว่าตัวแปรคู่หนึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .30 - .69 ถือว่าตัวแปรคู่หนึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ ต่ำกว่า .30 ถือว่าตัวแปรคู่หนึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย มีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอไว้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมที่มีการจำแนกเป็นรายด้าน

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านทักษะการคิด	4.17	0.594	มาก	3
2. ด้านการจัดการองค์การแห่งนวัตกรรม	4.10	0.602	มาก	4
3. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.19	0.570	มาก	1
4. ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม	4.14	0.586	มาก	2
เฉลี่ยรวม	4.15	0.528	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.528) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.570) รองลงมา คือ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.594) ส่วนด้านการจัดการองค์การแห่งนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.602)

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอไว้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมที่จำแนกเป็นรายด้าน

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.14	0.542	มาก	4
2. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา	4.20	0.560	มาก	1
3. ความทุ่มเทและใส่ใจงาน	4.15	0.556	มาก	3
4. สภาพแวดล้อมเป็นระเบียบและปลอดภัย	4.20	0.562	มาก	2
เฉลี่ยรวม	4.17	0.509	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.560) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพแวดล้อมเป็นระเบียบและปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.509) รองลงมา คือ ความทุ่มเทใส่ใจงาน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.556) ส่วนสภาพแวดล้อมเป็นระเบียบและปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.562)

3. ผลการวิเคราะห์ของความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสิทธิผลของสถานศึกษา				
	การผลิตนักเรียน ให้มีผลสัมฤทธิ์	ทางการเรียนสูง	การปรับเปลี่ยน	การพัฒนา สถานศึกษา	ความพึงพอใจ สภาพแวดล้อมเป็น ระเบียบและ ปลอดภัย
ทักษะการคิด	.702**		.698**	.648**	.650**
การจัดการองค์การแห่งนวัตกรรม	.663**		.673**	.615**	.667**
การทำงานเป็นทีม	.734**		.720**	.659**	.699**
การสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม	.728**		.694**	.673**	.701**
X_{tot}	.787**		.776**	.723**	.756**
					Y_{tot}
					.829**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา (X_{tot}) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y_{tot}) โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($r = .829^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด ได้แก่ ด้านบรรยากาศแห่งนวัตกรรมกับด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ($r = .728^{**}$)

สรุปผลและอภิปรายผล

จากการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย 3 ประเด็น ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครสนับสนุน การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างบุคลากร โดยเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เสนอแนวคิดวางแผนการทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างสรรค์ผลงานหรือนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของจิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง การประยุกต์ใช้ความสามารถของผู้บริหารในการนำองค์กร ทั้งวิธีการคิด วิธีการทำงาน แนวทางใหม่ เพื่อสร้างผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ ร่วมมือกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับแนวคิดของจิตินันท์ นันทะศรี (2563) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารที่แสดงถึงการนำนวัตกรรมมาใช้ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ทั้งด้านนวัตกรรมการจัดการ นวัตกรรมการทำงาน โดยการสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้บริหาร ผู้สอน และบุคลากร สามารถนำความรู้ ความสามารถ กระบวนการต่าง ๆ มาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ และสอดคล้องกับวิชิตา บุญเทียม (2565) ที่ได้ศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการจัดการองค์การแห่งนวัตกรรม แม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่จัดได้ว่าอยู่ในอันดับสุดท้าย มีสาเหตุมาจากผู้บริหารสถานศึกษาขาดการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานด้านประสิทธิผลของสถานศึกษา และกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมไม่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบริพัณ สารผล (2565) ที่ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา พบว่า สอดคล้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการวางแผนงานหรือโครงการที่เน้นการสร้างนวัตกรรมมีประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยพิจารณาารายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา โดยภาพรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก เพราะว่า สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยเข้ามาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานอื่น ๆ รวมถึงกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจสถานศึกษา เป้าหมายของการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนในปัจจุบัน สนับสนุนแนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูในรูปแบบใหม่ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุมทุกด้าน สอดคล้องกับแนวคิดของ (Streets, 1988 อ้างถึงใน ณิชดา โกรทินธาคม. 2560) กล่าวว่า ประสิทธิภาพขององค์กรเป็นความสามารถขององค์กรในการได้มาและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดและมีคุณค่าเกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ตามเป้าหมาย สอดคล้องกับนเรศ ล้าเลิศวัฒนา (2566) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ พบว่า ระดับประสิทธิภาพของสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และพิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดี (2565) ได้ศึกษา เรื่อง รูปแบบการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ส่วนประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง แม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่จัดได้ว่าอยู่ในอันดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้สอนใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเดิมที่ไม่สอดคล้องกับผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกันและเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ผู้สอนใช้วิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนไม่เหมาะสม ขาดการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการศึกษา เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณภา ไทยประยูร (2564) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก รายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และสอดคล้องกับนเรศ ล้าเลิศวัฒนา (2566) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม ทักษะการคิด และการจัดการองค์กรแห่งนวัตกรรม ล้วนเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครที่จะพัฒนาการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม จากการสนับสนุนส่งเสริมบุคลากร ทั้งด้านรูปแบบการปฏิบัติงานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านเทคโนโลยี ดังแผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2567 สำนักงานการศึกษา (2567) ที่ให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาการศึกษาและการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามนโยบายด้านการศึกษาของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย 1) การพัฒนาห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ (Computer Laboratory) มีการยกระดับห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้ทันสมัยและเพียงพอในทุกสถานศึกษา เพื่อรองรับการเรียนรู้และการใช้งานเทคโนโลยีในการศึกษา 2) การพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตและสัญญาณอินเทอร์เน็ตแบบไร้สาย (Wi-Fi) มีการพัฒนาสัญญาณอินเทอร์เน็ตแบบไร้สายฟรีในทุกสถานศึกษา เพื่อรองรับการสอนผ่านสื่อการเรียนการสอนออนไลน์และการสืบค้นข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ต้องมีการเรียนการสอนแบบออนไลน์ 3) การใช้แท็บเล็ตในการเรียนการสอน มีความร่วมมือกับภาคเอกชนในการจัดหาแท็บเล็ตให้นักเรียนใช้ โดยเฉพาะในช่วงที่มีการเรียนการสอนจากที่บ้าน (Study from Home) 4) Digital Talent โครงการส่งเสริมบุคลากรที่มีความสามารถด้านเทคโนโลยีเข้ามาช่วยสนับสนุนการเรียนการสอน โดยเฉพาะครูที่ต้องใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยโชติ รอดหลง (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับลดาวัลย์ วงศ์สินธุ์ (2567) ที่ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำ

เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการจัดการองค์การแห่งนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดโครงสร้างการบริหารงานทั้ง 4 งานที่ชัดเจน ได้แก่ กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารงานงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคล และกลุ่มบริหารงานทั่วไป รวมถึงการกำหนดหน้าที่ของครูและบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้สามารถดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยร่วมมือกับครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผู้สอนควรมีการเตรียมการวางแผนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ควรวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการศึกษา เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้

3. ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สัมพันธ์กันในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จึงควรมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ได้แก่ ทักษะการคิด การจัดการองค์การแห่งนวัตกรรม การทำงานเป็นทีม และการสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการจัดการองค์การแห่งนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ควรศึกษารูปแบบการจัดการนวัตกรรมทางการบริหารในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ควรศึกษาศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. <http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3353/1/RMUTT-158618.pdf>.
- ฐิตินันท์ นันทะศรี. (2563). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. https://gsmsis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=57632233110.
- ณิศา โกรทินธาคม. (2560). *การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยศิลปากร. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1494/1/58252316.pdf>.

- นเรศ ลำเลิศวัฒนา. (2566). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่. *ศึกษาวารสารศึกษาศาสตร์*, 10(1), 53-60.
- นพรัตน์ ศรีสุวรรณ. (2561). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนในประเทศไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- บริพัฒน์ สารผล. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. https://gsmsis.snru.ac.th/e-thesis/file_att1/2023022763421247126_fulltext.pdf.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับวิจัย เล่ม 1*. สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- ปิยโชติ รอดหลง. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชัยนาท [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/4344/1/620620017.pdf>.
- พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์. (2565). รูปแบบการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. *วารสารลัทธิปริวรรต*, 23(1), 226-236.
- แพรวภา พจนารถ. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 22(1), 241-257.
- มัทนา วังถนอมศักดิ์ และคณะ. (2564). ผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารความเปลี่ยนแปลง. *วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม*, 13(2), 5-25.
- ลดาวลัย วงศ์สินธุ์. (2567). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. *วารสารแสงธรรมปริทัศน์*, 4(1), 282-294.
- วรรณภา ไทยประยูร. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. <http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/bitstream/123456789/4196/1/RMUTT-175304.pdf>.
- วิชุดา บุญเทียม. (2565). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทัศน์*, 8(1), 173-189.
- สาวิตรี บุญกุล. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยบูรพา. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RRBR/article/view/240312>
- สำนักงานการศึกษา. (2566). รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. https://webportal.bangkok.go.th/user_files/116/2052212579651f64bf7549d6.15479121.pdf.
- สำนักงานการศึกษา. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2567*. สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙*. พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐*. สำนักงานয়รัฐมนตรี. https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file20230307173518.pdf.
- หรรษธร บุญเกื้อ. (2563). ความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน ตามแนวคิดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของนักเรียน. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 15(1), 360-373.
- Alharbi, A. (2021). Innovative leadership: A literature review paper. *Open Journal of Leadership*, 10(3), 214-229.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research methods in education* (8th ed.). Routledge.
- Lunenburg, Fred C., & Ornstein, A. C. (2012). *Educational administration: Concepts and practices* (6th ed.). Wadsworth Cengage Learning.
- Hender, J. (2003). *Innovation leadership: Role and key imperatives*. Grist.

- Horth, D. (2014). *Innovation leadership*.
<https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3080381>
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2008). *Educational administration: Theory research and practice* (8th ed.). McGraw-Hill.
- Marzano, R. J. (2012). *Marzano levels of school effectiveness*. Business Development Office.
- Mondal, A. (2020). *School effectiveness – An area of research in teacher education*.
<https://wbsu.ac.in/web/wp-content/uploads/2020/08/Sem-4-TE-School-Effectiveness-AM.pdf>.
- Mott, P. E. (1972). *The characteristics of effective organization*. Harper & Row.

ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับวิชาฟิสิกส์

เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิก อย่างง่าย และคลื่นกล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร

Effects of Learning Management by STEM Education to Develop Creative
Problem-Solving Skills and Scientific Processing Skill for Simple Harmonic
Motion and Mechanical Wave Unit in Physics for 11th Grade Students at
Patumkongka School in Bangkok Metropolis

ณัฐพล เตชะพันธุ์งาม^{1*} ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์² และ ชำนาญ เชาวกีรติพงศ์³

Natthapol Techaphangam^{1*} Tweesak Chindanurak² and Chamnan Chaowakeeratipong³

Received: January 13, 2025; Revised: April 22, 2026; Accepted: April 29, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และ 2) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนแผนการเรียนเน้นวิทยาศาสตร์ โรงเรียนปทุมคงคา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 คน โดยได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย และคลื่นกล 2) แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และ 3) แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คะแนนหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คะแนนหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สะเต็มศึกษา, ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์, ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ABSTRACT

This study aimed to: 1) compare the creative problem-solving skills of 11th grade students before and after instruction using STEM-based learning and 2) compare the development of scientific process skills before and after the implementation of STEM-based learning. The research sample consisted of 20 Grade 11 science-program students from Patumkongka school selected through cluster random sampling from one classroom. The research instruments included: 1) STEM-based instructional plans on the topics of simple harmonic motion and mechanical waves, 2) a creative problem-solving skills assessment, and 3) a scientific process skills assessment on simple harmonic motion and waves. Data was analyzed using mean, standard deviation, and t-tests. The results indicated that: 1) the creative problem-solving skills of 11th grade students improved significantly after STEM-based learning at the 0.05 level of significance, and 2) the scientific process skills of students in the topics of simple harmonic motion and mechanical waves also showed significant improvement at the 0.05 level of significance.

Keywords: STEM Education, Creative Problem-Solving Skills, Scientific Process Skills

¹นักศึกษา, สาขาหลักสูตรและการสอน , คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
E-mail: kobank.nattapol@gmail.com (*Corresponding author)

²รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาหลักสูตรและการสอน , คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, E-mail: tweesak.chi@stou.ac.th

³รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาหลักสูตรและการสอน , คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, E-mail: laascchu@stou.ac.th

¹Student, Program in Curriculum and Instruction, School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat University,
E-mail: kobank.nattapol@gmail.com (*Corresponding author)

²Associate Professor Dr, Program in Curriculum and Instruction, School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat University, E-mail: tweesak.chi@stou.ac.th

³Associate Professor Dr., Program in Curriculum and Instruction, School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat University, E-mail: tweesak.chi@stou.ac.th

บทนำ

ในยุคปัจจุบันเป็นที่ยอมรับแล้วว่า เทคโนโลยีได้เข้าไปอยู่ในทุกการใช้ชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ที่ช่วยในการแก้ปัญหาต่าง ๆ การสื่อสารกันด้วยระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้มนุษย์ในยุคปัจจุบันจึงต้องมีการเพิ่มทักษะสำคัญมากมาย ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ด้วยคำว่า ทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 เมื่อพิจารณาการหาคำตอบว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดเพื่อให้เป็นที่ยอมรับจึงสามารถกล่าวได้ว่าทักษะสำคัญอย่างแรก คือ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งสามารถช่วยให้มนุษย์เราสามารถหาคำตอบที่เป็นที่ยอมรับได้ และเมื่อพิจารณาถึงการแข่งขันในยุคปัจจุบัน ไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สำคัญที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งโดยส่วนใหญ่ในการทำงานจะถูกแสดงออกมาในรูปของการแก้ปัญหา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, 2561) มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของการขับเคลื่อนโลกในอนาคต ให้เป็นทรัพยากรสำคัญที่มีทักษะที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน และมีทักษะในการดำรงชีวิตในยุคศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนากับทักษะดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับความสำคัญ

วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน เป็นสิ่งที่ต้องยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันไปแล้ว การมีความเท่าทันต่อเทคโนโลยีจึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจเลี่ยงได้ ทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ได้ถูกกล่าวไว้ว่า ความฉลาดรู้ขั้นพื้นฐานถูกกล่าวครอบคลุมถึงความฉลาดรู้ทางวิทยาศาสตร์ และความฉลาดรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และสมรรถนะการคิดอย่างสร้างสรรค์ และการสื่อสารร่วมมือกันระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจหลักการพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมทั้งการทดลอง การใช้เทคโนโลยี และการลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างการร่วมมือกันระหว่างผู้เรียน จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนนอกจากจะเข้าใจในเนื้อหาของวิชาวิทยาศาสตร์แล้ว ยังสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าถึงทักษะต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น (เบญจวรรณ, ผ่องศรี, วุฒิชัย และ ณัฐวิทย์, 2016)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการข้ามกลุ่มสาระระหว่างวิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) โดยเป็นการนำจุดเด่นของแต่ละสาขาวิชาที่กล่าวมามาสวมผสานรวมกัน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2557 น. 6) เพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่อยู่นอกเหนือจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่นทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ได้มีบทบาทในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้กับการศึกษาของประเทศไทย มีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มสาระ การได้ลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน หรือปลูกฝังแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันอย่างมีขั้นตอนทั้งด้วยตนเอง และการร่วมมือกัน (ธัญญรัตน์ รัตนศิริ, 2562 น. 9) การสอนวิชาฟิสิกส์ในปัจจุบันยังเน้นไปที่การสอนแบบบรรยาย ผลที่ได้คือนักเรียนไม่มีความเข้าใจในเนื้อหาของวิชาอย่างแท้จริง (เกริก ศักดิ์สุภาพ, 2564 น.3) และเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาจึงอาจเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ได้ประสิทธิผลมากกว่าการบรรยายแบบดั้งเดิม

จากประสบการณ์ของผู้ทำวิจัยในวิชาฟิสิกส์ซึ่งเป็นหนึ่งในสาขาของวิชาวิทยาศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพโดยบรรยายออกมาด้วยสมการคณิตศาสตร์ ในการสอนโดยการบรรยาย หรือบอกให้นักเรียนจินตนาการตามที่ผู้สอนบอกนั้นอาจเป็นวิธีที่ไม่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์จึงอาจเป็นทางเลือกที่ดีกว่า รวมทั้งยังเป็นการพัฒนานักเรียนเพื่อให้มีทักษะสำคัญในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ในหลายกรณี การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อาจเป็นการยาก หรือบางเรื่องก็ไม่จำเป็นต้องมีทักษะนี้ในวิชาวิทยาศาสตร์ (OECD, 2022 p. 17) ดังนั้นการวัดทักษะความคิดสร้างสรรค์จึงควรวัดผ่านการแก้ปัญหา (Problem solving) โดยรวมกับทักษะความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) จะได้เป็นทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving, CPS) จึงเป็นทักษะที่นักเรียนควรได้รับการพัฒนา เนื่องจากไม่ใช่เพียงแค่เป็นทักษะในศตวรรษที่ 21 แต่ยังสามารถทำให้นักเรียนสร้างขั้นตอนการแก้ปัญหาที่หลากหลายได้ด้วยตนเอง

นอกจากทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์แล้ว อีกทักษะหนึ่งที่สำคัญสำหรับผู้ที่ต้องการเป็นผู้รู้ในวิทยาศาสตร์ คือความฉลาดรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) สามารถแบ่งออกมาได้เป็น 5 ด้าน มีด้านหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับการใช้

ชีวิตประจำวัน นั่นคือความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวัน หมายถึง การใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการดำรงชีวิต โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการดำรงชีวิต และเพื่อให้ได้ทักษะเหล่านี้ หนึ่งในสิ่งสำคัญในการพัฒนาความฉลาดรู้ทางวิทยาศาสตร์จึงเป็น ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นทักษะอย่างหนึ่งที่สามารถช่วยให้ผู้ผ่านการศึกษาลแล้ว สามารถสร้างวิธีการทำความเข้าใจกับความรู้ใหม่ โดยอาศัยขั้นตอนวิธีการจากทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในปัจจุบันนักศึกษาวิทยาศาสตร์ของสมาคมอเมริกันเพื่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ หรือ AAAS (The American Association for the Advancement of Science) ได้จำแนกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ทักษะขั้นพื้นฐาน และทักษะขั้นบูรณาการ ซึ่งทักษะขั้นบูรณาการนั้นเกิดจากการผสมผสานและประยุกต์ใช้ทักษะขั้นพื้นฐานร่วมกัน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) เป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผู้เรียนจะใช้กระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และการร่วมมือกัน รวมทั้งการอาศัยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ช่วยในการศึกษาสิ่งต่าง ๆ ภายใต้กรอบแนวคิดของนักวิทยาศาสตร์ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการขาดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำหรับรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับวิชาฟิสิกส์ เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย และคลื่นกล ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับวิชาฟิสิกส์ เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย และคลื่นกล ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนแผนการเรียนเน้นวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 36 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนแผนการเรียนเน้นวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สุ่มจากนักเรียนจำนวน 1 ห้อง ได้จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 20 คน โดยได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม
3. ระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบกึ่งทดลองใช้การเปรียบเทียบก่อนเรียนหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้าง และพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย มีกระบวนการสร้าง และตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)

1.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักการ หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแผนการจัดการเรียนการสอน ตามแนวคิดสะเต็ม

1.3 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อออกแบบ จุดประสงค์การเรียนรู้ และการวัดและการประเมิน

1.4 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็ม ให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ และการวัดและ ประเมินผลตามที่ได้ออกแบบไว้

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณารับคำแนะนำ และข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านอีกครั้ง

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และได้ผลการประเมิน คุณภาพอยู่ที่ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3

1.8 จัดพิมพ์แผนการสอน และนำไปใช้ในการทดลองตารางที่ แสดงโครงสร้าง และการวิเคราะห์แผนการ สอนตามแนวคิดสะเต็มที่ผู้วิจัยออกแบบ

2. แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

2.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยผู้วิจัยเลือกตัวชี้วัดย่อย ได้แก่ การสร้างความคิดที่หลากหลายในการแก้ปัญหา การสร้างความคิดสร้างสรรค์ในการ แก้ปัญหา และการประเมิน และปรับปรุงความคิดในการแก้ปัญหา

2.2 สร้างแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลัง ศึกษาในรายวิชาฟิสิกส์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย โดยการกำหนด ปัญหาด้วยบริบทรอบตัวนักเรียนทั้งหมด 2 ปัญหา พร้อมสร้างคำถามที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดย่อยที่ผู้วิจัยได้เลือกไว้ โดยลักษณะ ของแบบวัดออกแบบให้เป็นแบบทดสอบอัตนัย 3 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน

2.3 นำแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ที่ได้ออกแบบไว้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณารับคำแนะนำ และข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

2.4 นำแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ดังภาคผนวก ก. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือทดลองด้วยการหาค่า ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และให้ข้อเสนอแนะ หรือข้อปรับปรุง

2.5 นำผลการประเมินค่าความสอดคล้องระหว่างแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และตัวชี้วัด ย่อยที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิหาค่าเฉลี่ย โดยคัดเลือกจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่า 0.5 ขึ้นไปเพื่อนำไปใช้ในการทดสอบในลำดับ ถัดไป พบว่ามีข้อสอบจำนวน 6 ข้อ ที่สามารถนำไปใช้ในลำดับถัดไป

2.6 นำแบบวัดที่ได้ไปใช้ทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง และผ่านการเรียน เรื่องการเคลื่อนที่แบบ ฮาร์มอนิกอย่างง่าย และคลื่น มาแล้วจากโรงเรียนปทุมคงคาจำนวน 25 คน โดยการให้ทำแบบทดสอบ เพื่อวิเคราะห์หา คุณภาพ ได้แก่ ค่าความยาก (p) และอำนาจจำแนก (r) จากการทดสอบพบว่า แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยมีค่าความยากของแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 0.60 – 0.75 และอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

2.7 วิเคราะห์หาค่าความเที่ยง ของแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา ได้ 0.87

2.8 จัดพิมพ์แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ฉบับจริง ตรวจสอบความถูกต้อง และนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มประชากร

3. แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยผู้วิจัยเลือกวัดทักษะกระบวนการดังกล่าวโดยมีตัวชี้วัดย่อย ได้แก่ การตั้งสมมติฐาน การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร การกำหนดและการควบคุมตัวแปร การทดลอง การตีความข้อมูลและการลงข้อสรุป และการสร้างแบบจำลอง

3.2 ศึกษาผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย

3.3 สร้างแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย ให้มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดย่อยที่ได้ศึกษาไว้ โดยออกแบบให้เป็นแบบวัดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคือ ตอบถูกต้องได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือตอบมากกว่า 1 ข้อ ได้ 0 คะแนน

3.4 นำแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ได้ออกแบบไว้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณารับคำแนะนำ และข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

3.5 นำแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือทดลองด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และให้ข้อเสนอแนะ หรือข้อปรับปรุง โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา

3.6 นำผลการประเมินค่าความสอดคล้องระหว่างแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และตัวชี้วัดย่อยที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิหาค่าเฉลี่ย โดยคัดเลือกจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่า 0.5 ขึ้นไปเพื่อนำไปใช้ในการทดสอบในลำดับถัดไป พบว่ามีข้อสอบจำนวน 43 ข้อ ที่สามารถนำไปใช้ในลำดับถัดไป

3.7 นำแบบวัดที่ได้ไปใช้ทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง และผ่านการเรียน เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย และคลื่น มาแล้วจากโรงเรียนปทุมคงคาจำนวน 25 คน โดยการให้ทำแบบทดสอบเพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพ ได้แก่ ค่าความยาก (p) และอำนาจจำแนก (r) จากการทดสอบพบว่า แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ถูกคัดเลือกมาใช้ได้เพียง 38 ข้อ โดยมีค่าความยากของแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.68 และอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.46 และคัดเลือกข้อที่จะนำไปเป็นแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้งหมด 18 ข้อ โดยยังมีโครงสร้างในการวัดครบถ้วนตามผังการวิเคราะห์ข้อสอบ

3.8 วิเคราะห์หาค่าความเที่ยง ของแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้สูตรของคูเดอร์ชาร์ตสัน หรือ KR-20 (กัญญา ลินทนต์ศิริกุล, 2564) ได้ 0.85

3.9 จัดพิมพ์แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ฉบับจริง ตรวจสอบความถูกต้อง และนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มประชากร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการจัดการเรียนรู้และเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา จำนวน 10 ชั่วโมง วิชาวิสิกส์ เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิกอย่างง่าย ในเริ่มต้นจะจัดการสอบก่อนเรียน แล้วทำการจัดการเรียนรู้ตามที่ได้วางแผนไว้ และสอบหลังเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) (กัญญา ลินทนต์ศิริกุล, 2564)

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) (กัญญา ลินทนต์ศิริกุล, 2564)

ผลการวิจัย

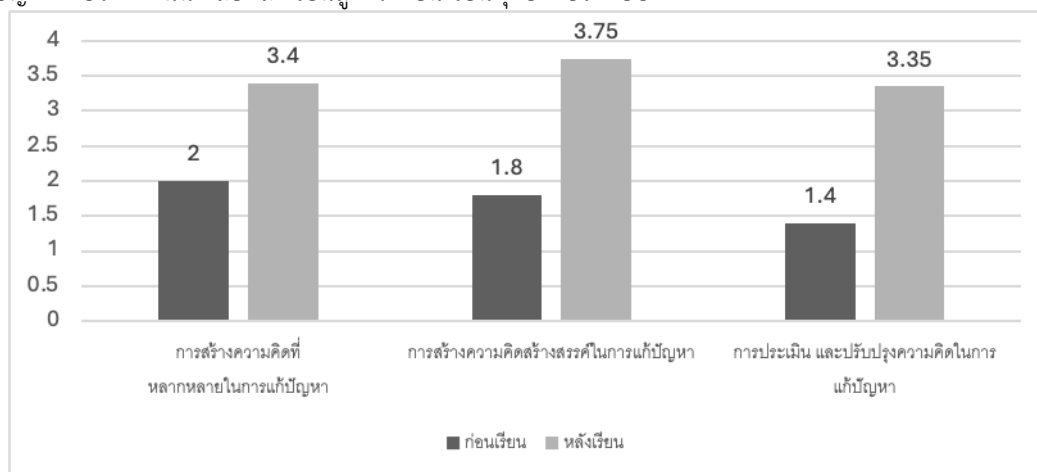
1. คะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เปรียบเทียบหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เท่ากับ 5.20 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เท่ากับ 10.50 ดังแสดงในตาราง 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา โดยเปรียบเทียบระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน

ทักษะ	N	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	Sig.
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	20	5.20	8.69	10.50	0.68	8.01*	.00

*p<.05

จากรูปที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยแยกออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างความคิดที่หลากหลายในการแก้ปัญหา การสร้างความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา และการประเมิน และปรับปรุงความคิดในการแก้ปัญหา พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกองค์ประกอบ

รูปที่ 1 คะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เปรียบเทียบ

ระหว่างก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็ม

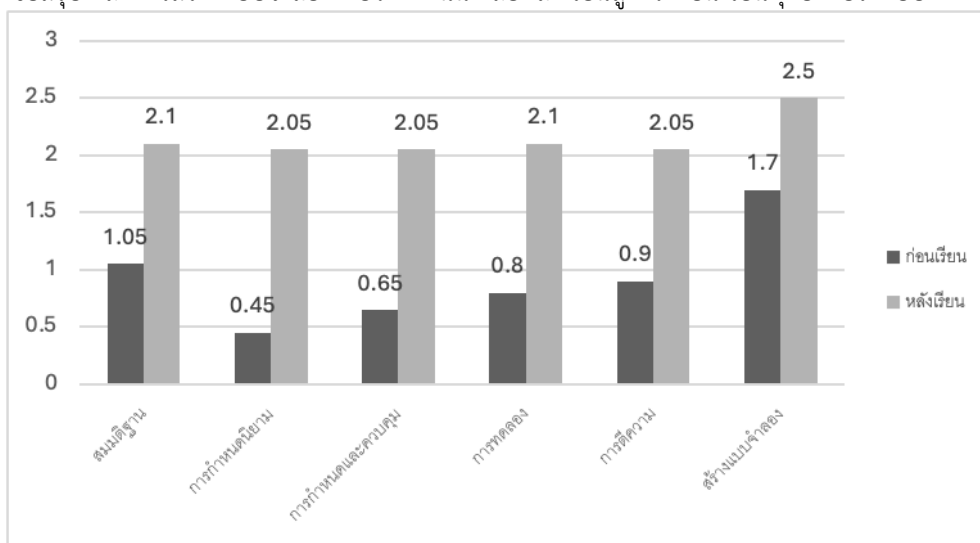
2. คะแนนเฉลี่ยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เปรียบเทียบหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เท่ากับ 5.55 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เท่ากับ 12.85 ดังแสดงในตาราง 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา โดยเปรียบเทียบระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน

ทักษะ	N	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	Sig.
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	20	5.55	5.00	12.85	4.56	17.49*	.00

*p<.05

จากรูปที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยแยกออกเป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การตั้งสมมติฐาน การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร การกำหนดและการควบคุมตัวแปร การทดลอง การตีความข้อมูลและการลงข้อสรุป และการสร้างแบบจำลอง พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกองค์ประกอบ

รูปที่ 2 คะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

สรุปผลและอภิปรายผล

จากการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับวิชาฟิสิกส์ เรื่องการเคลื่อนที่แบบฮาร์มอนิก อย่างง่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนปทุมคงคา ผู้วิจัยสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน ผลวิจัยพบว่า คะแนนทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 อาจมีเหตุผลเนื่องจากการนำกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็ม เป็นกระบวนการที่ถูกสร้างขึ้นโดยการบูรณาการระหว่าง 4 ศาสตร์ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และการออกแบบเชิงวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน มีลักษณะเป็นขั้นตอนของการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งตัวกิจกรรมถูกออกแบบมาเพื่อปรับบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นการลงมือปฏิบัติ เน้นให้นักเรียนเป็นผู้สืบค้น แสดงความคิดเห็น การตกลงร่วมกันเพื่อหาทางแก้ปัญหา และสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาใหม่ ๆ ขึ้นมา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ไม่ได้เน้นไปแค่การเรียนรู้เนื้อหาสาระเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ ธัญญรัตน์ รัตนทัญญู (2562) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปุณยาพร พลายงาม, เกริก ศักดิ์สุภาพ, และ สุนีย์ เหมาะประสิทธิ์. (2564) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้กับโรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม จำนวน 36 คน พบว่านักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับ Fiteriani, I., Diani, R., & Anwar, C. (2021) ศึกษาการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเปรียบเทียบกับจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิม พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีคะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มากกว่าการจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน ผลวิจัยพบว่า คะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 อาจมีเหตุผลเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็ม ที่มุ่งเน้นไปที่การแก้ปัญหาโดยมีการออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมด้วย ทำให้นักเรียนเกิดการตั้งสมมติฐานในการออกแบบเพื่อแก้ปัญหา นักเรียนมีการตั้งคำถามเพื่อถามครูหรือเพื่อนระหว่างทำกิจกรรมเพื่อคาดการณ์ความเป็นไปได้ กำหนดตัวแปรต่าง ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการวัด และในทุกครั้งที่มีการทำกิจกรรมครูผู้สอนจะมีการพานักเรียนร่วมกันสรุปผลที่ได้จากผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม เพื่อพิจารณาถึงตัวแปรต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อสรุป ทำให้นักเรียนเกิดการสร้างความรู้ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) กล่าวว่า ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ได้จากองค์ความรู้เดิม และประสบการณ์ใหม่จากกิจกรรม ผลการศึกษาสอดคล้องกับจันทร์จิรา อยู่ยา (2561) ได้ศึกษาผลจากการจัดกิจกรรมสะเต็ม เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นสูง พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังจากจัดกิจกรรมตามแนวคิดสะเต็มสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับ วีระเชษฐ์ ทองแสน (2567) ได้ศึกษาผลการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จากการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็ม ร่วมกับอินโฟกราฟฟิก พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาร่วมกับอินโฟกราฟฟิกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็ม เป็นการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ การบูรณาการทั้งวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และการออกแบบเชิงวิศวกรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และลงมือแก้ปัญหา ตามสถานการณ์ที่ผู้สอนเป็นผู้กำหนด ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการวางแผนการจัดการเรียนการสอน เช่น เนื้อหา และความสอดคล้องของปัญหาที่กำหนด สื่อ และกระบวนการในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงพื้นฐาน และทักษะเดิมของผู้เรียน เพื่อนำไปพัฒนาทั้งทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
2. ครูผู้สอนศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมตามแนวคิดสะเต็ม เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดดังกล่าว จะเน้นไปที่การลงมือปฏิบัติโดยผู้เรียน
3. ครูผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียน โดยดูจากบริบทรอบตัวผู้เรียน หรือสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจได้ง่ายกว่าปัญหาที่ซับซ้อน และให้ความสำคัญกับการลงมือปฏิบัติของผู้เรียน โดยลดการบรรยายเนื้อหา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็ม ให้เหมาะสมกับเนื้อหาอื่น ๆ เนื่องจากงานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็ม สามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้
2. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ นอกเหนือจากทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หรือทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะด้านความฉลาดรู้สื่อดิจิทัล หรือทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากในงานวิจัยนี้พบว่า ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนได้อาศัยสื่อดิจิทัลในการค้นคว้าหาวิธีการแก้ปัญหาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบกับปัญหาที่ได้รับ แล้วปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสม แต่บางสื่อที่นักเรียนค้นพบไม่สามารถทำได้จริง เพราะขาดการคิดวิเคราะห์ในบางสถานการณ์
3. ควรศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมโดยศึกษาจากบริบทของนักเรียน และปัญหาของนักเรียน เพื่อค้นหาวิธีที่เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อพัฒนาทักษะที่นักเรียนควรได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา ลินทนต์ศิริกุล. (2564). การวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัย หลักสูตรและการเรียนการสอน* (หน่วยที่ 9, 1-83). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกริก ศักดิ์สุภาพ. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกวิชาฟิสิกส์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา*, 32(1), 46-60.
- จันทร์จิรา อยู่ยา. (2561). *การใช้กิจกรรมสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นสูงและจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่เปินวิทยาคม จังหวัดตาก [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทวีศักดิ์ จินดาณรงค์. (2558). ปรัชญา ทฤษฎีและแนวคิดทางการศึกษา. ใน *หลักการและทฤษฎีการศึกษาเกี่ยวกับวิชาชีพครู* (หน่วยที่ 1, 36-38). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธัญญารัตน์ รัตนศิริ. (2562). *ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 [วิทยานิพนธ์ปริญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช, ผ่องศรี วาณิชยกุลวงศ์, วุฒิชัย เนียมเทศ และณัฐวิทย์ พจนตันติ. (2016). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 3(2), 208-222.
- บุญยาพร พลายงาม, เกริก ศักดิ์สุภาพ, และ สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้ตาม แนวทางสะเต็มศึกษาที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 12(2), 15-30.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2557). *ครูวิทยาศาสตร์มีอาชีพ: แนวทางสู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ*. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- วีระเชษฐ์ ทองแสน, อนันต์ ปานสุวัชร และกุลวดี สุวรรณไตรย์. (2567). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องการถ่ายโอนความร้อนโดยจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ร่วมกับอินโฟกราฟิก. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 21(94), 31-43.
- OECD. (2022). *Thinking outside the box: The PISA 2022 creative thinking assessment*. <https://www.oecd.org/pisa/innovation/creative-thinking/>.
- Fiteriani, I., Diani, R., & Anwar, C. (2021). Project-based learning through STEM approach: Is it effective to improve students' creative problem-solving ability and metacognitive skills in physics learning?. *Journal of Physics: Conference Series*, 1796(1), 012058. IOP Publishing.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะ
การจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2
The Relationship between the Creative Leadership of School Administrators
and The Teaching Competency of Teachers under The Lopburi Primary
Educational Service Area Office 2

พนิดา ทองนำ¹ และ วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์^{2*}

Panida Thongnum¹ and Wisut Wichitputchraporn^{2*}

Received: January 8, 2025; Revised: April 26, 2026; Accepted: May 5, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 2) ศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 285 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น 0.975 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก 2) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งการออกแบบการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .852

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, สมรรถนะการจัดการเรียนรู้, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the creative leadership of school administrators under the Lopburi Primary Educational Service Area Office 2; 2) to investigate the teaching competency of teachers under the Lopburi Primary Educational Service Area Office 2; and 3) to examine the relationship between the creative leadership of school administrators and the teaching competency of teachers under the Lopburi Primary Educational Service Area Office 2. The research participants were 285 teachers working in schools under the Lopburi Primary Educational Service Area Office 2 during the 2023 academic year, obtained through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire with a reliability of 0.975. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The research findings were as follows 1) The creative leadership of school administrators, both as a whole and in individual aspects, was at a high level. Teamwork had the highest mean score. 2) The teaching competency of teachers, both as a whole and in individual aspects, was at a high level. Learning management design had the highest mean score. 3) The relationship between the creative leadership of school administrators and the teaching competency of teachers showed a high positive correlation with statistical significance at the .01 level ($r = .852$).

Keywords: The Creative Leadership, Teaching Competency, School Administrators

¹นักศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, E-mail: ptthongnum@gmail.com

^{2*}รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, E-mail: wisutwichit1112@gmail.com (*Corresponding author)

¹Student, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, E-mail: ptthongnum@gmail.com

^{2*}Associate Professor Dr., Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, E-mail: wisutwichit1112@gmail.com

(*Corresponding author)

บทนำ

ในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกมีผลกระทบในทุกด้านของสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง หรือวิถีชีวิตของประชาชน และกระทบถึงระบบการศึกษาเช่นกัน การปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การศึกษากลายเป็นเครื่องมือที่สามารถเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนสำหรับการแข่งขันในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครูเป็นบุคลากรสำคัญในกระบวนการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมที่มีการแข่งขันสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูจึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ เพราะผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบริหารจัดการจะสามารถสนับสนุนและเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลให้การศึกษาที่มีคุณภาพและนักเรียนได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดี ซึ่งจะทำให้พวกเขาพร้อมเผชิญกับอนาคตที่มีความท้าทายอย่างต่อเนื่องในโลกที่เปลี่ยนแปลงไม่หยุดยั้ง

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาที่เน้นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพทั้งของผู้เรียนและผู้สอน โดยเฉพาะการเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการนำเทคโนโลยีการศึกษาเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน อีกทั้งยังมุ่งพัฒนาทักษะการสื่อสารและการสร้างความสุขให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา พร้อมทั้งเตรียมพร้อมการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงจากสังคมและเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) และในยุทธศาสตร์ที่ 6 ซึ่งเน้นการ “พัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพให้เหมาะสมกับความต้องการของประเทศและสังคม” โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการประยุกต์ใช้งานและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา โดยเฉพาะการสร้างบุคลากรทางการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและสังคมอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553) ได้กำหนดสมรรถนะของครูเป็นประเด็นสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูสามารถสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสมรรถนะของครูในพระราชบัญญัตินี้ได้ถูกแบ่งออกเป็นหลายด้านที่สำคัญ ซึ่งแต่ละด้านมีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศด้านแรกคือความรู้และทักษะทางวิชาการ ซึ่งครูต้องมีความรู้ลึกซึ้งในวิชาที่สอนเพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างพื้นฐานที่ดีในการเรียนรู้ ด้านที่สองคือ ทักษะการสอนและการประสานงาน ซึ่งครูต้องมีความสามารถในการสอนที่มีประสิทธิภาพ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสามารถช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่นอีกด้านที่สำคัญคือทักษะการจัดการชั้นเรียน ครูต้องมีความสามารถในการจัดระเบียบห้องเรียนและจัดการกับสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และความสามารถในการพัฒนาตนเอง ซึ่งครูต้องสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะของตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ จรรยาบรรณและจิตสำนึกทางวิชาชีพยังเป็นสิ่งสำคัญ ครูต้องมีจิตสำนึกที่ดีและมีความรับผิดชอบในการสอน รวมถึงต้องมีทักษะการสื่อสารที่ดีเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศในที่สุด สมรรถนะของครูที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553) เป็นกรอบสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนาความรู้และทักษะในการสอน พร้อมกับการพัฒนาตนเองให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุง, 2553)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะขับเคลื่อนการทำงานของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละบุคคลย่อมมีภาวะผู้นำที่แตกต่างกันไป แต่สิ่งที่สังคมทั่วปคาหวังในตัวของผู้บริหารสถานศึกษานั้นก็คือ การที่ผู้บริหารสามารถเป็นผู้นำในการบริหารจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ รวมทั้งต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้กับผู้ร่วมงานคนอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารจะต้องโน้มน้าวและสร้างแรงบันดาลใจ รวมทั้งสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้เขาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการใช้ภาวะผู้นำ (ธัญพร กล่อมสกุลและคณะ, 2566) และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการสร้างแรงจูงใจหรือนำบุคคลอื่นๆ อย่างมีมี

วิสัยทัศน์มีการกระตุ้นและคอยสนับสนุนให้เกิดการฝึกปฏิบัติภายในองค์กรเพื่อที่จะทำให้บุคลากร สามารถคิดนอกกรอบ มีความสามารถคิดและตัดสินใจ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ในการหาแนวทางใหม่ๆด้านการบริหาร สื่อสารภายในองค์กร สามารถปรับตัวและแนวทางการทำงานในองค์กรเกิดความง่าย คล่องตัวและมีความยืดหยุ่นในสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี (สืบทองษ์ ทัทหลวง, 2564) นอกจากนี้ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นพฤติกรรมระหว่างบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กัน นั้นเป็นลักษณะที่บุคคลหนึ่งสนับสนุนบุคคลอื่นในการดำเนินงานด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ ร่วมกันหาแนวทางในการทำงานในรูปแบบใหม่ๆ เข้าใจความแตกต่างทางความคิด เน้นการคิดสร้างสรรค์ พร้อมเผชิญกับสถานการณ์ที่ซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน (พักตร์นภา หาญประชุม, 2565)

จากสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 ที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันไปในแต่ละโรงเรียน ทั้งในแง่ของการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาทักษะของครู ซึ่งมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในพื้นที่ดังกล่าว ดังนั้น การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนและส่งเสริมการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 จำนวน 1,198 คน จากจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 130 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 โดยแยกตามขนาดโรงเรียน รวมจำนวน 1,198 คน ได้จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Cohen, Manion and Morrison (2018, p.206) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า ทารา เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย
2. นำข้อมูลที่ศึกษามาพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยและข้อคำถามเกี่ยวกับหัวข้อวิจัยในแต่ละข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
3. นำเครื่องมือที่พัฒนา เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา และสำนวนภาษาให้มีความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำเพื่อให้ความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเชื่อมั่นตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แบบสอบถามความถูกต้องของรูปแบบ (Format) ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ (Wording) และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (item objective congruence index: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะโดยกำหนดระดับความสอดคล้องดังนี้ ถ้าเห็นว่าสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ให้คะแนน +1 ถ้าเห็นว่าไม่แน่ใจ ให้คะแนน 0 ถ้าเห็นว่าไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ให้คะแนน -1

5. นำผลตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยมีค่าระหว่าง 0.6-1.0 และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้ แบบสอบถามมีความสมบูรณ์แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการตรวจสอบ

6. นำแบบสอบถามทดลองใช้ (Try out) กับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีลักษณะ คล้ายกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก โดยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2-0.8 และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.975

7. จัดทำแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยประสานกับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยัง สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ และลิงก์ (link) ของแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ ไปยังครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในช่วง เดือน สิงหาคม พ.ศ.2567

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจำนวน 285 แบบสอบถาม มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ในลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการตรวจสอบและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีรายละเอียด การดำเนินการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาได้จำแนกภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 ออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์,การมีจินตนาการ,การมีความยืดหยุ่น,การทำงานเป็นทีมและความคิดสร้างสรรค์

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของ (Best and Kahn. 1993 : 246-250)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 ได้จำแนก สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้,การวัดและประเมินผล,การออกแบบการเรียนรู้,การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของ (Best and Kahn. 1993 : 246-250)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) และแปลผลระดับความสัมพันธ์ตามเกณฑ์ของ (Cohen.1988) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ถือว่าตัวแปรคู่หนึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .30 - .69 ถือว่าตัวแปรคู่หนึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ต่ำกว่า .30 ถือว่าตัวแปรคู่หนึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 โดยภาพรวมที่มีการจำแนกเป็นรายด้าน

(n = 285)

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. การมีวิสัยทัศน์	3.99	0.85	มาก	3
2. การมีจินตนาการ	3.98	0.86	มาก	4
3. การมีความยืดหยุ่น	3.98	0.88	มาก	5
4. การทำงานเป็นทีม	4.01	0.89	มาก	1
5. ความคิดสร้างสรรค์	4.00	0.83	มาก	2
รวม	3.99	0.82	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D.= 0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.57) รองลงมา คือ ความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.$, S.D.= 0.83) ส่วนการมีความยืดหยุ่น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.98$, S.D.= 0.88)

ตารางที่ 2 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2 โดยภาพรวมที่มีการจำแนกเป็นรายด้าน

(n = 285)

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. การจัดการเรียนรู้	4.16	0.70	มาก	2
2. การวัดและประเมินผล	4.14	0.70	มาก	3
3. การออกแบบการเรียนรู้	4.18	0.73	มาก	1
4. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.01	0.89	มาก	5
5. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้	4.15	0.70	มาก	4
รวม	4.13	0.68	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ภาพรวมมีการจำแนกเป็นรายด้านโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การออกแบบการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.73) รองลงมาคือ การจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.16$, S.D.= 0.70) การวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.70) การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.15$, S.D.= 0.70) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.01$, S.D.= 0.89) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2

(n = 285)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู					(Y _{tot})
	การจัดการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	การออกแบบการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้	
การมีวิสัยทัศน์	.654**	.642**	.651**	.883**	.753**	.793**
การมีจินตนาการ	.669**	.642**	.616**	.916**	.726**	.791**
การมีความยืดหยุ่น	.655**	.657**	.644**	.912**	.719**	.795**
การทำงานเป็นทีม	.701**	.679**	.655**	1.00**	.729**	.836**
ความคิดสร้างสรรค์	.755**	.733**	.735**	.914**	.766**	.861**
(X _{tot})	.718**	.701**	.690**	.968**	.772**	.852**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .852

เมื่อพิจารณาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุดคือความคิดสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้ของครู อยู่ในระดับสูงมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .861 รองลงมาคือ การทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูงมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .836 ส่วนด้านมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ การมีจินตนาการ มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูงมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .791 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษารายด้านกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูรายด้านเป็นคู่ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาการทำงานเป็นทีม มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูงมากที่สุด มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 1.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาการมีจินตนาการมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูง มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .916 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภาวะผู้นำ

เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ความคิดสร้างสรรค์ มีกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูง มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .914 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลและอภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านพบว่า การทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารนั้นมีความสามารถในการบริหารงานบุคคลในองค์กร ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงาน เปิดโอกาสให้ร่วมแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฏฐ์ ช้วยงาน (2565) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องจินตนา ดิดวงพันธ์ (2565) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา พบว่า การทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก ส่วนการมีความยืดหยุ่น มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารอาจจะยังไม่สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในบางสถานการณ์ รวมถึงการเข้าใจและยอมรับความแตกต่างของบุคลากรในองค์กร การปรับวิธีบริหารให้ยืดหยุ่น ซึ่งสอดคล้องกับ พัทธรัตน์ หาญประชุม (2565) เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ รัตนภรณ์ ชูราและสริพร เชาวนชัย (2564) เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก

2. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู โดยภาพรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายด้านพบว่า การออกแบบการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสามารถดำเนินการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และสนับสนุนครูได้รับพัฒนาทักษะการออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสามารถบริหารกระบวนการดำเนินการวางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีแนวทางในการดำเนินการที่ชัดเจนก่อนจะนำไปจัดการเรียนรู้จริงในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ นันทพร วงศ์อิสร์ สุวดี อุปปีนใจและสมเกียรติ ตุ่นแก้ว (2566) เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ด้านการออกแบบการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จิราภรณ์ จันทร์เขียน และวิชชุดา อ้วนศรีเมือง (2567) เรื่องการศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ พบว่า ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารอาจจะยังไม่สามารถบริหารงานในส่วนงานวิชาการและส่งเสริมพัฒนาครูในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิคการสอนได้เพียงพอเนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ เตือนตา สุพรรณทอง (2563) เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูสหวิทยาเขตหนองบัว เขต 2 พบว่า ด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ พบว่า อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .852 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถบริหารงานในสถานศึกษาเพื่อให้ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้ การบริหารงานที่คำนึงถึงบุคลากรในสถานศึกษา รวมถึงการทำงานเป็นทีม จะนำไปสู่การปฏิบัติงานของครู และบุคลากรในสถานศึกษาอย่างจริงจัง ส่งเสริมให้ครู บุคลากร นักเรียนในสถานศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและส่งเสริมครูได้พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ส่งเสริม และพัฒนาการศึกษา และสอดคล้องกับ อดิสุตา แก้วหาญ และ ทนงค์ศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2564) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและสมรรถนะครูมีความสัมพันธ์ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากการศึกษาพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 การมีความยืดหยุ่น มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควร ปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม เข้าใจความแตกต่างของครูและบุคลากร สามารถสร้างบรรยากาศในการทำงานไม่ให้เกิดเครียดจนเกินไป สร้างขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากรในการทำงานอยู่เสมอ
2. จากการศึกษาพบว่า ระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นและพัฒนา ส่งเสริมครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ดังนั้นการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ควรจะได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น เพราะจะส่งผลให้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นไปตามเป้าหมายและกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 การมีความยืดหยุ่น ควรมีการวิจัยเรื่องอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความยืดหยุ่นเชิงกลยุทธ์ ศักยภาพด้านกระบวนการจัดการความรู้และความสามารถด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงต่อประสิทธิภาพของครูของสถานศึกษา
2. จากการศึกษาพบว่า ระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้น ควรมีการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ดังนั้น ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู เช่น ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม หรือ ปัจจัยเชิงนโยบาย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ จันทรเขียน และ วิชชุดา อ้วนศรีเมือง. (2567). การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 9(1), 1200-1210.
- ณัฐ ช่วยงาน. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. <https://etheses.rbru.ac.th/showthesis.php?theid=442&group=20>.
- เดือนดา สุพรรณทอง. (2563). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู* [สารนิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/7419/>.
- ธัญพร กล่อมสกุล, ศันสนีย์ นนทภา และ มัทนา วัชรอนงค์ดี. (2566). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา. *The New Viridian Journal of Arts Humanities and Social Sciences*, 3(4), 1-10.
- จิตติสุตา แก้วหาญ และ ทนงค์ศักดิ์ คุ้มไชน้ำ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย. *Journal of Modern Learning Development*, 6(4), 164-175.

- นันทพร วงศ์อิสัย สุวดี อุปินใจ และ สมเกียรติ ตุ่นแก้ว. (2566). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม. *วารสารครุศาสตร์ ราชภัฏเชียงใหม่*, 2(3), 69-84.
- พักตร์นภา หาญประชุม. (2565). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. <http://202.28.34.124/dspace/handle/123456789/1752>.
- รัตนภรณ์ ชูรา. (2564). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยนเรศวร. <https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/handle/123456789/6318>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. <http://www.onec.go.th/index.php/page/view/Outstand/2532>
- สืบทพงษ์ ทัพพลวง. (2564). การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Best, J. W., and Kahn, J. V. (1993). *Research in Education* (7th ed.). Allyn and Bacon.
- Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Cohen, L., Manion, L., and Morrison, K. (2018). *Research Methods in Education* (8th ed.). Routledge.

แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
Approaches for Enhancing School-Based Management among School
Administrators in School under the Nakhon Ratchasima Provincial
Administrative Organization

พนินทร์ ไชยบุตร^{1*} และ ปทุมพร เปียถนอม²

Panin Chaiyabut^{1*} and Patumphorn Piatanom²

Received: December 13, 2024; Revised: April 26, 2026; Accepted: May 5, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ และระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรคือครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,668 คน และผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ 9 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 43 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80–1.00 และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured) สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index Modified: PNI_{modified})

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพที่เป็นอยู่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด และ (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การตัดสินใจ โดยผู้บริหารส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง ความร่วมมือเชิงบูรณาการ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการบริหาร การสร้างเครือข่าย ประสานหน่วยงานใกล้เคียงเพื่อระดมทรัพยากร การจัดการร่วมกัน จัดทำสารสนเทศและพัฒนาทีมงานอย่างเป็นระบบ และการสะท้อนตนเอง ผ่านกระบวนการ PLC การนิเทศติดตาม และการรายงานผลการประเมินตนเองต่อสาธารณชนและหน่วยงานต้นสังกัดทราบ

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, การใช้โรงเรียนเป็นฐาน, องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ABSTRACT

This research aimed to investigate the current state, the desirable state, and the priority needs for developing school-based management in educational institutions. The study was conducted in two phases: Phase 1 employed a quantitative approach, and Phase 2 used a qualitative approach. The population consisted of 1,668 teachers under the Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization in the 2024 academic year, and 9 key informants were selected for interviews. The research instruments included a 5-point rating scale questionnaire with 43 items, with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging from 0.80 to 1.00, and a semi-structured interview form. Data were analyzed using mean, standard deviation, and the Priority Needs Index Modified (PNI_modified).

The findings revealed that: (1) the overall current state was at a moderate level, while the desirable state and priority needs were at the highest level; and (2) the guidelines for developing school-based management consisted of five components: decision-making, where administrators promote community and parental participation; integrated collaboration, which encourages stakeholder involvement in school administration; networking, involving coordination with nearby organizations to mobilize educational resources; collaborative management, focusing on systematic information management and team development; and self-reflection, implemented through Professional Learning Community (PLC) processes, supervision, monitoring, and self-assessment reporting to the public and relevant authorities.

Keywords: Approaches for Enhancing, School-Based Management, Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization

¹*นักศึกษา, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, E-mail : chaichana7004@gmail.com

(*Corresponding author)

²อาจารย์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, E-mail : p.piatanom@gmail.com

¹*Student, Educational Administration Program, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, E-mail: chaichana7004@gmail.com (*Corresponding author)

²Lecturer, Educational Administration Program, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University,
E-mail: patumphorn@rumail.ru.ac.th

บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) มีผลกระทบให้ประเทศต่าง ๆ ต้องเร่งพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงประเทศไทยด้วย ซึ่งการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาของประเทศก็เป็นหนึ่งในสิ่งที่สำคัญ เพื่อพัฒนาประชากรของประเทศให้มีคุณภาพและศักยภาพอย่างต่อเนื่อง เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยมีเป้าหมายให้ประชากรของประเทศสามารถร่วมมือและแข่งขันกับประชาคมโลกอื่นๆ ได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น จึงได้มีการออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษา “การจัดการศึกษาต้องพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ยึดหลักการจัดการศึกษาตาม มาตราที่ 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก 3 ประการ คือ 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษา และ 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ในการบริหารและการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 39 “ให้กระทรวงกระจายอำนาจบริหารและการจัดการการศึกษาทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” มุ่งกระจายอำนาจการตัดสินใจให้ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กได้ แต่ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชน ได้มีส่วนร่วมกันตัดสินใจในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นแนวคิดการบริหารในลักษณะที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้มีการปรับปรุง บทบัญญัติให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการพัฒนาประเทศในศตวรรษที่ 21 โดยให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาให้มีความคล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ ในบริบทดังกล่าว แนวคิดการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) จึงมีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบันอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติของการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วม และการบริหารจัดการที่ยึดบริบทของโรงเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคมได้

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) จึงเป็นหลักการหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษา เนื่องจากเป็นแนวคิดสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการจากส่วนกลางสู่โรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนมีอิสระในการตัดสินใจและสามารถบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัวสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน Caldwell & Spinks (1992) ทั้งนี้การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จึงถือเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน ส่งเสริมความคล่องตัว และยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน สำหรับบริบทของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ตามศักยภาพ ด้านความพร้อม และความต้องการของท้องถิ่นนั้น ซึ่งการนำแนวคิดการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) มาใช้จึงมีความสอดคล้องและเหมาะสมอย่างยิ่ง เนื่องจากเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ทั้งนี้ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ให้สามารถดำเนินการภายใต้หลักการสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มี 5 หลักการ ได้แก่ (1) หลักการกระจายอำนาจ (2) หลักการการมีส่วนร่วม (3) หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน (4) หลักการบริหารตนเอง และ (5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสามารถส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหาร การมีส่วนร่วม และความคล่องตัวในการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่ยืนยันถึงความสำเร็จของการนำแนวคิด การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) ไปใช้ในสถานศึกษา จากการศึกษาวิจัยของ (ศุภกรณ์ วิทย์ตะ และคณะ, 2559) ที่ศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนโนนหันวิทยายน อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสามารถนำไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษาได้ โดยมีปัจจัย

สำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน นโยบายที่ชัดเจน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้โรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมที่ตอบสนองต่อชุมชนได้จริง

ภายใต้การปฏิรูปการศึกษาไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ได้รับมอบหมายภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษา ให้มีสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และความต้องการของประชาชน โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไว้ในแผนการศึกษาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566–2570) โดยมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพของผู้เรียน การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในเชิงของโครงสร้างและการปฏิบัติจริง จะพบว่าสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ยังคงเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ เช่น การกระจายอำนาจที่ยังไม่สมบูรณ์ การตัดสินใจที่ยังคงยึดโยงกับส่วนกลางในบางมิติ การบริหารทรัพยากรที่ขาดความคล่องตัว ตลอดจนการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร และชุมชนที่ยังไม่เต็มตามศักยภาพ จึงส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาไม่สามารถตอบสนองต่อบริบทเฉพาะและความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วของสังคม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจ ยังเป็นแรงกดดันให้โรงเรียนจำเป็นต้องมีการปรับตัวในด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา

จากสภาพดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างที่สำคัญ ระหว่างนโยบายกับการปฏิบัติ กล่าวคือ แม้ว่านโยบายระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่นจะมีส่งเสริมการกระจายอำนาจและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แต่ในทางปฏิบัติยังขาดแนวทางที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการขับเคลื่อนสู่ระดับโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติของการตัดสินใจร่วมกัน ความร่วมมือเชิงบูรณาการ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การจัดการร่วมกัน และการสะท้อนตนเอง ตลอดจนการพัฒนากระบวนการบริหารที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ด้วยเหตุนี้ แนวคิดการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) จึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะสามารถนำมาใช้ในการลดช่องว่างที่เกิดขึ้นดังกล่าว เนื่องจากเป็นรูปแบบของการบริหารที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ การตัดสินใจจากส่วนกลางสู่โรงเรียน โดยให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ Caldwell & Spinks (1998) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งจะช่วยให้การบริหารโรงเรียนมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ได้องค์ความรู้เชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ตลอดจนเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นให้มีความสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสังคมในปัจจุบันได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,668 คน จากจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 58 โรงเรียน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ศึกษาพิเศษ และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 9 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 306 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของโคเฮน Cohen, Manion, & Morrison (2011) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากนั้นทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) และได้ทำการเปรียบเทียบสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำนวนประชากรของข้าราชการครูทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสำนักงานศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ศึกษาพิเศษ และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 9 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ กลุ่มสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา ระดับการศึกษา และตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ควรจะเป็น ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) จำนวน 43 ข้อ พบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0 และข้อคำถามมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ใช้ได้ทุกข้อ

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured) เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 5 ด้าน โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2.3 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม มีดังนี้

2.3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง หลักการดำเนินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบเป็นแนวคิดสำหรับการสร้างแบบสอบถาม

2.3.2 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามประเภทต่าง ๆ จากเอกสาร แบบสอบถามงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องพร้อมกำหนดรูปแบบและขอบเขตของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อวิจัยในแต่ละคำถามให้มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

2.3.4 สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วปรับปรุงแก้ไขเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ

2.3.5 นำแบบสอบถามฉบับร่าง ภายหลังจากการปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence index: IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

2.3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.3.7 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายตามวิธีของเพียร์สัน (Item Total Correlation) พบว่าค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.53 - 0.88

2.3.8 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยมีค่าความเชื่อมั่นสภาพที่เป็นอยู่เท่ากับ .993 และสภาพที่ต้องการจะเป็นเท่ากับ .993

2.3.9 นำแบบสอบถามที่หาค่าความเชื่อมั่น ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) และนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำไปใช้ในการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index Modified: PNIModified) ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา ผ่านทาง Google Form ระหว่างวันที่ 19 – 30 สิงหาคม 2567 ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 295 คน คิดเป็นร้อยละ 96.40 จากจำนวน กลุ่มตัวอย่าง 306 คน จากนั้นนำแบบสอบถามตรวจสอบความถูกต้องและนำไปวิเคราะห์ ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยการหาวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ยของข้อมูล (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index_{modified}: PNIModified) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562) ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา นำข้อมูลเสนอในรูปแบบตาราง และคำอธิบายตาราง แล้วนำผลการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้อำนวยการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ศึกษาพิเศษ และผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 9 คนเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น

1) ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC)

2) ค่าอำนาจจำแนกโดยการคำนวณหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนหลายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation)

3) ค่าความเชื่อมั่นการหาคุณภาพของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็น การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4.3 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index_{modified}: PNIModified)

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ และด้านความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNIModified) คือ การกระจายอำนาจ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วม การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน การบริหารตนเอง และการตรวจสอบและถ่วงดุล ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา และค่า $PNI_{modified}$ โดยรวมและรายด้าน (n = 295)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	สภาพที่เป็นอยู่ (D)			สภาพที่ควรจะเป็น (I)			$PNI_{modified}$	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1 การกระจายอำนาจ (Decentralization)	3.13	0.65	ปานกลาง	4.84	0.39	มากที่สุด	0.4148	1
2 การมีส่วนร่วม (Participation)	3.12	0.65	ปานกลาง	4.85	0.35	มากที่สุด	0.4135	2
3 การคืนอำนาจการจัดการศึกษา ให้ประชาชน (Power Return to the Community)	3.10	0.64	ปานกลาง	4.83	0.37	มากที่สุด	0.4134	3
4 การบริหารตนเอง (Self-Managing)	3.09	0.63	ปานกลาง	4.84	0.36	มากที่สุด	0.4074	4
5 การตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance)	3.11	0.64	ปานกลาง	4.87	0.35	มากที่สุด	0.4063	5
ภาพรวม	3.11	0.64	ปานกลาง	4.85	0.36	มากที่สุด	0.4110	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา และค่า $PNI_{modified}$ ดังนี้ สภาพที่เป็นอยู่ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาองค์ประกอบเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกระจายอำนาจ (Decentralization) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วม (Participation) การสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน (Power Return to the Community) และ การบริหารตนเอง (Self - Management) ตามลำดับ สภาพที่ควรจะเป็น ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ มากที่สุด ทุกองค์ประกอบ ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วม (Participation) การกระจายอำนาจ (Decentralization) การบริหารตนเอง (Self - Management) และการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Power Return to the Community) ตามลำดับ ค่า $PNI_{modified}$ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมเท่ากับ 0.4110 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดคือ การกระจายอำนาจ (Decentralization) $PNI_{modified} = 0.4148$ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วม (Participation) $PNI_{modified} = 0.4135$ การคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Power Return to the Community) $PNI_{modified} = 0.4134$ การบริหารตนเอง (Self - Management) $PNI_{modified} = 0.4074$ และ การตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) $PNI_{modified} = 0.4063$ ตามลำดับ

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จากผลการวิจัยในระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็น ผู้วิจัยเลือกประเด็นคำถามจากการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 ลำดับแรก แต่ละด้านเพื่อนำมาเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มเป้าหมายได้เสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 1) การตัดสินใจ (Decisions-Making) 2) ความร่วมมือเชิงบูรณาการ (Integrated Cooperation) 3) สร้างเครือข่าย (Networking) 4) การจัดการร่วมกัน (Collective Management) 5) การสะท้อนตนเอง (Self - Reflection) โดยมีรายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา

โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

สรุปผลและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการตัดสินใจ สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งเสนอโดย Caldwell & Spinks (1992) ที่เน้นการกระจายอำนาจให้กับสถานศึกษา อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารที่มีส่วนร่วมของ Likert (1967) ซึ่งระบุว่าความร่วมมือของบุคลากรสามารถเสริมสร้างประสิทธิภาพในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านความร่วมมือเชิงบูรณาการ สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารเชิงระบบ (Systems Theory) ของ Bertalanffy (1968) ที่มองว่าองค์กรเป็นระบบที่มีองค์ประกอบต่าง ๆ ต้องทำงานสัมพันธ์กันอย่างบูรณาการ ด้านการสร้างเครือข่าย สอดคล้องกับแนวคิดเครือข่ายทางสังคม (Network Theory) ของ Castells (2000) ได้อธิบายว่าการเชื่อมโยงเครือข่ายจะช่วยเพิ่มศักยภาพขององค์กร ด้านการจัดการร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) และหลักการของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน สอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยของ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2559) พบว่าการจัดการแบบมีส่วนร่วมช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร และด้านการสะท้อนตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ Darling-Hammond (2006) พบว่าการสะท้อนตนเองของครูและผู้บริหารมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญ จะเห็นได้ว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 5 ด้าน ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและขับเคลื่อนให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

1. สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index_{modified}: PNI_{modified}) ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับต่ำปานกลางทุกด้าน สภาพที่ควรจะเป็น ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และมีค่า $PNI_{modified}$ ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมเท่ากับ 0.4110 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่า $PNI_{modified}$ คือ การกระจายอำนาจ (Decentralization) ค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.4148 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วม (Participation) ค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.4135 การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน (Power Return to the Community) ค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.4134 การบริหารตนเอง (Self-Management) ค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.4074 และการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.4063 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ด้านที่ 1 การกระจายอำนาจ (Decentralization) พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.4148 เนื่องจาก การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การกระจายอำนาจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้คุณภาพ จำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นอย่างเป็นระบบครบวงจรและต่อเนื่อง มีอิสระและศักยภาพในการบริหารจัดการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยืดหยุ่นเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระบบ อำนาจการกำกับติดตามและนิเทศงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างจริงจัง จึงทำให้การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการกระจายอำนาจ มีสภาพที่เป็นอยู่ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.4148 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติวัฒน์ ธนพัฒน์โยธิน (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ด้านการกระจายอำนาจ (Decentralization) มีระดับความต้องการจำเป็นในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ งานวิจัยของ กิตติพงษ์ ลาญาติ (2565) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัด สพป. มหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการกระจายอำนาจ (Decentralization) มีระดับความต้องการจำเป็นในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัย ของอัญชลี ณ นครพนม (2564) ได้ศึกษาเรื่องทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า หลักการกระจายอำนาจ มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมาก

ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วม (Participation) พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.4135 เนื่องจากสถานศึกษามีการเปิดโอกาสให้ประชาชน ผู้ปกครอง ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นักเรียนผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ให้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิด สะท้อนสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นการที่ดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมทำการจัดหลักสูตรโดยเฉพาะหลักสูตรท้องถิ่น หรือหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่ตอบสนองต่อผู้เรียนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ บูรณาการทุกฝ่ายให้มีการร่วมกันวิพากษ์โครงสร้างหลักสูตร การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงตลอดจนเกณฑ์การจบหลักสูตรเพื่อให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของชุมชน จึงทำให้การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการมีส่วนร่วม มีสภาพที่เป็นอยู่ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่ควรจะเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด ค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.4135 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพงษ์ ลาญาติ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัด สพป.มหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) ลำดับความต้องการจำเป็นในแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สพป.มหาสารคาม เขต 2 มีระดับความต้องการจำเป็นในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิพันธ์ ยอดดี (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัด สพป.นราธิวาส เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) มีระดับความต้องการจำเป็นในระดับ มาก

ด้านที่ 3 การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน (Power Return to the Community) พบว่าสภาพที่เป็นอยู่ ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับ มากที่สุดค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.4134 เนื่องจากในยุคที่โลกมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีการศึกษาไม่ได้มีเฉพาะในห้องเรียน การเรียนของผู้คนจึงสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ดังนั้นชุมชนกับสถานศึกษาจึงต้องมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้มีการวิพากษ์แนวทางที่สถานศึกษา ชุมชนจะเดินไปในทิศทางใด บางครั้งบุคลากรอาจจะขาดองค์

ความรู้มากกว่าประชาชนทั่วไปเราจึงควรมีการเติมเต็มให้กันและกัน ในขณะเดียวกันหากชุมชน หรือผู้ปกครองมีศักยภาพพร้อมที่จะจัดการศึกษา เช่น การศึกษาตามอัธยาศัย การเรียนที่บ้านหรือเรียกว่า home School สถานศึกษาอาจเข้ามามีส่วนร่วมโดยการเป็นพี่เลี้ยงให้กับชุมชนหรือผู้ปกครอง สิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้คือการสร้างเครือข่ายทางการศึกษา จึงทำให้การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน มีสภาพที่เป็นอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่ควรจะเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด ค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.4134 สอดคล้องกับงานวิจัยของ แจ่มจันทร์ เหตุถึง (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเอกชน ประภาพรสามัญ สังเกต สพ.อุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน (Power Return to the Community)

มีระดับความต้องการจำเป็นในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตะวัน วรรณสินธ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่าด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน (Power Return to the Community) มีระดับความต้องการจำเป็นในระดับมาก

ด้านที่ 4 การบริหารตนเอง (Self - Management) พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.4074 เนื่องจาก สถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่ายที่ชัดเจนตามบริบทของสถานศึกษา คือ บริหารทั่วไป งบประมาณ วิชาการ และบุคคล มีการจัดบุคลากรในการปฏิบัติงานตามศักยภาพและความสามารถ ความเหมาะสมให้อำนาจบุคลากรตามโครงสร้าง เพราะบุคลากรทุกคนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา สำคัญคือทุกคนมีความตระหนักรู้ในตนเอง และผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้บริหาร จำเป็นจะต้องเฝ้ารอบด้านและมีองค์ความรู้ในการที่จะสร้างทีมการทำงานร่วมกันกับผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนร่วมกันคิด ร่วมกันทำร่วมกันแก้ไขพร้อมรับมือกับปัญหาในทุกสถานการณ์ ในขณะเดียวกันก็มีการส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้วิทยฐานะในสายอาชีพที่สูงขึ้น รวมถึงสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการพัฒนางาน พัฒนาคน พัฒนาสถานศึกษา จึงทำให้การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการบริหารตนเอง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่ควรจะเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด ค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.4074 สอดคล้องกับงานวิจัยของ มรินทร์ดา เมืองสนธิ์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้สถานศึกษาและชุมชนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนในสังกัด สพ.น.นครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารตนเอง (Self - Managing) มีระดับความต้องการจำเป็นในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของปฏิญญา ศรีสุข (2563) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัด สพ.ภ.พัลลภ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารตนเอง (Self - Managing) มีระดับความต้องการจำเป็นในระดับ มากที่สุด

ด้านที่ 5 การตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) พบว่าสภาพที่เป็นอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่ควรจะเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด ค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.4063 เนื่องจากการดำเนินงานของสถานศึกษายังต้องยึดตัวกฎหมายระเบียบเป็นที่ยึดแนวทางของการทำงานทั้งนี้อาจจะมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์เพื่อให้งานสำเร็จแต่ต้องเป็นไปตามระเบียบ เพราะสถานศึกษามีตรวจสอบภายในจากต้นสังกัดที่กำกับติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาโดยเฉพาะ การเงินและพัสดุ การออกนิเทศ การตรวจเยี่ยมของผู้บริหารจากต้นสังกัด การนิเทศโดยชุมชน ผู้ปกครอง เพื่อสร้างความสัมพันธ์เชิงลึกให้ความรู้และความเข้าใจของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน นอกจากนี้แล้วสถานศึกษาต้องการดำเนินการ กำกับติดตาม การประกันคุณภาพการศึกษาการประเมินตนเอง (SAR) จึงทำให้การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล มีสภาพที่เป็นอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.4074 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล พุทธิฤทธิ์ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สพ.จันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) มีระดับความต้องการจำเป็นในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระศักดิ์ ออบอายุ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัด สพ.น.นครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) มีระดับความต้องการจำเป็นในระดับ ปานกลาง

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาที่มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) การตัดสินใจ (Decisions) คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการค้นหา

ศักยภาพของชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำความเข้าใจกับผู้บริหาร ชุมชน เพื่อให้ทราบขอบเขตและการรับรู้ร่วมกัน ในการตัดสินใจ

2) ความร่วมมือเชิงบูรณาการ (Integrated Cooperation) คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการบริหารและร่วมจัดการศึกษา เปิดโอกาสให้สังคมและชุมชน หน่วยงานท้องถิ่นร่วมกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนพัฒนา การศึกษา 3) การสร้างเครือข่าย (Networking) คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับคณะกรรมการ สถานศึกษา มีการนำชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่อยู่ใกล้เคียงเข้ามาช่วยระดมทรัพยากรด้านการศึกษา โดยการยิ่ตักนักเรียน และสถานศึกษาเป็นที่ตั้งสร้างเอกภาพในการกำหนดเป้าหมาย 4) การจัดการร่วมกัน (Collective Management) คือ การที่ผู้บริหาร สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและระบบฐานข้อมูล สร้างทีมงานร่วมกับผู้ได้บังคับบัญชา ก่อให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์กับ บุคคลที่เกี่ยวข้อง และบริหารงานสถานศึกษา 4 ฝ่ายอย่างเป็นระบบ 5) การสะท้อนตนเอง (Self - Reflection) คือ การที่ผู้บริหาร สถานศึกษาใช้กระบวนการ PLC ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีการตรวจเยี่ยมในเขตติดตาม การรายงานการประเมินตนเอง (SAR) รายงานต่อ สาธารณชนและต้นสังกัดเพื่อทราบ สอดคล้องกับแนวคิดของ เจนจิรา บุญตามทัน (2564) ที่กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง ครูและบุคลากร ในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการคิดและพัฒนาโรงเรียนไปสู่เป้าหมาย มีการร่วมกันเลือกวิธีปฏิบัติโดยอาศัยข้อมูลเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ ร่วมกันกำหนดทางเลือกที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ นิพันธ์ ยอดดี (2564) ที่กล่าวว่า การที่สถานศึกษามี คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด มีการจัดประชุมชี้แจงบุคลากร คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดการศึกษาร่วมกันมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูมีส่วนร่วม ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ผู้บริหารให้คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา มีการใช้ฐานข้อมูลทรัพยากรต่าง ๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในการ จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ มีการเปิด โอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เช่น การประชุม คณะกรรมการนักเรียน ผู้รับฟัง ความคิดเห็น มีการดำเนินการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับ ชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ ตะวัน วรรณสินธ์ (2563) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการ แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาประชุมชี้แจงผู้ปกครองและประชาชนให้ทราบถึงการ จัด การศึกษาในสถานศึกษา มีการประชาสัมพันธ์ จัดระบบเครือข่ายสมาคมศิษย์เก่าสมาคมผู้ปกครอง เพื่อจะได้รับรู้ ข่าวสารในสถานศึกษา มีจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนชุมชนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ สุวรรณรา นาทอง (2562) ที่กล่าวว่า สถานศึกษามีอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนภายใต้การบริหาร ของคณะกรรมการสถานศึกษา มีการตัดสินใจในการบริหารการศึกษาตามภารกิจ ของสถานศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงาน บุคคลและการบริหารทั่วไป เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ พัฒนานำไปสู่องค์กรการเรียนรู้พัฒนาวิชาชีพ พัฒนาบุคคล และพัฒนาทีมงาน ส่งผลให้ผู้เกี่ยวข้อง เกิดความพึงพอใจ และสอดคล้องกับแนวคิดของ แจ่มจันทร์ เหตุถึง (2562) ที่กล่าวว่า ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบาย และควบคุมมาตรฐานเมืององค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไป ตามกำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ โดยมีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารงาน โดยสถานศึกษาจัดทำระบบ ประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จัดตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและ ดำเนินงานที่ชัดเจน การรายงานผล การดำเนินงานความก้าวหน้า การประเมินผลการดำเนินงาน และรายงานต่อสาธารณชนได้รับทราบด้วยความเป็นจริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาด้านที่ 1 ด้านการกระจายอำนาจ (Decentralization) พบว่า สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็น การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.4148 ลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและ ความรับผิดชอบไปยังรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างานต่าง ๆ ให้มีการมอบหมายงาน

2. จากผลการศึกษาด้านที่ 5 การตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) พบว่า สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

มีค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.4063 ลำดับความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด สรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีการตรวจสอบ กำกับติดตาม ผลการดำเนินงานจากต้นสังกัด มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อรายงานผลการจัดการศึกษา มีการจัดทำรายงานประเมินตนเอง (SAR)

3. องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา สำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ถือเป็นหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้ง 58 โรงเรียน จึงควรนำแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา กำหนดเป็นนโยบายหรือในแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อเป็นกรอบในการบริหารสถานศึกษา การใช้โรงเรียนเป็นฐานถือเป็นหัวใจสำคัญหลักของการจัดการศึกษาโดยเฉพาะโรงเรียนในสังกัดท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน หรือครูที่อยู่ในสังกัดท้องถิ่นอื่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า

2. สถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ควรมีการนำแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปทดลองใช้จริงเพื่อเป็นการทดสอบเครื่องมือ และนำผลที่ได้จากการประเมินทดลองใช้มาปรับเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาต่อไป

3. ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา กับสถานศึกษาในสังกัดอื่น เพื่อเป็นการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและอิสระในการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ ลาญาติ. (2565). ศึกษาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. <http://202.28.34.124/dspace/handle/123456789/1654>.
- กิตติวัฒน์ ธนพัฒน์โยธิน. (2564). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. <http://202.28.34.124/dspace/handle/123456789/1048>.
- จิระศักดิ์ อบอวย. (2564). การศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในนครสวรรค์ [สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php.
- เจนจิรา บุญตามพัน. (2564). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. https://www.thailis.or.th/tdc/search_result.php.
- แจ่มจันทร์ เหตุถึง. (2562). การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. <http://202.28.34.124/dspace/handle/123456789/510>.
- ตะวัน วรณสินธ์. (2563). สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. <https://tdc.thailis.or.th/tdc/basic.php>.
- นฤมล พุฒฤทธิ. (2566). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php.

- นิพนธ์ ยอดดี. (2564). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ปีการศึกษา 2563 [สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php.
- ปริญญญา ศรีสุข. (2563). แนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภาคใต้ เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. https://khoon.msu.ac.th/_dir/fulltext/2021/10/Patinya%20Srisuk63.
- มิรินทร์ดา เมืองสนธิ์. (2665). การบริหารโดยใช้สถานศึกษาและชุมชนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=63421229116.
- ศุกลกรณ์ วิทย์ตะ และคณะ (2559). ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาชุมชน. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 11(38), 86-94.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการการศึกษา. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด*.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2559). *ภาวะผู้นำและการจัดการศึกษา*. บุ๊คพอยท์.
- สุวรรณา นาทอง. (2562). ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของ ผู้บริหาร และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. <https://library.tru.ac.th/thesis/uploads/2023-12-21-09-18-58-1196267324tt110824>.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลี ณ นครพนม. (2564). ทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา ของรัฐในจังหวัดราชบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. <https://aritopac.npru.ac.th/Thesis/131960Anchalee.pdf>.
- Bertalanffy, L. von. (1968). *General system theory: Foundations, development, applications*. George Braziller.
- Caldwell, B. J., & Spinks, J. M. (1992). *Leading the self-managing school*. Falmer Press.
- Caldwell, B. J., & Spinks, J. M. (1998). *Beyond the self-managing school*. Falmer Press.
- Castells, M. (2000). *The rise of the network society* (2nd ed.). Blackwell.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education* (7th ed.). Routledge.
- Darling-Hammond, L. (2006). *Powerful teacher education: Lessons from exemplary programs*. Jossey-Bass.
- Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. McGraw-Hill.

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม
School administrators Creative Leadership Effecting the Student Care and
Support System of the Schools under the Secondary Educational Service Area
Office Samut Sakhon Samut Songkhram

ภานุพงศ์ ตันสุข^{1*} และ กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์²
Phanupong Tansuk^{1*} and Ganratchakan Lertamornsak²

Received: February 3, 2025; Revised: April 30, 2026; Accepted: May 7, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม 2) เพื่อศึกษางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม และ 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวนทั้งหมด 302 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางเครซีและมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.90-0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ (X_5) ด้านจินตนาการ (X_4) และด้านการทำงานเป็นทีม (X_6) สามารถร่วมกันพยากรณ์งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ได้ร้อยละ 71.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = 0.152 - 0.776$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ABSTRACT

This study aimed to: (1) examine the level of creative leadership among school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Samut Sakhon–Samut Songkhram; (2) investigate the level of the student care and support system in schools under the same jurisdiction; (3) analyze the predictive power of school administrators' creative leadership on the student care and support system; and (4) explore the relationship between creative leadership and the student care and support system. The sample comprised 302 school administrators and teachers, selected using the Krejcie and Morgan sampling table. The research instrument was a structured questionnaire, with reliability coefficients ranging from 0.90 to 0.98. Data were analyzed using descriptive statistics (frequency, percentage, mean, and standard deviation), Pearson's product-moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The results indicated that: (1) the overall level of creative leadership among school administrators was high; (2) the student care and support system was also at a high level; (3) three dimensions of creative leadership—creativity (X5), imagination (X4), and teamwork (X6)—significantly predicted the student care and support system, accounting for 71.20% of the variance ($p < .01$); and (4) a statistically significant positive relationship was found between creative leadership and the student care and support system ($r = 0.152-0.776$, $p < .01$).

Keywords: Leadership, Creative Leadership, The Student Care and Support System

¹นักศึกษา, ครุศาสตรมหาบัณฑิต, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, E-mail: phanupong@sksc.ac.th
(*Corresponding author)

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, E-mail: ganratchakan.le@ssru.ac.th

¹Student, Master of Education, Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University, E-mail: phanupong@sksc.ac.th
(*Corresponding author)

²Assistant Professor, Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University, E-mail: ganratchakan.le@ssru.ac.th

บทนำ

ปัจจุบันสภาวะการณ์ของสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์โลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเกิดจากการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับปัจจุบัน จึงส่งผลให้ประเทศไทยต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกนั้น สาเหตุมาจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) ได้มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เกิดขึ้นมาพัฒนากำลังคนที่ไร้ความสามารถและทักษะการทำงานในยุคปัจจุบัน โดยแผนการพัฒนาศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 – 2570) หลักการสำคัญคือ ให้เด็กและเยาวชนสามารถต่อยอดพัฒนาตนเอง ไปในทิศทางที่จะส่งเสริมการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้ประเทศไทย สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และสังคมไทยคงอยู่ได้อย่างสงบสุขในอนาคต ตามวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติที่ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของประเทศ (สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565 : 14)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) เพื่อเป็นแผนหลักในการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ตลอดจนความสำคัญในการมีส่วนร่วมของภาคีและการพัฒนาทุกภาคส่วนในการปฏิรูปประเทศ เพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ตามแนวทางนโยบายแห่งรัฐ จากกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีที่กล่าวมานั้น ทางกรปฏิรูปประเทศจึงได้นำมาเป็นแนวทางในการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570 เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศ จึงได้กำหนดแนวคิดและกลไกในการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อกำกับและติดตามให้การพัฒนานั้นมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย นับเป็นช่วงเวลาที่ทำนายของประเทศไทย ที่จะต้องปรับเปลี่ยนประเทศให้เท่าทันต่อสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโลก โดยจะต้องเร่งพัฒนาทั้งวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนและการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน แต่ทั้งนี้การที่จะขับเคลื่อนและพัฒนาได้นั้น ประเทศไทยยังประสบปัญหาที่มีข้อจำกัดอยู่หลายด้าน อาทิเช่น ปัญหาทั้งในเรื่อง องค์ความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ประเทศไทยส่วนใหญ่มีแรงงานที่ขาดปัจจัยข้างต้น ในขณะที่การบริหารจัดการภาครัฐยังด้อยประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใสและมีปัญหาคอร์รัปชันเป็นวงกว้าง จึงส่งผลให้การขับเคลื่อนและการพัฒนาไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการบริหารจัดการการศึกษาที่ไม่ครอบคลุมและความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสื่อ นวัตกรรม กระบวนการเรียนรู้และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565 : 1)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษานั้นเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารแสดงออกถึงการมีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญในการบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวเข้ากับทุกสถานการณ์ และมีการนำนวัตกรรมมาปรับประยุกต์ใช้ในการบริหาร ซึ่งผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพของผู้เรียนเป็นหลัก โดยการเป็นผู้นำได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีความยืดหยุ่น มีความสามารถในการกระบวนการคิดและการตัดสินใจได้อย่างเป็นระบบ มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ การให้ความร่วมมือในการทำงานและประสานงานส่วนต่าง ๆ ได้อย่างสมดุล โดยผู้บริหารจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ที่จะเป็ความสามารถในการจูงใจ การประสานงานและนำบุคคลในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ จินตนาการและความยืดหยุ่นให้บรรลุผล ด้วยวิธีการที่ทันสมัยและหลากหลายได้อย่างสร้างสรรค์ (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, 2563 : 30) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ การที่ผู้บริหารมีพฤติกรรมในการทำงาน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างเสมอภาค มีความยืดหยุ่นในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ และการรู้จักการทำงานเป็นทีม โดยมีการกำหนดเป้าหมายและหน้าที่ในการทำงานให้เหมาะสมกับบุคคล (จิตติภูมิ เทพคำ, 2564 : 2) ซึ่งภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ โรบินสัน (DuBrin, 2007, : 120) ประกอบด้วย ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านการทำงานเป็นทีม อีกทั้งยังมีมุมมองว่า “ครู” คือ ผู้นำ โดยมี “ผู้บริหารสถานศึกษา” คือ ผู้นำของผู้นำ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาไม่เพียงแต่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน แต่ยังรวมถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ของครู อาจารย์และบุคลากรในสถานศึกษา ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในการดำเนินงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทและสำคัญอย่างยิ่ง ที่ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย โดยต้องใช้องค์ความรู้และศิลป์ในการบริหาร เพื่อสร้างแรงจูงใจและความร่วมมือภายในองค์กรให้มีความเต็มใจและความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานร่วมกัน ภาวะผู้นำที่เหมาะสมจะช่วยให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงและพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จต้องมีผู้นำที่ได้รับความไว้วางใจและสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการปรับตัวให้สอดคล้องกับโลกที่เปลี่ยนแปลงและการบริหารการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2566 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ โดยเน้นระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างรอบด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม และทักษะชีวิต ระบบนี้อาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครู เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 รวมถึงจิตสาธารณะเพื่อสังคม ทั้งนี้ครูที่ปรึกษาามีบทบาทหลักในการดำเนินงาน โดยใช้กระบวนการและเครื่องมือที่ชัดเจนในการบริหารจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นบุคคลที่จะเป็นกำลังสำคัญหลักในการขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาถือว่ามีความสำคัญยิ่งกับการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทางที่ดีขึ้นจากการกำหนดวิสัยทัศน์ได้อย่างสร้างสรรค์ ทั้งสร้างแรงบันดาลใจ มีความยืดหยุ่น มอบหมายงานให้เหมาะสมแต่ละบุคคลโดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลและสนับสนุนการทำงานเป็นทีม เสริมสร้างความร่วมมือ แก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ และการส่งเสริมศักยภาพของทั้งครูและนักเรียน ทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนใน ทุกมิติอย่างแท้จริง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ให้ความสำคัญแนวนโยบายด้วยวิสัยทัศน์ที่ว่า เป็นองค์กรคุณภาพชั้นนำวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ วิถีพอเพียง อย่างยั่งยืน ซึ่งมีพันธกิจ 1) พัฒนาระบบและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้กับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา จากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดีสามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ 2) สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมและมีคุณภาพสามารถพึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) พัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตร และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ความเป็นเลิศทางวิชาการ เป็นคนดี มีวินัย มีความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการพัฒนาครูให้เป็นครูยุคใหม่ที่มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และมีจิตวิญญาณความเป็นครู 4) พัฒนาระบบบริหารจัดการวิถีใหม่โดยใช้พื้นที่เป็นฐาน มีความถูกต้อง ทันสมัยและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จึงได้กำหนดการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดได้ดำเนินการ เพื่อให้เด็กนักเรียนมีประสิทธิภาพ โดยต้องมีการวางแผนที่ชัดเจน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา มีวิถีชีวิตตามสังคมมุ่งหวัง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม, ออนไลน์ : 2567)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยได้จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบ กระบวนการการบริหารจัดการศึกษา การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน รวมไปถึงการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้มีวิสัยทัศน์ มีความยืดหยุ่น คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานเป็นทีมในการบริหารงานได้ตามศักยภาพ และก้าวทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างสร้างสรรค์และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีคุณภาพที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,356 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 57 คน และครูจำนวน 1,299 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม, ออนไลน์ : 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งหมด 302 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 42 คน และครูจำนวน 260 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน Krejcie & Morgan. (1970 : 607- 608)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการสร้างแบบสอบถาม จากนั้นกำหนดขอบเขตของตัวแปร และนิยามศัพท์เฉพาะ

2. ร่างข้อคำถามตามขอบเขตของนิยามศัพท์เฉพาะ จากนั้นนำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุง

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและเสนอแนะให้แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม จากนั้นนำผลการประเมินที่ได้มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Congruence : IOC) โดยพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีชี้วัดความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 70-72) การวิจัยครั้งนี้ข้อคำถามแต่ละข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จากการหาค่าความเที่ยงตรง

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงครามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach โดยแบบสอบถามควรมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 116-119) ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ ดังนี้ 1) ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นแบบสอบถามตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .956 2) ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นแบบสอบถามตอนที่ 3 งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .964 3) ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .978

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผ่าน Google Form และแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อชี้แจงรายละเอียดและความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามจำนวน 302 ชุด และได้รับกลับมาจำนวน 302 ชุด

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ทำการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามให้ครบถ้วนตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) ที่เป็นสถิติพื้นฐานสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป โดยใช้สถิติหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลที่วิเคราะห์ได้ แปลความหมายรายข้อ รายด้าน และความหมายในภาพรวม เพื่อทราบระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

3. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับระดับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.) แล้วนำผลที่วิเคราะห์ได้ แปลความหมายรายข้อ รายด้าน และความหมายในภาพรวม เพื่อทราบระดับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

4. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) เป็นการทดสอบสมมติฐานเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ปัจจัยด้านวิสัยทัศน์ ด้านความยืดหยุ่น ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านจินตนาการ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และมีการแปลความหมาย ดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2556 : 216)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า	0.90 ขึ้นไป	คือ มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า	0.71 - 0.89	คือ มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า	0.30 - 0.70	คือ มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า	ต่ำกว่า 0.30	คือ มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า	เท่ากับ 0.00	คือ ไม่มีมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

การอธิบายทิศทางความสัมพันธ์ดังนี้ ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเป็นบวก แสดงว่าตัวแปรสองตัวแปรมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางเดียวกัน ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเป็นลบ แสดงว่าตัวแปรสองตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ในทิศทางตรงกันข้าม และถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับศูนย์ แสดงว่าตัวแปรสองตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลกระทบระหว่างตัวแปรในรูปของการพยากรณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ 1) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 2) ด้านความยืดหยุ่น อยู่ในระดับมากจำนวน 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ 3) ด้านการทำงานเป็นทีม 4) ด้านวิสัยทัศน์ 5) ด้านความคิดสร้างสรรค์ และ 6) ด้านจินตนาการ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงครามโดยภาพรวม

ข้อ	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร	n = 302		แปลผล	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1.	ด้านวิสัยทัศน์	4.24	0.51	มาก	4
2.	ด้านความยืดหยุ่น	4.54	0.52	มากที่สุด	2
3.	ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.56	0.41	มากที่สุด	1
4.	ด้านจินตนาการ	4.19	0.56	มาก	6
5.	ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.23	0.54	มาก	5
6.	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.25	0.54	มาก	3
ค่าเฉลี่ยรวม		4.34	0.37	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ 1) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 2) ด้านความยืดหยุ่น อยู่ในระดับมากจำนวน 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ 3) ด้านการทำงานเป็นทีม 4) ด้านวิสัยทัศน์ 5) ด้านความคิดสร้างสรรค์ และ 6) ด้านจินตนาการ

2. ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 1 ด้าน ได้แก่ 1) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมากจำนวน 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ 2) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) การส่งต่อนักเรียน 4) การคัดกรองนักเรียน และ 5) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยภาพรวม

ข้อ	งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	n = 302		แปลผล	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1.	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.24	0.55	มาก	5
2.	การคัดกรองนักเรียน	4.28	0.53	มาก	4
3.	การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.54	0.33	มากที่สุด	1
4.	การป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.36	0.47	มาก	2

ข้อ	งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	n = 302		แปลผล	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
5.	การส่งต่อนักเรียน	4.32	0.51	มาก	3
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.35	0.42	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ 1) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนและอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ 2) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) การส่งต่อนักเรียน 4) การคัดกรองนักเรียน และ 5) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ผลการวิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ความคิดสร้างสรรค์ (X_5) เป็นตัวพยากรณ์ สามารถพยากรณ์งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ได้ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 60.20 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ ด้านจินตนาการ (X_4) เข้าไป มีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 67.80 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 7.60 และเมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ ด้านการทำงานเป็นทีม (X_6) เข้าไป มีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 71.20 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 3.40 การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครสมุทรสงคราม ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ X_5 X_4 และ X_6 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ .231 .238 และ .247 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ .294 .312 และ .317 ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้งสองร่วมกันพยากรณ์แปรปรวนของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครสมุทรสงคราม ได้ร้อยละ 71.20 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยใช้คะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 1.331 + .231 X_5 + .238 X_4 + .247 X_6$$

สมการพยากรณ์งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยใช้คะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z' = .294 Z_{X_5} + .312 Z_{X_4} + .317 Z_{X_6}$$

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยการวิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

โมเดล	ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	F	P
1	X_5	.776	.602	453.947	<.01
2	X_5 X_4	.824	.678	315.183	<.01
3	X_5 X_4 X_6	.844	.712	246.131	<.01

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน เพื่อหารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ความคิดสร้างสรรค์ (X_5) เป็นตัวพยากรณ์ สามารถพยากรณ์งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ได้ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ

60.20 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ ด้านจินตนาการ (X_4) เข้าไป มีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 67.80 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 7.60 และเมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ ด้านการทำงานเป็นทีม (X_6) เข้าไป มีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 71.20 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 3.40

4. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง เท่ากับ .817 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = 0.776 - 0.152$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	Y	ระดับความสัมพันธ์
X_1	1.000	-	-	-	-	-	.766**	สูง
X_2	.193**	1.000	-	-	-	-	.152**	ต่ำ
X_3	.181**	.058	1.000	-	-	-	.172**	ต่ำ
X_4	.756**	.178**	.142**	1.000	-	-	.765**	สูง
X_5	.765**	.184**	.165**	.752**	1.000	-	.776**	สูง
X_6	.693**	.159**	.144**	.734**	.781**	1.000	.775**	สูง
X	-	-	-	-	-	-	.817**	สูง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง เท่ากับ .817 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = 0.152 - 0.776$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย เรียงลำดับจากด้านที่มีความสัมพันธ์สูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ (X_5) มีความสัมพันธ์ที่ระดับ .776 ด้านการทำงานเป็นทีม (X_6) มีความสัมพันธ์ที่ระดับ .775 ด้านวิสัยทัศน์ (X_1) มีความสัมพันธ์ที่ระดับ .766 ด้านจินตนาการ (X_4) มีความสัมพันธ์ที่ระดับ .765 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_3) มีความสัมพันธ์ที่ระดับ .172 และ ด้านความยืดหยุ่น (X_2) มีความสัมพันธ์ที่ระดับ .152

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

ตัวแปรพยากรณ์	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา				
	b	SE _b	β	t	p-value
ค่าคงตัว (a)	1.331	.112		11.880	<.001
X_5	.231	.043	.294	5.347	<.001
X_4	.238	.038	.312	6.195	<.001
X_6	.247	.042	.317	5.953	<.001
R = .844, $R^2 = .712$, a = 1.331					

จากตารางที่ 5 พบว่า ในการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครสมุทรสงคราม ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ X_5 X_4 และ X_6 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ .231 .238 และ .247 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ .294 .312 และ .317 ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้งสองร่วมกันพยากรณ์แปรปรวนของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ได้ร้อยละ 71.20 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยใช้คะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 1.331 + .231 X_5 + .238 X_4 + .247 X_6$$

สมการพยากรณ์งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยใช้คะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z' = .294 Z_{X_5} + .312 Z_{X_4} + .317 Z_{X_6}$$

สรุปผลและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ผู้วิจัยได้พบข้อประเด็นที่น่าสนใจและควรนำมาอภิปราย และนำเสนอต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้านและด้านมาก 4 ด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้นำหลักของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มาปรับใช้ในการทำงาน ทั้งด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านความยืดหยุ่น ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านจินตนาการ กล่าวได้ว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร มีบทบาท และความรับผิดชอบโดยตรงต่อการวางแผน การตัดสินใจ การสั่งการดูแล และควบคุมให้บุคลากรขององค์กรปฏิบัติงานต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ Parker และ Begnaud (2004 : 157) ได้กล่าวว่าแนวความคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ที่มองในมุมการสร้าง การนำ การประสานและการจูงใจเพื่อให้ผู้ตามทำตามด้วยความเต็มใจ บางครั้งอาจส่งเสริม สนับสนุนให้มีความกล้าในการแสดงออก กล้าเสี่ยงอย่างมีเหตุผล โดยไม่กลัวความผิดพลาดหรือผลเสียที่จะเกิดขึ้น เพราะปัญหาหนึ่ง ๆ นั้นมิใช่ทางแก้ไขเพียงทางเดียว หากแต่ยังมีหลายวิธีที่จะแก้ไขซึ่งต้องอาศัยการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันค้นหาวิธีที่ดีที่สุด ญัตติภูติดี บุญเก่ง (2565 : 9) ได้กล่าวว่า การที่ผู้นำมีพฤติกรรมในการปฏิบัติงานสามารถสร้างแรงจูงใจโดยใช้กระบวนการที่แสดงออกมาเป็นผู้ที่มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานสามารถจินตนาการคาดการณ์ถึงผลการปฏิบัติงานถึงความสำเร็จข้างหน้าวางแผนการปฏิบัติงานทั้งเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์มองการไกลมองภาพองค์รวมแสดงออกมาให้บุคคลในองค์กรเกิดความเลื่อมใสสามารถปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจเต็มสมรรถนะส่งผลให้เกิดการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย จิราวรรณ อินเกิด (2564 : 77) พบว่า ในภาพรวมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 อยู่ในระดับมากทุกด้านสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัฏฐา พรหมสมปาน (2564 : 2) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ทั้งการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อนักเรียน การคัดกรองนักเรียน และ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพราะถือว่างานดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกลไกที่สำคัญในโรงเรียน เพื่อส่งเสริม พัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา

ของนักเรียนอย่างรอบด้าน โดยเน้นให้การสนับสนุนช่วยเหลืออย่างเหมาะสมเพื่อให้เด็กเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับ แดนไพร์ สีมาคม (2564 : 12) ได้กล่าวว่า กระบวนการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามีวิธีการ เครื่องมือที่ชัดเจน และมาตรฐานคุณภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้ดีขึ้นและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ โยธิกา เลิศรัตยากุล (2563 : 153) พบว่า การส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาพรวม พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จากตัวแปรทั้งหมด 6 ตัวแปร โดยมีตัวแปรที่ทดสอบแล้วส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ตัวแปร ตามลำดับ คือ 1) ด้านความคิดสร้างสรรค์ 2) ด้านจินตนาการ และ 3) ด้านการทำงานเป็นทีม ซึ่งสามารถอธิบาย ได้ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ความคิดสร้างสรรค์ เป็นตัวแปรแรกที่เข้าสู่สมการพยากรณ์ มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 60.20 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงออกของผู้บริหารที่ควรแสวงหามวลความรู้ แนวคิดและประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและหลากหลายมาสร้างสรรค์เป็นผลงานใหม่ ๆ เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม องค์การ หรือสังคมให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับ กษพร จันทรแดง (2565 : 11) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ผู้บริหารต้องรู้จักประยุกต์ดัดแปลงองค์ความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ให้เข้ากับบริบทของตน โดยอาศัยพื้นฐานเดิม ทวนเดิมที่มีมาเป็นปัจจัยในการทำงาน อาศัยองค์ความรู้ของตนเอง ทีมงานทุกคน ทุกภาคส่วน มาสานต่อความสำเร็จในรูปแบบของตนเอง ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งในและนอกเครือข่าย และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องพร้อมรับ และการตอบสนองของอนาคตที่มี การเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้ 2) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านจินตนาการ เป็นตัวแปรที่สองที่เข้าสู่สมการพยากรณ์ มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 67.80 แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้มวลความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ มาสร้างสรรค์เป็นผลงานใหม่ ๆ เพื่อให้การทำงานร่วมกับผู้ร่วมงานได้เกิดความเชื่อมั่นและความศรัทธาในความสามารถของผู้บริหาร มีทักษะและกระบวนการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ พุ่มเที้งาน บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ส่งผลให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ จินตนา ศิวดวงพันธ์ (2565 : 12) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านจินตนาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความสามารถในการคิดสร้างภาพในสมองในสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนอย่างสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในสิ่งที่คิด ไม่เน้นกฎระเบียบ หรือแบบแผนมากเกินไป มีการสร้างความรู้ใหม่นำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานเชิงประจักษ์ 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการทำงานเป็นทีม เป็นตัวแปรที่สามที่เข้าสู่สมการพยากรณ์ มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 71.20 แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาว่าพฤติกรรมของผู้บริหารที่จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนในโรงเรียนและกระตุ้นให้ทุกคนในสถานศึกษาร่วมมือกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งจะนำไปสู่ความภาคภูมิใจร่วมกันเมื่อบรรลุผลสำเร็จด้วยความร่วมมือและการสนับสนุนจากผู้บริหาร สอดคล้องกับ ณณัฐ ช่วยงาน (2565 : 7) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการทำงานเป็นทีม หมายถึง ความเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการบริหารบุคคลในหน่วยงานให้สมาชิกสามารถทำงานเป็นทีมร่วมกัน เสริมขวัญกำลังใจเพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน

4. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ซึ่งเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยเรียงลำดับจากด้านที่ความสัมพันธ์สูงไปหาต่ำ พบว่า ด้านความคิดสร้างสรรค์ที่สูงที่สุด รองลงมา ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านวิสัยทัศน์ ด้านจินตนาการ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และ ด้านความยืดหยุ่น ตามลำดับ ทั้งนี้ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้สำเร็จผลตามเป้าหมาย

เป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารในการจูงใจหรือการประสานให้บุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ภายในองค์กร เพื่อที่จะทำให้บุคลากรสามารถคิดนอกกรอบกล้าตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์ และหาแนวทางใหม่ เพื่อให้การทำงานในองค์กรให้มีความสะดวก และยืดหยุ่นเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนเป็นผู้ขับเคลื่อนบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ เฉลิมพร แดงโสภา (2566 : 19) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้นำที่มีความรู้ ทัศนคติ จินตนาการ มีบุคลิกภาพ มีพฤติกรรมทางสังคม การทำงานเป็นทีม มีความยืดหยุ่นในการตัดสินใจ ความสามารถพิเศษในการจูงใจและนำบุคคลอื่น ด้วยวิธีการหรือแนวทางใหม่ที่ทำนายและสร้างสรรค์ มีความมุ่งมั่น และอุทิศตนเพื่องานและองค์กรและนำพาให้สมาชิกร่วมกันพัฒนาองค์กรให้เปลี่ยนไปจากสภาพเดิมที่เป็นอยู่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จากการวิเคราะห์อำนาจการพยากรณ์ของตัวแปร พบว่า ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านจินตนาการและด้านการทำงานเป็นทีม เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านจินตนาการและด้านการทำงานเป็นทีม ในการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างสรรค์งาน เพื่อให้การทำงานร่วมกับผู้ร่วมงานได้เกิดความเชื่อมั่นและความศรัทธาในความสามารถของผู้บริหาร มีทักษะและกระบวนการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ ทุ่มเทให้งานบรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ส่งผลให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุด
2. จากการวิจัยพบว่า งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา ทำความรู้จักและเข้าใจนักเรียนอย่างละเอียดเกี่ยวกับจุดอ่อน จุดแข็ง ความเสี่ยง หรือปัญหาของนักเรียนแต่ละคน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทำการคัดกรอง เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน
3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านจินตนาการ และด้านการทำงานเป็นทีม ส่งผลต่องานดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาในหลากหลายมิติ คิดค้นแนวทาง มุมมองใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้นักเรียน มองเห็นภาพอนาคตที่ดีขึ้นสำหรับนักเรียน ครูและสถานศึกษา และเน้นการทำงานเป็นทีมเพื่อสร้างความไว้วางใจและบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกันระหว่างครู เจ้าหน้าที่ และผู้ปกครอง เพื่อให้งานดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป
4. จากการวิจัย พบว่า งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ในภาพรวม (Y) กับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความคิดสร้างสรรค์ (X_5) มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงสุด ดังนั้นหากผู้บริหารสถานศึกษาต้องการบริหารงานงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของนักเรียนในแต่ละโรงเรียนโดยอาศัยความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจาก ความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้ผู้บริหารและครูสามารถคิดค้นแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหา นักเรียน โดยการออกแบบกิจกรรมหรือโครงการที่ช่วยสร้างแรงบันดาลใจและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนที่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานในด้านอื่น ๆ ในสถานศึกษา
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาจะได้ทราบถึงปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งจะได้อธิบายพบที่เจาะลึกในแต่ละองค์ประกอบมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2556). *การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 14). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กชพร จันทร์แดง. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2563). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ Creative Leadership*. ชัคเชสมิเดีย.
- จิรุตญา พรหมสมปาน. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- จิราวรรณ อินเกิด. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จิตติภูมิ เทพคำ. (2564). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- จินตนา ทิดวงพันธ์. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เฉลิมพร แดงโสภา. (2566). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่องค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐ ช่วยงาน. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ณัฐกิตติ์ บุญเก่ง. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในสังกัด* สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- แดนไพร สีมาคม. (2564). *กลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา* สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- โยธิกา เลิศรัตยากุล. (2563). *ระบบการส่งเสริมดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรม* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม. (2567). *ข้อมูลทั่วไปสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม*. http://www.sesaskss.go.th/data_14411.
- สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 -2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 -2570)*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- DuBrin, A. J. (2007). *The Principles of Leadership* (6th ed.). Houghton Mifflin.
- Parker, J. P. and Begnaud, L. D. (2004). *Developing Creative Leadership*. Teacher Ideas.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

การหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และบอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะ
การรู้เรื่องภูมิศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

Finding the quality of Problem-Based Learning plans with Board games
to develop geography skills of high school students

ภัชจิรา ครูเจริญ^{1*} และ กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์²
Patjira Krujaroen^{1*} and Kannika Bhiromrat²

Received: March 5, 2025; Revised: March 21, 2026; Accepted: March 30, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และ 2) เพื่อหาคุณภาพของบอร์ดเกมทักษะการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา จำนวน 3 คน ซึ่งมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา โดยดำเนินการสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและบอร์ดเกม จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และ 2) แบบประเมินหาคุณภาพของบอร์ดเกม ซึ่งเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.22) และ 2) บอร์ดเกมทักษะการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.60)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน, บอร์ดเกม, ทักษะการรู้เรื่องภูมิศาสตร์

ABSTRACT

This research aimed to 1) examine the quality of problem-based learning (PBL) lesson plans and 2) evaluate the quality of board games designed to develop geographic literacy skills. The target group consisted of three experts in social studies instruction and instructional media development, all of whom had experience in teaching and developing educational innovations. The study involved the design and development of PBL lesson plans and board games, which were subsequently evaluated by the experts and revised based on their feedback. The research instruments included 1) an evaluation form for assessing the quality of PBL lesson plans and 2) an evaluation form for assessing the quality of board games, both constructed as five-point rating scales. The data were analyzed using mean and standard deviation. The findings revealed that the PBL lesson plans were rated at the highest level of appropriateness ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.22) and the board games for geographic literacy skills were also rated at the highest level of appropriateness ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.60)

Keywords: Problem-Based Learning, Board game, Geographic literacy skills

¹นักศึกษา, สาขาหลักสูตรและการสอน, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

E-mail: s66561806002@ssru.ac.th (*Corresponding author)

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาหลักสูตรและการสอน, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, E-mail: Kannika.bh@ssru.ac.th

¹Student, Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University,

E-mail: s66561806002@ssru.ac.th (*Corresponding author)

²Assistant Professor, Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University,

E-mail: Kannika.bh@ssru.ac.th

บทนำ

ภูมิศาสตร์เป็นศาสตร์ที่สามารถบูรณาการเข้ากับศาสตร์แขนงอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบัน ประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกกำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบต่อทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้กระแสโลกาภิวัตน์ที่เกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ยังคงพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืนมีความสำคัญยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้สาระสำคัญของภูมิศาสตร์ในปัจจุบันยังไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันและไม่คาดคิดได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะ กระบวนการคิด และความสามารถทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 2) ทั้งนี้ทักษะด้านการรู้เรื่องภูมิศาสตร์มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในการแสวงหาความรู้และการตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับทำเลที่ตั้ง หรือความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ บนพื้นผิวโลกที่ส่งผลต่อกัน ทักษะด้านภูมิศาสตร์ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงตนในฐานะพลเมืองโลกที่ดี อีกทั้งยังเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยช่วยให้สามารถวิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถวางแผนและตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผล และการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถบริหารจัดการกับวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของชุมชน อันเป็นรากฐานของการสร้างพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (กนก จันทรา, 2561 : 1) และกระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาภูมิศาสตร์ จึงได้กำหนดแนวทางกรอบยุทธศาสตร์สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศที่เน้น “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” และเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นต่อไป ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน จะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 โดยผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจในลักษณะทางกายภาพของโลก และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อกัน นอกจากนี้ผู้เรียนต้องสามารถใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นคว้า วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ ปัญหาทางกายภาพ และภัยพิบัติต่าง ๆ ที่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือการเปลี่ยนแปลงของโลก และการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 2-7)

ในการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการศึกษาเกี่ยวกับเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ อิทธิพลของภูมิอากาศ ลักษณะทางกายภาพของโลก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้หากผู้เรียนมีทักษะด้านภูมิศาสตร์ที่ดี จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลกและความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ทักษะดังกล่าวยังช่วยเสริมสร้างความสามารถทางภูมิศาสตร์ พัฒนากระบวนการคิดเชิงภูมิศาสตร์ และเพิ่มพูนทักษะที่เกี่ยวข้อง ซึ่งล้วนมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังให้ผู้เรียนเติบโตเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ทักษะการรู้เรื่องภูมิศาสตร์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ (Edelson, 2011 : 1) และ ราชบัณฑิตยสภา (2561) และ Utaya (2019: 2) ยังกล่าวว่า ทักษะการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา หรือแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่จากปัญหาหรือประเด็นที่กำลังศึกษาอยู่ โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง กระบวนการนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการเรียนรู้ (วิเชษฐ์ แสงดวงดี, 2557 : 48) ซึ่งสอดคล้องกับ Anggraeni (2023 : 3) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้กับสถานการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 และบอร์ดเกมยังช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดสร้างสรรค์ การ

วิเคราะห์ การวางแผน การแก้ปัญหา และการคิดอย่างเป็นระบบ ตลอดจนพัฒนาทักษะการสื่อสาร เนื่องจากบอร์ดเกมเปิดโอกาสให้ผู้เล่นได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รัชนิวรรณ ตั้งภักดี, 2565 : 119) ดังนั้นการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบอร์ดเกม จึงเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาได้อย่างดี

ทั้งนี้ก่อนจะนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และบอร์ดเกมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ จะมีการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และบอร์ดเกมเพื่อหาความเหมาะสม โดยการตรวจสอบเครื่องมือและนวัตกรรมในการหาความเหมาะสมแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งผู้วิจัยต้องรายงานผลในการตอบแต่ละข้อหรือแต่ละด้านว่ามีความเห็นอยู่ระดับใด แล้วนำมาแปลความหมายค่าเฉลี่ยอีกที (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 121) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นกขร พันธิ์ และ อีรารัตน์ ทิพย์จรัสเมธา (2563 : 68) ได้มีการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวกกร เจียวแห้ง และ อีรารัตน์ ทิพย์จรัสเมธา (2565 : 89) ได้มีการประเมินเกมการศึกษา เรื่อง “พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง” โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการหาคุณภาพของบอร์ดเกมว่าจะสามารถพัฒนาทักษะการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีความเหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและบอร์ดเกม มีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์เป็นตัวกระตุ้นผู้เรียน และส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำความรู้ไปใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อประเมินคุณภาพของบอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสร้างสื่อและนวัตกรรม ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 และผู้ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบประเมินหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และแบบประเมินหาคุณภาพของบอร์ดเกม โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการรู้เรื่องภูมิศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2.1.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจำนวน 4 แผน โดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องวิเคราะห์ และสรุปข้อมูล ตาม

กระบวนการทางภูมิศาสตร์ และนำภูมิสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของพื้นที่ในประเทศ และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องโครงสร้างประชากร การกระจาย และความหนาแน่นของประชากร

2.1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ประเมินความเหมาะสม

โดยมีเกณฑ์การประเมินหาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 121)

5	คะแนน	หมายถึง	มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด
4	คะแนน	หมายถึง	มีความเหมาะสมระดับมาก
3	คะแนน	หมายถึง	มีความเหมาะสมระดับปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึง	มีความเหมาะสมระดับน้อย
1	คะแนน	หมายถึง	มีความเหมาะสมระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับน้อยที่สุด

2.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.1.5 จัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อนำไปจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.2 บอร์ดเกม มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการสร้างแบบบอร์ดเกม จนได้องค์ประกอบในการสร้างแบบประเมินบอร์ดเกม ดังนี้ 1. บอร์ดเกมที่ 1 เรื่องเครื่องมือและข้อมูลทางภูมิศาสตร์ บอร์ดเกมที่ 2 เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของโลก และบอร์ดเกมที่ 3 เรื่องโครงสร้างประชากร การกระจาย และความหนาแน่นของประชากร

2.2.2 สร้างแบบประเมินบอร์ดเกม จำนวน 3 บอร์ดเกม บอร์ดเกมที่ 1 เรื่องเครื่องมือและข้อมูลทางภูมิศาสตร์ บอร์ดเกมที่ 2 เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของโลก และบอร์ดเกมที่ 3 เรื่องโครงสร้างประชากร การกระจาย และความหนาแน่นของประชากร

2.2.3 นำแบบประเมินบอร์ดเกมไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบแล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

โดยมีเกณฑ์การประเมินหาความเหมาะสมของบอร์ดเกมเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 121)

5	คะแนน	หมายถึง	มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด
4	คะแนน	หมายถึง	มีความเหมาะสมระดับมาก
3	คะแนน	หมายถึง	มีความเหมาะสมระดับปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึง	มีความเหมาะสมระดับน้อย
1	คะแนน	หมายถึง	มีความเหมาะสมระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การประเมินหาความเหมาะสมของบอร์ดเกม

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	บอร์ดเกมมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	บอร์ดเกมมีความเหมาะสมระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	บอร์ดเกมมีความเหมาะสมระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	บอร์ดเกมมีความเหมาะสมระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	บอร์ดเกมมีความเหมาะสมระดับน้อยที่สุด

2.2.4 นำบอร์ดเกมมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.2.5 สร้างบอร์ดเกมเพื่อนำไปจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย และส่งหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อประเมินคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.2 ผู้วิจัยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 4 แผน และบอร์ดเกม จำนวน 3 เรื่อง จากนั้นนำเครื่องมือดังกล่าวส่งให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสม

3.3 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และวิธีการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้และบอร์ดเกมให้ผู้เชี่ยวชาญทราบก่อนการประเมิน

3.4 ผู้วิจัยรวบรวมแบบประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และใช้สถิติในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิจัย

การประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการประเมินคุณภาพของบอร์ดเกม เพื่อพัฒนาทักษะการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีผลการประเมินค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพ ของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 4 แผนการเรียนรู้

รายการประเมิน	แผนที่ 1		แผนที่ 2		แผนที่ 3		แผนที่ 4	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. เนื้อหามีความสอดคล้องกับสาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด	4.67	0.58	4.67	0.58	4.67	0.58	4.67	0.58
2. เนื้อหามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.67	0.58	5.00	0.00	4.33	0.58	5.00	0.00
3. สถานการณ์ปัญหาที่ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและสถานการณ์ปัจจุบัน (ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา)	4.67	0.58	4.67	0.58	5.00	0.00	5.00	0.00
4. สถานการณ์ปัญหามีความเชื่อมโยงกับเนื้อหาของผู้เรียน (ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา)	5.00	0.00	5.00	0.00	4.67	0.58	5.00	0.00
5. สถานการณ์ปัญหาที่กำหนดขึ้นช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ (ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา)	4.67	0.58	4.67	0.58	5.00	0.00	4.67	0.58
6. คำถามที่ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้มีความชัดเจน และสามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ (ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา)	4.67	0.58	5.00	0.00	4.67	0.58	5.00	0.00
7. ลักษณะของคำถามเชื่อมโยงกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของบทเรียน (ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา)	4.67	0.58	4.67	0.58	4.67	0.58	4.67	0.58

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการประเมิน	แผนที่ 1		แผนที่ 2		แผนที่ 3		แผนที่ 4	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
8. ประเด็นการค้นคว้ามีความสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ (ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า)	4.67	0.58	4.33	0.58	4.33	0.58	4.67	0.58
9. แผนการจัดการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนอภิปรายในกลุ่มเพื่อวิเคราะห์และสรุปปัญหาจากมุมมองที่หลากหลาย (ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ และขั้นที่ 5 สรุปและประเมินคำตอบ)	5.00	0.00	4.33	0.58	5.00	0.00	4.67	0.58
10. แผนการจัดการเรียนรู้มีวิธีการวัดและประเมินผลที่ชัดเจนตามกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	4.67	0.58	5.00	0.00	4.67	0.58	4.67	0.58
11. สื่อการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน	4.67	0.58	4.33	0.58	4.67	0.58	4.67	0.58
12. สื่อการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับผู้เรียน	5.00	0	5	0	4.67	0.58	4.67	0.58
เฉลี่ยรวม	4.75	0.26	4.72	0.30	4.69	0	4.81	0.22
รวม	$\bar{X} = 4.74$				S.D. = 0.22			

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 4 แผน โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.22)

ตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพของบอร์ดเกม จำนวน 3 เรื่อง

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.
บอร์ดเกมที่ 1 เรื่องเครื่องมือและข้อมูลทางภูมิศาสตร์		
1. บอร์ดเกมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด	4.67	0.58
2. กฎ กติกา ของเกมมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.33	0.58
3. คำถามในบอร์ดเกมมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์	4.33	0.58
4. สถานการณ์ในเกมมีความยาก - ง่าย เหมาะสมกับผู้เรียน	4	1
5. เนื้อหาของคำถาม สัญลักษณ์ หรือเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในเกมมีความถูกต้อง และชัดเจน	4.33	1.15
เฉลี่ยรวม	4.33	0.72
บอร์ดเกมที่ 2 เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของโลก		
1. บอร์ดเกมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด	4.67	0.58
2. กฎ กติกา ของเกมมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	4	1
3. คำถามในเกมมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของโลก	4.67	0.58
4. เนื้อหาในเกมช่วยให้ผู้เล่นเข้าใจสาเหตุและผลกระทบการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ	5	0
5. สื่อ หรืออุปกรณ์ในเกม เช่น กระดาน แผนภาพ ข้อคำถาม มีความชัดเจนและเหมาะสม	4.67	0.58
เฉลี่ยรวม	4.60	0.63
บอร์ดเกมที่ 3 เรื่องโครงสร้างประชากร การกระจาย และความหนาแน่นของประชากร		
1. บอร์ดเกมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด	.67	0.58
2. กฎ กติกา ของเกมมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	5	0

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.
3. บอร์ดเกมช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องความหนาแน่นของประชากรและปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้	.67	0.58
4. เนื้อหาในบอร์ดเกมมีความถูกต้องและสอดคล้องกับข้อมูลประชากรศาสตร์	4.67	0.58
เฉลี่ยรวม	.75	0.45
รวม	4.56	0.60

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของบอร์ดเกมทั้ง 3 เรื่อง ได้แก่ บอร์ดเกมที่ 1 เรื่องเครื่องมือและข้อมูลทางภูมิศาสตร์ บอร์ดเกมที่ 2 เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของโลก และบอร์ดเกมที่ 3 เรื่องโครงสร้างประชากร การกระจาย และความหนาแน่นของประชากร โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.60) และเมื่อพิจารณาเป็นรายบอร์ดเกม พบว่า บอร์ดเกมเรื่องโครงสร้างประชากร การกระจาย และความหนาแน่นของประชากร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.45)

สรุปผลและอภิปรายผล

จากการศึกษาการประเมินหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การประเมินหาคุณภาพของแบบประเมินทักษะการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ และการหาคุณภาพของบอร์ดเกม

1. การประเมินหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลปรากฏว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสอดคล้องกับสาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ของสาระภูมิศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.22) ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งบอร์ดเกมยังช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน และกระตุ้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของจอห์น ดิวอี้ ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติหรือทดลองด้วยตนเอง จากแนวคิดนี้จึงนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของมัญชุ เลาณอก (2565 : 49) ได้ทำการศึกษาถึงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มีการประเมินหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับปิยะบุตร ถิ่นถา (2564 : 116) ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์และเศรษฐศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานแบบร่วมมือร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ พบว่า มีการประเมินหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การประเมินหาคุณภาพของบอร์ดเกม ผลปรากฏว่า บอร์ดเกมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด มีกฎ กติกา ที่เข้าใจง่าย สื่อ และอุปกรณ์ในเกมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.60) ทั้งนี้เนื่องมาจากบอร์ดเกมที่พัฒนาขึ้นมีการออกแบบโดยคำนึงถึงองค์ประกอบของสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งด้านเนื้อหา รูปแบบ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายบอร์ดเกม พบว่า บอร์ดเกมเรื่องโครงสร้างประชากร การกระจาย และความหนาแน่นของประชากร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.45) ซึ่งอาจเนื่องมาจากเนื้อหา มีความชัดเจน และสามารถเชื่อมโยงกับสถานการณ์ใกล้ตัวของผู้เรียนได้ง่าย ขณะที่บอร์ดเกมเรื่องเครื่องมือและข้อมูลทางภูมิศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเล็กน้อย ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.72) อาจเนื่องมาจากเนื้อหา มีความซับซ้อน และต้องอาศัยการตีความข้อมูลมากขึ้น อย่างไรก็ตามบอร์ดเกมทั้ง 3 เรื่อง ยังคงมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่านวัตกรรมบอร์ดเกมที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลวิจัยของธนวุฒิ ปัญญาพูนผล (2564 : 64) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้บอร์ดเกม SOC civilization เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองและความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มีการประเมินหาคุณภาพของบอร์ดเกมแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับอดิเรก กาวีเป้ง และ ชรินทร์

มั่งคั่ง (2566 : 52) ได้ทำการศึกษาเรื่องนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative learning) เทคนิคกลุ่มแข่งขัน (TGT: Team games tournament) ร่วมกับสื่อบอร์ดเกมการศึกษาการดพลังสิทธิเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนสันทรายวิทยาคม มีการประเมินหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.22) ครูผู้สอนสามารถนำนวัตกรรมดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยควรปรับให้เหมาะสมกับบริบทของเนื้อหารายวิชาและระดับชั้นของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าบอร์ดเกมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.60) แสดงให้เห็นว่านวัตกรรมบอร์ดเกมสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนควรนำบอร์ดเกมไปประยุกต์ใช้ในหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและพัฒนาทักษะการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาค้นคว้าผลของการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบอร์ดเกมที่มีต่อทักษะการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ของผู้เรียนในมิติอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา หรือการตัดสินใจ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประสิทธิผลของนวัตกรรมดังกล่าว

2. ควรมีการเปรียบเทียบประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบอร์ดเกมกับรูปแบบการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) หรือการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อยืนยันประสิทธิภาพของนวัตกรรม

เอกสารอ้างอิง

- กนก จันทรา. (2556). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/35492/?utm_source=chatgpt.com
- กนก จันทรา. (2561). การรู้เรื่องภูมิศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์.
- ธนวุฒิ ปัญญาพูนผล. (2564). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้บอร์ดเกม SOC civilization เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองและความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. <http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1897/1/gs611130036.pdf>.
- นภชอร์ พันลึก และ อธิรัตน์ ทิพย์จิสมะธา. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL). วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา, 4(1), 64-72.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะบุตร ถิ่นถา. (2564). การจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์และเศรษฐศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานแบบร่วมมือร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 10(2), 116-125.

- มัญชุ เลานอก. (2565). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. <http://202.28.34.124/dspace/bitstream/123456789/1633/1/62010585002.pdf>.
- รัชนิวรรณ ตั้งภักดี. (2565). การพัฒนารูปแบบการสร้างบอร์ดเกมเพื่อการศึกษาในประเทศไทย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ*, 15(2), 117-131.
- ราชบัณฑิตยสภา. (2561). *พจนานุกรมศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดความรู้ (literacy)*. อรุณการพิมพ์.
- วิเชษฐ์ แสงดวงดี. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพวารสารศาสตร์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิวกร เจียวแห้ง และ อีรรัตน์ ทิพย์จรัสเมธา. (2565). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่องพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่างของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบค้นพบร่วมกับเกมการศึกษา. *วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา*, 6(2), 84-95.
- อดิเรก กาวีเป้ง และ ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2566). นวัตกรรมจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative learning) เทคนิคกลุ่มแข่งขัน (TGT: Team games tournament) ร่วมกับสื่อบอร์ดเกมการศึกษาการดพลึงสิทธิ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีในวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนสันทรายวิทยาคม. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 2(1), 46-58.
- Anggraeni, D., Prahani, B., Suprpto, N., & Shofiyah, N. (2024). Systematic review of problem-based learning research in fostering critical thinking skills. *Thinking Skills and Creativity*, 51, 101334. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2023.101334>.
- Edelson, D. C. (2011). *Geo-literacy: Preparation for far-reaching decisions*. National Geographic. <https://education.nationalgeographic.org/resource/geo-literacy-preparation-far-reaching-decisions/>.
- Utaya, S., Kamil, P., Sumarmi, & Utomo, D. (2019). Improving disaster knowledge within high school students through geographic literacy. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 34, 101411. <https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2019.101411>.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
รายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่องตัวแปรสุ่ม
ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
STAD Cooperative Learning Management Results to Improve Achievement,
Probability and Statistics on Random Variables of First-year Students,
Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University

ธนวัฒน์ ศรีศิริวัฒน์¹ สมเกียรติ กอบัวแก้ว² และ ปุณยพล จันทร์ผอย^{3*}
Tanawat Srisiriwat¹ Somkiat Korbuakaew² and Poonyapon Chanfoy^{3*}

Received: March 17, 2025; Revised: April 24, 2026; Accepted: May 5, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 หมู่เรียน 02 จำนวน 33 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74 และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ แบบ t - test for independent ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD หลังเรียนสูงกว่านักศึกษาที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.30)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความพึงพอใจ

ABSTRACT

The objectives of this research were to compare the academic achievement of students studying Probability and Statistics on random variables After using STAD cooperative learning activities with regular teaching and learning management and measure the students' satisfaction with STAD collaborative learning management. The sample population consisted of 1st year student majoring in Mathematics, Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University Semester 1 Academic Year 2024. The samples were obtained by cluster random sampling from 33 students of Group 02. The research instruments included 1) a mathematics achievement test on Random Variables with a reliability of 0.74, 2) a student satisfaction questionnaire with a reliability of 0.88. Data were analyzed using percentage, arithmetic mean, standard deviation, and t - test for independent. The results were as follows: 1) The mathematics learning achievement in Probability and Statistics on random variables of first-year students who received STAD cooperative learning was significantly higher than that of students who received conventional instruction at the .05 level of significance. 2) The students reported the highest level of satisfaction with STAD cooperative learning ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.30)

Keywords: STAD Cooperative Learning, Achievement, Satisfaction

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาคณิตศาสตร์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, Email: tanawat.sr@ssru.ac.th

²รองช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, Email: somkiat.ko@ssru.ac.th

^{3*}ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาคณิตศาสตร์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, Email: poonyapon.ch@ssru.ac.th

(*Corresponding author)

¹Assistant Professor Dr., Mathematics Program, Faculty of Education, Suan Suanandha Rajabhat University,
Email: tanawat.sr@ssru.ac.th

²Associate Professor Dr., Faculty of Engineering and Industrial Technology, Suan Suanandha Rajabhat University,
Email: somkiat.ko@ssru.ac.th

^{3*}Assistant Professor, Mathematics Program, Faculty of Education, Suan Suanandha Rajabhat University
Email: poonyapon.ch@ssru.ac.th (*Corresponding author)

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบที่มีแบบแผนจนสามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถูกต้องละเอียดรอบคอบส่งผลทำให้การตัดสินใจ(decision) หรือคาดการณ์ ในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สถิติ และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับเศรษฐกิจนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ทั้งนี้การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวยังต้องสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา ซึ่งกำหนดมาตรฐานไว้ 3 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน (จรรยาบรรณของวิชาชีพ) โดยเฉพาะมาตรฐานการปฏิบัติงานในมาตรฐานที่ 3 ที่มุ่งเน้นให้ครูพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ ผ่านการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม และส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้สูงสุดตามความถนัดและความสนใจ อันจะนำไปสู่การพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2562)

ความน่าจะเป็นและสถิติเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ การตีความข้อมูล และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลภายใต้ความไม่แน่นอน นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการวิจัย การแก้ปัญหา และการประกอบวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ใหม่และรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2563; ชูศรี วงศ์รัตน์, 2561) ดังนั้นรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติจึงเป็นสาระสำคัญในวิชาคณิตศาสตร์ที่มีบทบาทต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างถูกต้องและทันสมัย ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และตีความข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการด้านสถิติ จำเป็นต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อเตรียมนักศึกษาให้สามารถดำรงชีวิตและแข่งขันในสังคมโลกที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลและเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการผู้วิจัยเป็นอาจารย์ที่รับผิดชอบสอนในรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ จัดการเรียนรู้แบบปกติ พบปัญหาในการจัดการเรียนรู้หลายประการ กล่าวคือ เนื้อหามีความเป็นนามธรรมและซับซ้อน ทำให้นักศึกษาจำนวนมากไม่สามารถเชื่อมโยงแนวคิดได้อย่างชัดเจน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังคงเน้นการบรรยาย ส่งผลให้นักศึกษาขาดการมีส่วนร่วมและทักษะการคิดวิเคราะห์ นอกจากนี้ การวัดและประเมินผลยังมุ่งเน้นการคำนวณมากกว่าการตีความเชิงสถิติ และการสะท้อนผลการเรียนรู้ยังไม่เป็นระบบ จึงไม่สามารถนำข้อมูลไปพัฒนานักศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาให้สูงขึ้น

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD (Student Teams-Achievement Division) เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดให้ผู้เรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน ซึ่งใช้กระบวนการกลุ่มในการแสวงหาความรู้ แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจและแก้ปัญหาาร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน (Slavin, 1995) มาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละประมาณ 4 คน มีระดับสติปัญญาและความสามารถแตกต่างกัน เป็นผู้เรียนที่เรียนเก่ง 1 คน ระดับปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนดบทเรียนและงานของกลุ่ม โดยผู้สอนนั้นจะสอนเนื้อหาบทเรียนให้กับผู้เรียนทั้งชั้น แล้วให้แต่ละกลุ่มทำกิจกรรมตามที่ผู้สอนกำหนด ผู้เรียนในกลุ่มจะช่วยเหลือกัน คนที่เรียนเก่งช่วยเหลือเพื่อนๆ เวลาสอบทุกคนต่างทำข้อสอบของตนจากนั้นผู้สอนจะนำคะแนนของสมาชิกทุกคนภายในกลุ่มมาคิดเป็นคะแนนของกลุ่ม และอาจจัดลำดับคะแนนของทุกกลุ่มประกาศให้ผู้เรียนทุกคนทราบ (ยุรพงษ์ ฉัตรสุกสิริ, 2553) ซึ่งการแบ่งผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ สมาชิกภายในกลุ่มต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการสอบต่างคนต่างสอบ แล้วนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบของสมาชิกแต่ละคนมาบวกเป็นคะแนนรวมของกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนจะต้องช่วยกันวางแผนเป้าหมายเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จากการศึกษาวิจัยของบรรทม สุระพร (2558) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสถิติเบื้องต้นและความพึงพอใจของผู้เรียนเมื่อใช้การจัดกลุ่มเรียนรู้เป็นทีมเทคนิค

STAD พบว่าคะแนนความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนวิชาสถิติเบื้องต้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักศึกษาในกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดกลุ่มเรียนเป็นทีมแบบ STAD ซึ่งจากการศึกษาจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD นั้นเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มซึ่งทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มและการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยแต่ละกลุ่มนั้นจะจัดให้ผู้เรียนแบบละความสามารถกัน จึงทำให้ผู้เรียนที่อยู่ในระดับปานกลางและอ่อน เมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาหรือไม่กล้าถามผู้สอนโดยตรงจะสามารถไปปรึกษาหาหรือเพื่อนในกลุ่มตัวเองได้ และการทำงานเป็นกลุ่มนั้นเป็นการให้ผู้เรียนได้วางแผนเป้าหมายร่วมกันเพื่อให้กลุ่มของตนเองนั้นสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งจะเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนทุกคนนั้นมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายมากขึ้น ในทำนองเดียวกับ โคจิวัจน์ เสริฐศรี และคณะ (2561) ได้ศึกษากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกทักษะความรู้พื้นฐานคณิตศาสตร์ พบว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ความรู้พื้นฐานคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสาธิตี วาริศรี (2564) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาแคลคูลัสของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากงานวิจัยข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยจากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่ยังไม่มีการเปรียบเทียบกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบปกติ แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) หรือ แบบสืบเสาะ (Inquiry-Based Learning) เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของแต่ละรูปแบบในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาผลการจัดการเรียนรู้รายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่องตัวแปรสุ่ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น และเปรียบเทียบประสิทธิภาพกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ทั้งนี้ ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่องตัวแปรสุ่ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
2. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่องตัวแปรสุ่ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมทั้งหมด 61 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 หมู่เรียน 02 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 33 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 2 แผน ใช้เวลา 8 ชั่วโมง ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาหลักสูตร และคำอธิบายรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD

2.1.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD จำนวน 2 แผน 8 ชั่วโมง ซึ่งในแต่ละแผนใช้ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ที่ผู้วิจัยเป็นผู้สังเคราะห์ขึ้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเสนอบทเรียนต่อชั้นเรียน (Class Presentation) : อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาทบทวนเนื้อหาที่เคยเรียนผ่านมาแล้ว และเชื่อมโยงสู่เนื้อหาใหม่ จากนั้นอาจารย์ผู้สอนนำเสนอและอธิบายเนื้อหาใหม่เพิ่มเติม

ขั้นที่ 2 การทำงานเป็นกลุ่ม (Teams) : แบ่งกลุ่มนักศึกษาแบบละความสามารถ เก่ง ปานกลาง อ่อน และศึกษาหาความรู้ร่วมกันผ่านใบกิจกรรมจนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งกลุ่ม

ขั้นที่ 3 การทดสอบย่อย (Quizzes) : นักศึกษาทำแบบทดสอบย่อยแบบรายบุคคล

ขั้นที่ 4 คะแนนพัฒนาการรายบุคคลและกลุ่ม (Individual Improvement Score) : อาจารย์ผู้สอนตรวจแบบทดสอบย่อยในขั้นที่ 3 แล้วรวบรวมคะแนนของนักศึกษาเป็นรายบุคคลและทำเป็นคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

ขั้นที่ 5 การรับรองผลงานและตระหนักถึงผลงานของกลุ่ม (Team Recognition) : อาจารย์ประกาศคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งให้คำชมเชย ให้รางวัล และสะท้อนผล โดยชี้แจงข้อผิดพลาด และสิ่งที่ควรพัฒนา

2.1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้ผลการประเมินระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.11 หมายความว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ตัวแปรสุ่ม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาคำอธิบายรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์(4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2566

2.2.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จำนวน 30 ข้อ แสดงว่าสามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

2.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม ที่ผ่านการคัดเลือกแล้วมาจัดพิมพ์ เพื่อนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.2.5 นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม มาวิเคราะห์เพื่อหาความยากง่าย (p) ซึ่งพบว่า มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.31- 0.80 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.38 - 0.88 และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบมีค่าเท่ากับ 0.74 จากนั้นคัดเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านเกณฑ์ นำมาทำ

แบบทดสอบฉบับจริง ซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบจำนวน 20 ข้อ และนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD สำหรับนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 โดยมี การประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.3.1 ศึกษาขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้รายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD เพื่อนำมากำหนดข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจ

2.3.2 สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมกับประเด็นที่ต้องการทราบ ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยเป็นแบบประเมินความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2.3.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ แสดงว่าสามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

2.3.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจที่ผ่านการคัดเลือกแล้วมาจัดพิมพ์ เพื่อนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มาแล้ว จำนวน 30 คน

2.3.5 นำผลการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของคอนบราค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าเท่ากับ 0.88 จากนั้นจัดทำแบบสอบถามและนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD รายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม กับกลุ่มตัวอย่าง รวมระยะเวลาจำนวน 9 ชั่วโมง ประกอบด้วยการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 ชั่วโมง และการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้จำนวน 1 ชั่วโมง

3.2 เมื่อสิ้นสุดการสอนแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD

3.3 ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD ของกลุ่มตัวอย่างไปวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม หลังเรียนโดยการทดสอบค่าที่แบบ t - test for independent

4.2 ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม ของนักศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม ของนักศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ นำเสนอตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม ของนักศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD	33	14.61	4.21	2.48*	.01
การจัดการเรียนรู้แบบปกติ	28	12.11	3.54		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ในรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม โดยใช้การจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD

การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม โดยใช้การจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD นำเสนอตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม โดยใช้การจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.66	0.34	มากที่สุด	3
2. ด้านผู้สอน	4.75	0.40	มากที่สุด	2
3. ด้านสื่อการเรียนรู้	4.40	0.60	มาก	4
4. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.83	0.33	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ยทั้ง 4 ด้าน	4.65	0.30	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม โดยใช้การจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักศึกษาให้คะแนนความพึงพอใจในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.33) ด้านผู้สอนเป็นลำดับที่ 2 ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.40) ด้านการจัดการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 3 ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.34) และด้านสื่อการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 4 ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.60)

สรุปผลและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD หลังเรียนสูงกว่านักศึกษาที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความพึงพอใจของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.30)

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงสุด 14.60 และ 12.10 คะแนนตามลำดับ อาจเนื่องจากวิธีการสอนแบบร่วมมือ STAD เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมกลุ่มและปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรม ใบงานและสื่อต่างๆ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มความสามารถ คือ สมาชิกในกลุ่มจะประกอบไปด้วยนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูง ปานกลาง และอ่อน โดยสมาชิกแต่ละคนจะต้องพัฒนาความรู้ของตนเองในเรื่องที่ผู้วิจัยกำหนดเพื่อบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ทำให้เกิดการช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันเพื่อให้สมาชิกทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้วิจัยสอนเนื่องจากความสำเร็จรายบุคคลเป็นความสำเร็จของกลุ่มด้วย จากนั้นใช้การทดสอบความรู้เป็นรายบุคคล เปรียบเทียบคะแนนเพื่อดูพัฒนาการของสมาชิกแต่ละคน และรวมคะแนนเป็นกลุ่มกลุ่มที่ได้คะแนนมากที่สุดจะได้รับการชมเชยหรือรางวัล ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และได้ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม จึงส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า สอดคล้องกับวีริชญ์ บุญส่ง(2564) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา สถ. 2211402 การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทำนองเดียวกับจิราภรณ์ เดชโฮม, สมใจ ภูครองทุ่ง, และประภาพร หนองหารพิทักษ์ (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สูงกว่าก่อนใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย ไชยวัฒน์ เสรีฐิติ และคณะ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD ร่วมกับแบบฝึกทักษะความรู้พื้นฐานคณิตศาสตร์ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับเดียวกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบระบบแรงจูงใจโดยกำหนดรางวัลและการยกย่องอย่างชัดเจน ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศหลายฉบับ เช่น Yenni, Sutarjo, & Otto (2022) พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ Ismunandar et al., (2023) ยังชี้ให้เห็นว่า STAD สามารถเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ Sa'adiah et al., (2021) พบว่ารูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าวมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถด้านตัวเลขในวิชาคณิตศาสตร์ ในทำนองเดียวกัน Ziziumiza, Bungsu, & Shahrill (2022) พบว่าคะแนนของผู้เรียนหลังการฝึกกิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าวสามารถพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์และผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ เรื่อง ตัวแปรสุ่ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD ซึ่งประเมินจากคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินความพึงพอใจทั้งฉบับมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD เป็นการเรียนที่จัดขึ้นให้นักศึกษาที่ได้แบ่งกลุ่มความสามารถ

กัน คือ เก่ง ปาน กลาง และอ่อน ได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน โดยมีผลคะแนนจากการทดสอบหลังการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD ของนักศึกษาแต่ละคนมาเป็นคะแนนของกลุ่ม โดยเปรียบเทียบกับคะแนนฐาน แล้วเกิดคะแนนพัฒนาการเพื่อตัดสินการแข่งขันทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้การทำงานที่เป็นทีมจนสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาให้คะแนนความพึงพอใจในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นลำดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.33) ด้านผู้สอนเป็นลำดับที่ 2 ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.40) ด้านการจัดการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 3 ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.34) ซึ่งทุกด้านมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ส่วนด้านสื่อการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 4 ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.60) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD ทำให้นักศึกษาได้มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ทำให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น มีการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน ผู้สอนทำหน้าที่คอยกระตุ้น คอยแนะนำในการทำกิจกรรมจึงให้บรรยากาศไม่น่าเบื่อ น่าเรียนกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานศึกษาของ ฤทัย ประทุมทอง (2563) ซึ่งได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบ STAD ร่วมกับกระบวนการสอนแบบ MIAP ในรายวิชา ไมโครคอนโทรลเลอร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิศวกรรมแมคคาทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าการผสมผสานรูปแบบการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ในทำนองเดียวกัน จันทิมา พร่องครบุรี (2565) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็น โดยประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับเทคนิค STAD กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากผู้เรียนได้รับทราบเป้าหมายของการเรียนในแต่ละครั้งอย่างชัดเจน และมีโอกาสสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเองผ่านการแจ้งผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงศักยภาพของตนเองและของกลุ่ม นอกจากนี้ จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนยังพบว่า ผู้เรียนมีความตั้งใจและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมมากขึ้น มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม และพยายามพัฒนาผลการเรียนของตนเองให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการทำแบบฝึกทักษะและแบบทดสอบย่อยให้ดีมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ควรออกแบบกิจกรรมกลุ่มที่น่าสนใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักศึกษา เพื่อกระตุ้นความกระตือรือร้นในการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ การจัดกลุ่มที่มีความหลากหลายทางความสามารถจะช่วยให้นักศึกษาระดับอ่อนและปานกลางสามารถเรียนรู้ร่วมกับนักศึกษาที่มีความสามารถสูง ส่งผลให้ประสิทธิภาพทางการเรียนของนักศึกษาโดยรวมสูงขึ้น
2. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมกันแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิด วิเคราะห์ และการแก้ปัญหาของนักศึกษา
3. ผู้สอนควรพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจและความสนใจในการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาความน่าจะเป็นและสถิติ โดยเฉพาะเรื่อง ตัวแปรสุ่ม ร่วมกับการใช้สื่อประสมหรือเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความหลากหลายของกระบวนการเรียนรู้
2. ควรมีการขยายผลการวิจัยไปสู่การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ในเนื้อหาทางคณิตศาสตร์อื่น ๆ หรือในระดับชั้นที่แตกต่างกัน เพื่อศึกษาความเหมาะสมและประสิทธิผลในบริบทที่หลากหลาย
3. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2563). *สถิติสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 7). โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทิมา พร่องครบุรี. (2565). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็นตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารราชพฤกษ์*, 20(2), 85–98.
- จิราภรณ์ เดชโฮม, สมใจ ภูครองทุ่ง, และประภาพร หนองหารพิทักษ์. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องสถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และนวัตกรรมการ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 2(2), 74–86.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2561). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 13). อมรการพิมพ์.
- บรรทม สุระพร. (2558). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสถิติเบื้องต้นและความพึงพอใจของผู้เรียนเมื่อใช้การจัดกลุ่มเรียนรู้เป็นทีมเทคนิค STAD. *วารสารวิทยาศาสตร์ มข.*, 43(3), 552–563.
- ยุรพงษ์ ฉัตรศุภสิริ. (2553). การเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ STAD กับการเรียนรู้แบบปกติ [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฤทัย ประทุมทอง. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบ STAD ร่วมกับกระบวนการสอนแบบ MIAP รายวิชาไม่โครคอนโทรลเลอร์. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 16(3), 110–121.
- วีรวิทย์ บุญส่ง. (2564). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา สศ 2211402 การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาสำหรับ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 8(1), 53–65.
- โคจิวัจน์ เสริฐศรี, ศิริพร ศรีจันทะ, เสาวภาคย์ วงษ์ไกร, และปาริชาติ ภูักดี. (2561). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกทักษะความรู้พื้นฐานคณิตศาสตร์ของนักศึกษา สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร*, 6(2), 290–301.
- สาธินี วาริศรี. (2564). การจัดการเรียนรู้วิชาแคลคูลัสของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 16(1), 120–128.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2562). *มาตรฐานวิชาชีพครู*. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- Ismunandar, D., Sobikhah, S., Misbahussurur, M., & Tanu Wijaya, T. (2023). Application of the student Teams Achivement Division (STAD) Type Cooperative Method on Algebraic Function Limit Material to Improve Learning Outcomes and Student Motivation. *International Journal of Science Education and Cultural Studies*, 2(1), 39–46. <https://doi.org/10.58291/ijsecs.v2i1.86>
- Sa'adiyah, H., Syaiful, S., Hariyadi, B., & Yudistira, P. (2021). Student ream achievement divisions (STAD) and jigsaw learning in terms of numerical abilities: the effect on students' mathematics learning outcomes. *Desimal: Jurnal Matematika*, 4(3), 247–260.
- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative learning: Theory, Research, and Practice*. Allyn and Bacon.
- Yenni Arnas, M. Sutarjo, & Otto Fajarianto. (2022). Differences of students' mathematics learning results using student team achievement division (STAD) and expository methods on materials build a flat of a rquange. *EduLine: Journal of Education and Learning Innovation*, 2(2), 146–150. <https://doi.org/10.35877/454RI.eduline876>

Ziziumiza, S., Bungsu, J., & Shahrill, M. (2022). The effectiveness of student teams' achievement division cooperative learning in improving mathematics skills in VTE engineering students. *International Journal of Pedagogy and Teacher Education*, 6(2), 52-60.

แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน

สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก

The Guidelines for Development of Collaborative Academic Administration of Private Schools under Tak Provincial Educational Office

รพีรัตน์ มงคลจุฑาเศรษฐ^{1*} และ พฤทธิพล พฤทธิกุล²

Raphiphat Mongkhonchuthaset^{1*} and Pruettipol Pruettikul²

Received: March 16, 2025; Revised: April 26, 2026; Accepted: May 5, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และหาแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 48 คน และข้าราชการครู จำนวน 200 คน รวมทั้งสิ้น 248 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน โดยภาพรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา และปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน ที่พบมากที่สุดคือ คณะครูไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น (2) แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก พบว่า 2.1) โรงเรียนควรมีการจัดประชุม ขี่แจงภาพรวม สร้างการรับรู้ร่วมกัน เพื่อวางแผนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ วางแผนการดำเนินงานการพัฒนาทางด้านวิชาการ 2.2) จัดตั้งคณะกรรมการนิเทศการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วยตัวแทนครูจากแต่ละระดับชั้น/กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยให้คณะกรรมการทำหน้าที่หารือและตัดสินใจร่วมกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ 2.3) เชิญองค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของสถานศึกษาให้ความสำคัญด้านความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร แต่งตั้งเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาด้านวิชาการ ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2.4) จัดอบรมพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการวัดผล การประเมินผล เกี่ยวกับการบริหารงานด้านวิชาการ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ และความเข้าใจในกระบวนการที่เป็นมาตรฐาน และแก้ข้อมูลนโยบายด้านการศึกษา ระเบียบใหม่ ๆ และแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และ 2.5) สร้างนโยบายที่เปิดโอกาสให้ครูสามารถออกแบบวิธีการวัดผลได้เอง โดยไม่จำกัดแค่การสอบข้อเขียน เช่น การใช้แบบประเมิน การทำโครงการ การนำเสนอ หรือกิจกรรมในชั้นเรียนต่าง ๆ

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, การบริหารแบบมีส่วนร่วมงานวิชาการ, สถานศึกษาเอกชน

ABSTRACT

This research was conducted to investigate the conditions and problems, and to develop guidelines for collaborative academic administration of private schools under the Tak Provincial Educational Office. The sample consisted of 248 participants, including 48 school administrators and 200 teachers, selected through multi-stage sampling. The key informants consisted of 17 experts. The research instruments were a questionnaire and a structured interview. Quantitative data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation, while qualitative data were analyzed using content analysis.

The findings revealed that: (1) the overall condition of collaborative academic administration of private schools was at a high level, with the highest mean score in participatory planning. The major problem was that teachers had limited participation in decision-making related to school curriculum development and local curriculum design. (2) The guidelines for developing collaborative academic administration of private schools under the Tak Provincial Educational Office were as follows: 2.1) Schools should organize meetings to promote shared understanding, and collaboratively establish goals and plans for academic development. 2.2) Schools should establish academic supervision committees consisting of teacher representatives from each level or subject area to participate in discussion and decision-making. 2.3) Schools should encourage collaboration with external organizations to participate in academic activities and decision-making processes. 2.4) Educational authorities should provide professional development to enhance staff understanding of academic administration processes in alignment with current educational policies and practices. 2.5) Administrators should promote policies that allow teachers to design diverse assessment methods beyond traditional written examinations, such as project-based assessment, presentations, and classroom activities.

Keywords: Guidelines, Collaborative Academic Administration, Private Schools

¹นักศึกษา, หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร,
E-mail: sj-pucom@hotmail.com (*Corresponding author)

²อาจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, E-mail: pruettipol.thesis@gmail.com

¹Graduate Student, M.Ed. (Educational Administration), Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University,
E-mail: tanachaibio@gmail.com (*Corresponding author)

²Lecturer, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University, E-mail: pruettipol.thesis@gmail.com

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของบุคคลในทุกช่วงวัยให้เจริญงอกงามทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม อันจะนำไปสู่การสร้างทุนทางปัญญา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการประกอบสัมมาชีพและการดำรงชีวิตในสังคมอย่างสงบสุข ทั้งนี้ การศึกษายังเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำไปสู่ความมั่นคงและเสถียรภาพของสังคมและประเทศชาติ ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืนให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลก ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในศตวรรษที่ 21 (แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 : ก) แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ดังนี้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับหลักการแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ พร้อมทั้งส่งเสริมให้สังคมไทยก้าวสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ที่ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม รู้จักรักสามัคคี และร่วมมือกันอย่างแข็งแกร่ง เพื่อนำประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ ยังมีเป้าหมายสำคัญเพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และลดความเหลื่อมล้ำภายในประเทศให้เหลือน้อยลงอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน (แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 : ฉ)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 6 กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กระบวนการจัดการศึกษาต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพ กฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมทั้งมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ ตลอดจนส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล อีกทั้งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ต้องพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาต้องยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้มีความต่อเนื่อง มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมถึงสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานั้น ๆ โดยตรง แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ โดยยึดหลัก "All for Education" เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาคนและสังคมไทยอย่างยั่งยืน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมหรือการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการว่าเป็นรูปแบบการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่ได้รับการนิยมนำมาใช้ โดยนอกเหนือจากบทบาทหลักของผู้บริหารในองค์กรแล้ว สมาชิกหรือบุคลากรภายในองค์กรยังถือเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้องค์กรสามารถพัฒนาและก้าวหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารแบบมีส่วนร่วมได้ถูกนำมาใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพขององค์กรทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างความร่วมมือและความสามัคคีภายในองค์กร อันจะนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่กำหนดไว้ การเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผลงาน ถือเป็นปัจจัยสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กรในยุคปัจจุบัน เนื่องจากกระบวนกรดังกล่าวไม่เพียงแต่ส่งเสริมให้บุคลากรรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร แต่ยังช่วยสร้างความผูกพันและความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (พิชิต ช่วงชัยชนะ, 2560)

สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดตาก มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564-2566 ในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดตากปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่าระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศในทุกกลุ่มสาระ ดังนี้ 1.) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 สำหรับ

นักเรียนที่สมัครใจในการสอบฯ ผลการประเมินโดยภาพรวมทั้ง 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยระดับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 36.44 เมื่อพิจารณาที่ผลของการเรียนรู้พบว่าผลของการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ ทุกรายวิชา 2.) ผลการเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐานของผู้เรียนระดับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก กับระดับประเทศชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ร้อยละ 4.89 เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่าทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทั้งหมด 3.) การเปรียบเทียบภาพรวมปีการศึกษา 2565 กับปีการศึกษา 2564 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.56 และเมื่อพิจารณาที่ผลของการเรียนรู้พบว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มมากที่สุด ร้อยละ 5.12 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.50 และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.55 และกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยลดลง ร้อยละ 7.92 ผลการเปรียบเทียบย้อนหลัง 3 ปีพบว่าภาพรวมปีการศึกษา 2566 กับปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.08 และเมื่อพิจารณาที่ผลของการเรียนรู้พบว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.02 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.29 ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยลดลงมากที่สุด ร้อยละ 1.09 และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยลดลง ร้อยละ 0.91 เมื่อเปรียบเทียบใน 3 ปีการศึกษา พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 4 รายวิชา มีคะแนนเฉลี่ยระดับจังหวัดลดลง 4.) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2566 สำหรับนักเรียนที่สมัครใจในการสอบฯ ผลการประเมินโดยภาพรวมทั้ง 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยระดับจังหวัดโดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 31.89 เมื่อพิจารณาที่ผลของการเรียนรู้พบว่าผลของการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ผลการเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐานของผู้เรียนระดับจังหวัดกับระดับประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ร้อยละ 2.58 เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่าผลของการเรียนรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศมากที่สุด คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ต่ำกว่าร้อยละ 3.27 ส่วนสาระที่เหลือต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละของระดับประเทศทั้งหมด 5.) ผลการเปรียบเทียบการทดสอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ย้อนหลัง 3 ปี ภาพรวมพบว่าการเปรียบเทียบภาพรวมปีการศึกษา 2565 กับปีการศึกษา 2564 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.00 และเมื่อพิจารณาที่ผลของการเรียนรู้พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพิ่มขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 3.44 ส่วนสาระการเรียนรู้ที่เหลือมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละเพิ่มขึ้นทุกรายวิชาการเปรียบเทียบภาพรวมปีการศึกษา 2566 กับปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละลดลงร้อยละ 2.00 และเมื่อพิจารณาที่ผลของการเรียนรู้พบว่าทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละลดลง โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ลดลงมากที่สุด ร้อยละ 3.56 รองลงมาได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ร้อยละ 3.35 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ร้อยละ 0.76 และสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ร้อยละ 0.70 ตามลำดับเมื่อเปรียบเทียบใน 3 ปีการศึกษา พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยระดับจังหวัดลดลงอย่างต่อเนื่อง (สรุปรายงานการจัดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน O-NET 2566 สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดตาก, 2566, หน้า ก-ข)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก เพื่อเร่งพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยกระดับการบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารการศึกษา งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนควรรับผิดชอบในการเป็นผู้นำทางวิชาการของครูเป็นอันดับแรก เนื่องจากหน้าที่หลักของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่งคือการให้ความรู้ทางวิชาการแก่นักเรียน การทำงานร่วมกับครู การกระตุ้นเตือน การให้คำแนะนำ และการประสานงานเพื่อให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน ถือเป็นส่วนสำคัญของการบริหารงานวิชาการ งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา โดยมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาสามารถประเมินได้จากผลงานด้านวิชาการ และการส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาค้นคว้านี้มุ่งนำหลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในทุกมิติให้ดียิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงาน นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสามารถนำไปใช้ในการวางแผนและการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบลำดับขั้นเชิงอธิบาย (Sequential Explanatory Design) กล่าวคือ ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากนั้นนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่ออธิบายและขยายผลการวิจัยให้มีความลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น ในขั้นตอนการบูรณาการข้อมูล ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยในระดับต่ำ และประเด็นปัญหาที่มีความถี่สูง มาใช้เป็นกรอบในการกำหนดประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อค้นหาแนวทางพัฒนา

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยดำเนินการตามขั้นตอน ได้แก่ (1) การถอดเทปและจัดเตรียมข้อมูล (2) การอ่านทบทวนข้อมูลหลายรอบเพื่อทำความเข้าใจ (3) การกำหนดรหัสข้อมูล (Coding) (4) การจัดกลุ่มรหัสเป็นประเด็นหลัก (Themes) และ (5) การสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพในลักษณะของประเด็นสรุป พร้อมความถี่ของความคิดเห็นจากผู้ให้ข้อมูล เพื่อสะท้อนความสอดคล้องของข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก จำนวน 713 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 48 คน และครูผู้สอน จำนวน 665 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก จำนวน 250 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 48 คน และครูผู้สอนจำนวน 202 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยแบ่งตามขนาดโรงเรียน และอำเภอ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู แบ่งออกเป็น 3 ตอน ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเป็นขั้นตอน ขั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นขั้นตอน และขั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choice)

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม โดยครอบคลุมการมีส่วนร่วมใน 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา (2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา (3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา (4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตัวอย่างข้อความถาม เช่น “ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา” “ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการ

จัดการเรียนการสอนในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้” “ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษา” ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พบว่ามีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 แสดงว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดทั้ง 5 ขั้นตอนอย่างเหมาะสม และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.923

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก ในการมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเป็นขั้นตอน ขั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นขั้นตอน และขั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา โดยใช้คำถามเป็นแบบเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ (Multiple Response) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ทำการตอบแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และจัดทำเป็นเครื่องมือเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลในการหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก

3. วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามด้วยตัวเอง ซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูลได้ทั้งหมด จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (f) ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก

1. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 คน นักวิชาการศึกษา จำนวน 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์การหาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ - นามสกุล อาชีพ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และวุฒิการศึกษาสูงสุด

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก มีทั้งหมด 5 ขั้น โดยใช้กรอบการมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเป็นขั้นตอน ขั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นขั้นตอน และขั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา โดยใช้เกณฑ์การประเมินสภาพด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ และการประเมินปัญหาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่นๆ มาเป็นแนวทางในการสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์

3. วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และจดบันทึกด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ได้ทั้งหมด จำนวน 17 ท่าน และวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงความถี่ (f) และจัดลำดับ

ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก โดยภาพรวมของผู้บริหาร และครู

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ชั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	3.95	0.44	มาก
2	ชั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา	4.05	0.34	มาก
3	ชั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเป็นขั้นตอน	3.79	0.42	มาก
4	ชั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นขั้นตอน	4.04	0.37	มาก
5	ชั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา	4.01	0.42	มาก
รวมเฉลี่ย		3.97	0.37	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก โดยภาพรวมของผู้บริหารและครูมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุด ได้ดังนี้ ชั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา รองลงมา ได้แก่ ชั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นขั้นตอน และชั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเป็นขั้นตอน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก

ตารางที่ 2 แสดงความถี่และร้อยละของปัญหาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก ในภาพรวม

ลำดับที่	รายการ	ความถี่ (f)	Valid Percent (%)
1	ไม่มีปัญหา	1	0.40
2	บุคลากรในสถานศึกษาขาดการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น	220	88.71
3	บุคลากรในสถานศึกษาขาดความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงานการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	220	88.71
4	คณะครูไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น	224	90.32
5	บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผนงานด้านวิชาการ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	214	86.29
6	บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	191	77.02

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก โดยภาพรวม โดยเรียงข้อที่มีปัญหาสูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ 1. บุคลากรในสถานศึกษาขาดการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2.บุคลากรในสถานศึกษาขาดความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงานการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 3. คณะครูไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 4. บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผนงานด้านวิชาการ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และ 5. บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ตามลำดับ

ตอนที่ 3 แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก

ตารางที่ 3 แสดงแนวทางพัฒนาพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก โดยภาพรวม

ลำดับที่	รายการที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา	จำนวนผู้ตอบ (f)
1	โรงเรียนควรมีการจัดประชุม ซึ่งแจ้งภาพรวม สร้างการรับรู้ร่วมกัน เพื่อวางเป้าหมายและวัตถุประสงค์ วางแผนการดำเนินงานการพัฒนาทางด้านวิชาการ	17
2	สถานศึกษาควรจัดตั้งคณะกรรมการการนิเทศการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วยตัวแทนครูจากแต่ละระดับชั้น/กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยให้คณะกรรมการทำหน้าที่หารือและตัดสินใจร่วมกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ	17
3	สถานศึกษาควรเชิญองค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของสถานศึกษาให้ความสำคัญด้านความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร แต่งตั้งเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาด้านวิชาการ ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	15
4	เขตพื้นที่ควรจัดอบรมพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการวัดผล การประเมินผล เกี่ยวกับการบริหารงานด้านวิชาการ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ และความเข้าใจในกระบวนการที่เป็นมาตรฐาน และแก้ข้อมูลนโยบายด้านการศึกษา ระเบียบใหม่ ๆ และแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	16
5	ผู้บริหารควรสร้างนโยบายที่เปิดโอกาสให้ครูสามารถออกแบบวิธีการวัดผลได้เอง โดยไม่จำกัดแค่การสอบข้อเขียน เช่น การใช้แบบประเมิน การทำโครงการ การนำเสนอ หรือกิจกรรมในชั้นเรียนต่าง ๆ	17

จากตารางที่ 3 พบว่า แนวทางพัฒนาพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก โดยภาพรวม โดยเรียงรายการของแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีปัญหาสูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ 1. โรงเรียนควรมีการจัดประชุม ซึ่งแจ้งภาพรวม สร้างการรับรู้ร่วมกัน เพื่อวางเป้าหมายและวัตถุประสงค์ วางแผนการดำเนินงานการพัฒนาทางด้านวิชาการ 2. สถานศึกษาควรจัดตั้งคณะกรรมการการนิเทศการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วยตัวแทนครูจากแต่ละระดับชั้น/กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยให้คณะกรรมการทำหน้าที่หารือและตัดสินใจร่วมกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ 3. สถานศึกษาควรเชิญองค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของสถานศึกษาให้ความสำคัญด้านความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร แต่งตั้งเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาด้านวิชาการ ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4. เขตพื้นที่ควรจัดอบรมพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการวัดผล การประเมินผล เกี่ยวกับการบริหารงานด้านวิชาการ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ และความเข้าใจในกระบวนการที่เป็นมาตรฐาน และแก้ข้อมูลนโยบายด้านการศึกษา ระเบียบใหม่ ๆ และแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และ 5. ผู้บริหารควรสร้างนโยบายที่เปิดโอกาสให้ครูสามารถออกแบบวิธีการวัดผลได้เอง โดยไม่จำกัดแค่การสอบข้อเขียน เช่น การใช้แบบประเมิน การทำโครงการ การนำเสนอ หรือกิจกรรมในชั้นเรียนต่าง ๆ ตามลำดับ

สรุปผลและอภิปรายผล

1. สภาพทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก โดยภาพรวมของผู้บริหารและครูมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประภาศิริ คุณาคำ (2558) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้ 1) สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีกระบวนการพัฒนา 6 ขั้นตอน คือ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและกำหนดประเด็นในการพัฒนา (2) สร้างทีมงานและพัฒนาศักยภาพทีมงาน (3) การวางแผนแบบมีส่วนร่วม (4) ดำเนินงานตามแผนและปรับปรุงพัฒนา (5) การประเมินผลและสรุป (6) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) ผลการประเมินผลสอดคล้องของกระบวนการพัฒนาและกิจกรรมการดำเนินงานของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่า มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้และประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และประโยชน์อยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก โดยภาพรวม โดยเรียงข้อที่มีปัญหาสูงสุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษาขาดการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น (ร้อยละ 88.71) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิโรบล วรรณธนะ (2562) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมีการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรก่อนที่จะนำไปใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและบริบทของสถานศึกษา

3. แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก โดยภาพรวม ตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

3.1 ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน พบว่าข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ โรงเรียนควรมีการจัดประชุมชี้แจงภาพรวม สร้างการรับรู้ร่วมกัน เพื่อวางเป้าหมายและวัตถุประสงค์ วางแผนการดำเนินงานการพัฒนาทางด้านวิชาการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนต้องมีการวางแผนโครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับ นูรไอนี เจ๊ะกา (2557) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากลจังหวัดนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล จังหวัดนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันและด้านการไว้วางใจกัน รองลงมาคือด้านความอิสระต่อความรับผิดชอบในงานและด้านความยึดมั่นผูกพันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่าข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ จัดตั้งคณะกรรมการการนิเทศการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วยตัวแทนครูจากแต่ละระดับชั้น/กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยให้คณะกรรมการทำหน้าที่หารือและตัดสินใจร่วมกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ สอดคล้องกับ ปาริชาติ สุนทร (2560) การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ทั้ง 7 ด้าน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ที่ตั้ง และผลการทดสอบระดับชาติ พบว่า มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน 3) ผลการวิเคราะห์ปัญหาและ แนวทางการแก้ไขจากแบบสอบถามปลายเปิดพบว่า ไม่เปิดโอกาสให้

ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ เรียนการสอน ผู้บริหารไม่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเท่าที่ควร ขาดความร่วมมือกันของครูในแต่ละรายวิชาในการบูรณาการ แนวทางการแก้ไขปัญหาก็เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน จัดให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและสร้างความเข้าใจกับตัวหลักสูตรให้ไปในแนวทางเดียวกันเพื่อจะบรรลุเป้าหมายการบูรณาการ ผู้บริหารควรสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และรับฟังความคิดเห็นจากครู

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ พบว่าข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ เชิญองค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของสถานศึกษาให้ความสำคัญด้านความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร แต่งตั้งเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาด้านวิชาการ ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาต้องให้องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการทำ MOU เป็นการสร้างข้อตกลงร่วมกันของผู้บริหารและครูเพื่อจะสร้าง พัฒนานวัตกรรมที่นำมาใช้แก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ วาสนา ทองทวีงยศ (2560) พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมมือกันปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่าข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ จัดอบรมพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการวัดผล การประเมินผล เกี่ยวกับการบริหารงานด้านวิชาการ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ และความเข้าใจในกระบวนการที่เป็นมาตรฐาน และแก้ข้อมุลนโยบายด้านการศึกษาระเบียบใหม่ ๆ และแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าในสถานศึกษายังไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลที่ชัดเจน ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานวัดและประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2551) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อทำประโยชน์แก่หน่วยงาน เป็นการร่วมวางแผน ร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหา ซึ่งกระบวนการบริหารเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยเพื่อเป็นการช่วยเหลือและทำประโยชน์

3.5 ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน พบว่าข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ สร้างนโยบายที่เปิดโอกาสให้ครูสามารถออกแบบวิธีการวัดผลได้เอง โดยไม่จำกัดแค่การสอบข้อเขียน เช่น การใช้แบบประเมิน การทำโครงการ การนำเสนอ หรือกิจกรรมในชั้นเรียนต่าง ๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารอาจจะยังไม่เข้าใจหลักเกณฑ์ในการวัดและประเมินผล เลยทำให้ไม่ได้สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาวัดและประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับ อรอนงค์ ตัญแสน (2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมีอิสระในงาน การรับรู้ความสามารถ ในตนเองต่อความผูกพันต่องานของนักสื่อสารมวลชน: บทบาทการเป็นตัวแปรปรับของความกดดันในงาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ความมีอิสระในงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่องาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เท่ากับ 0.490 2. การรับรู้ความสามารถในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่องาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เท่ากับ 0.657 3. ความกดดันในงานไม่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่องานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเท่ากับ -0.002 4. ความกดดันในงานไม่สามารถเป็นตัวแปรปรับในความสัมพันธ์ระหว่าง ความมีอิสระในงานกับความผูกพันต่องานได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 5. ความกดดันในงานไม่สามารถเป็นตัวแปรปรับในความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถในตนเองต่อความผูกพันต่องานได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาด้านนโยบาย ดังนี้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชน มาใช้ในด้าน 1. จัดทำแผนการขับเคลื่อนกระบวนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ขั้นตอนการขับเคลื่อนกระบวนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ผู้สถานศึกษา โดยมาปรับใช้ในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยการมอบเกียรติบัตรหรือรางวัลให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานในด้านของการส่งเสริมกระบวนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนอยู่ในระดับดีเด่นและดีมาก ตามการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

2. นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาองค์กร ดังนี้

2.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก ควรนำแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา เอกชนมาประยุกต์ใช้ในการสร้างความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ ผู้นำเชิงนวัตกรรม และผู้นำเชิงวิชาการ เพื่อนำมาพัฒนางาน พัฒนาบุคลากร และพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

2.2 สถานศึกษาขนาดกลาง ควรนำแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา เอกชนมาประยุกต์ใช้ในการสร้างความเป็นผู้นำในด้านพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ผู้นำเชิงกลยุทธ์ ผู้นำเชิงนวัตกรรม และผู้นำเชิงวิชาการ เพื่อนำมาพัฒนางาน พัฒนาบุคลากร และพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐาน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ

2.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ ควรนำแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชน ในด้านการให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกคน รวมไปถึงผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ในการมีบทบาทในการดำเนินงานวิชาการหรือกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กร มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและถูกต้องตรวจสอบได้ ปรับปรุง สื่อ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ให้มีสภาพพร้อมใช้งาน และเพียงพอต่อจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการทุกคน เพื่อเกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด และพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากล

3. นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาบุคลากร ดังนี้

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา เอกชนมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง ในด้านภาวะผู้นำทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมมือกันปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะในเรื่องของการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองในการปฏิบัติงานหรือการเป็นผู้นำในสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรักความศรัทธาในตัวผู้บริหารเองนอกจากนี้ยังเป็นความสามารถในการบริหารบุคคลในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ให้กระทำหรือจัดกิจกรรมด้านวิชาการ และกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จ ทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

3.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรนำแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชน ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้และให้ความสำคัญไปที่คุณภาพผู้เรียนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุด และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในโครงการให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการทำงานร่วมกัน การทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศในการทำงานและมีผลงานที่มีคุณภาพ รวมถึงการก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะไม่ว่าเหตุการณ์ปัจจุบันจะเปลี่ยนแปลงไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสาเหตุของการบริหารโรงเรียนที่ไม่สามารถนำแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชนไปใช้ได้

2. ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลทำให้การบริหารโรงเรียนด้วยแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเอกชนไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ

3. ควรศึกษาในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น ในจังหวัดอื่นๆ หรือทุกจังหวัด เพื่อที่จะได้รับผลการวิจัยที่ครอบคลุมและกว้างขวางขึ้น

4. ควรวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการส่งเสริมพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564). สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ชิโรบล วรรณธนะ. (2562). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจไม่ได้ออกพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นุรไอนี เจ๊ะกา. (2557). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล จังหวัดนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจไม่ได้ออกพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ประภาศิริ คุณาคำ. (2558). รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจไม่ได้ออกพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปาริชาติ สุนทร. (2560). การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจไม่ได้ออกพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- พิชิต ช่างชัยชนะ. (2560). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจไม่ได้ออกพิมพ์]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วาสนา ทองทวีชัยยศ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจไม่ได้ออกพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2551). สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดตาก. (2566). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564–2566. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตาก.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา

นโยบายของการจัดพิมพ์วารสาร

วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา จัดทำโดยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อเป็นสื่อในการเผยแพร่ผลงานวิจัย ความรู้และวิทยาการทางการศึกษาวารสารเปิดรับบทความจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยแบบเต็มรูปแบบ (Full Paper) โดยเปิดรับบทความวิจัย (Research Article) บทความที่เสนอเขียนเป็นภาษาไทย วารสารจัดพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 ระหว่างเดือนมกราคม - มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 ระหว่างเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม ผู้สนใจสามารถส่งต้นฉบับได้โดยตรงที่บรรณาธิการวารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา โดยบทความดังกล่าวจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการแก้ไขต้นฉบับและการพิจารณาตีพิมพ์ตามลำดับก่อนหลัง

การเตรียมต้นฉบับบทความ

ชื่อเรื่อง	ควรสั้นกะทัดรัดได้ใจความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อเรื่อง (ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
ชื่อผู้เขียน	พิมพ์ชื่อโดยไม่ใช้คำย่อ มีสังกัดหรือสถานที่ทำงาน และ E-mail
บทคัดย่อ	เขียนเป็นร้อยแก้ว เขียนเฉพาะเนื้อหาที่สำคัญ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัยหรือข้อเสนอแนะ (อย่างย่อ) และต้องมีทั้ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ไม่เกิน 300 คำ)
คำสำคัญ (Keyword)	ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3-5 คำ ใช้ตัวอักษรภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
บทนำ	เขียนอธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย เป็นการเขียนที่แสดงให้เห็นว่าเรื่องที่ทําวิจัยมีภูมิหลังหรือที่มาของปัญหาอย่างไร ซึ่งอาจอ้างอิงแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่ผ่านมาประกอบ และนำเข้าสู่ประเด็นปัญหาที่ต้องการจะศึกษาวิจัย พร้อมทั้งชี้ให้เห็นว่าประเด็นปัญหาที่ต้องการจะค้นคว้าหาคำตอบนั้นมีความสำคัญอย่างไร ทำไมจึงต้องทำวิจัย ถ้าไม่ทำจะเกิดผลเสียอย่างไร
วัตถุประสงค์	เขียนจุดมุ่งหมายที่นักวิจัยต้องการค้นคว้าหาคำตอบตามปัญหาวิจัย ซึ่งเขียนอยู่ในรูปของประโยคบอกเล่า โดยใช้ภาษาสื่อสารที่ชัดเจนตรงประเด็นถึงสิ่งที่นักวิจัยต้องการจะทํา เช่น เพื่อศึกษา เพื่อสำรวจ เพื่อเปรียบเทียบ เพื่อวิเคราะห์ เพื่อสังเคราะห์ เพื่อพัฒนา เพื่อประเมิน อาจเขียนแยกเป็นข้อ ๆ ตามลำดับความสำคัญ
สมมติฐาน (ถ้ามี)	เป็นการคาดคะเนคำตอบของปัญหาการวิจัยและสามารถทดสอบทางสถิติได้ ซึ่งได้จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องหรือจากการสำรวจเบื้องต้น
วิธีดำเนินการวิจัย	อธิบายขั้นตอนการวิจัย โดยกล่าวถึงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย

ผลการวิจัย	อธิบายถึงสิ่งที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัย ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล และการแสดงผลการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งการรายงานผลการวิจัยนั้น ควรยึดวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยเป็นหลัก เพื่อชี้ให้เห็นว่าผลการวิจัยได้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างไรและสอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้หรือไม่อย่างไร โดยเสนอหลักฐานข้อมูลอย่างเป็นระเบียบและเข้าใจง่าย เช่น ตาราง แผนภูมิ
สรุปผลและอภิปรายผล	เป็นการสรุปเนื้อหาในงานวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมา ไม่ควรซ้ำซ้อนกับผลการวิจัยแต่เป็นการสรุปประเด็น และสาระสำคัญของการวิจัย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้ และการอธิบายขยายความผลการวิจัยที่ได้ว่าสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัยหรือไม่อย่างไร การที่ได้ข้อค้นพบออกมาเป็นเช่นนั้นสนับสนุนหรือขัดแย้งกับแนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งผลการวิจัยที่ผ่านมาของใครบ้าง และทำไมจึงเป็นเช่นนั้น
ข้อเสนอแนะ	เป็นการเขียนข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ประกอบด้วยข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ในทางปฏิบัติหรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป ซึ่งการเขียนข้อเสนอแนะดังกล่าวต้องเขียน ภายใต้ข้อค้นพบจากการวิจัย
เอกสารอ้างอิง	ให้เขียนเอกสารอ้างอิง แบบ APA7 ตามรูปแบบที่กำหนด

การเขียนเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิง ให้ใช้รูปแบบ APA7th (American Psychological Association 7th Edition)

การอ้างอิงในบทความ กรณีที่ผู้เขียนต้องการระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในเรื่องนี้ให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนาม-ปี (author-date in-text citation)

การอ้างอิงท้ายบทความ เป็นการรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนบทความได้ใช้อ้างอิงในการเขียนบทความ และจัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ตัวอย่าง เช่น

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อหนังสือ* (พิมพ์ครั้งที่). สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทหรือชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก.), *ชื่อหนังสือ* (ครั้งที่พิมพ์). (เลขหน้า). สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). *ชื่อวิทยานิพนธ์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์หรือวิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. ชื่อสถาบัน.

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). *ชื่อวิทยานิพนธ์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิตหรือวิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต]. ชื่อสถาบัน. ชื่อเว็บไซต์.

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า.

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่), เลขหน้า. สืบค้นจาก
หรือ <https://www.xxxxxxxx>

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่), เลขหน้า.
<https://doi:xxxxxxx>

ชื่อ นามสกุล. (ปี). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก.), ชื่อหัวข้อการประชุม. ชื่อการประชุม
(น. เลขหน้า). ชื่อหน่วยงานที่จัดการประชุม

ชื่อ นามสกุล ผู้เขียน. (วัน เดือน ปี ที่เผยแพร่). ชื่อบทความ. ชื่อเว็บไซต์. URL

ชื่อ นามสกุล ผู้เขียน. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อบทความ. สืบค้น...วัน เดือน ปี... , จาก...ชื่อเว็บไซต์.... URL

การส่งต้นฉบับ

1. บทความมีความยาวไม่เกิน 8-12 หน้ากระดาษ A4 การตั้งค่าหน้ากระดาษขอบด้านบนและด้านล่าง 3 ซม. ขอบด้านขวาและด้านซ้าย 2.5 ซม. การกำหนดขนาดตัวอักษรให้กำหนดตามแบบฟอร์ม (Template) ของวารสาร
2. ภาพประกอบ ควรแนบไฟล์ภาพต้นฉบับพร้อมเขียนคำอธิบายภาพ และเขียนหมายเลขกำกับภาพ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เลขที่ 1 ถนนอุ่งทองนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

โทรศัพท์ 0-2160-1061-2 , โทรสาร 0-21601057

Faculty of Education Suan Sunandha Rajabhat University

1 U-Thong nok Road, Dusit, Bangkok 10300 Thailand

Tel. 02-160-1061-2 , Fax. 02-1601057

website : so04.tci-thaijo.org/index.php/ssru-edu